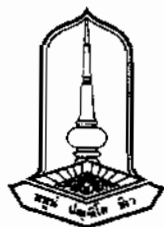

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20

วิทยานิพนธ์
ของ
จรินทร์พย์ ภูยาทิพย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ตุลาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางจรินทร์พย์ ภูยาทิพย์
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(รศ.ดร.บุณชม ศรีสะอาด)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(อาจารย์ ดร.รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริสร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 31 เดือน ๓.๑ พ.ศ. 2559

ประกาศขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษาด้วยความเมตตากรุณาต่อศิษย์อย่างยิ่ง ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล และอาจารย์ ดร.รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ศิษย์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สำหรับเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม ดร.อรุณรัตน์ บำรุงจิตร คุณครูอัญชลี คนหมั่น และคุณครูเสาวภาคย์ เชื้อประทุม ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้กำลังใจอันเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์และผลักดันให้เห็นความสำคัญของการทำวิจัย เป็นผู้ให้คำแนะนำและเอาใจใส่สูงศิษย์อย่างยิ่งมาโดยตลอด

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณวันเฉลิม บุญเกษม และเพื่อนนิสิตรุ่น พ. 26 สาขาวิจัยและประเมินผล การศึกษา ศูนย์อุดรธานีทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และมีมิตรภาพที่ดี ตลอดระยะเวลา การเรียนและการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณบุญโฮม และคุณผ่องศรี งามฉวี บิดา มารดาของผู้วิจัย ที่ได้อบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ให้พลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ท่านทั้งสองคือสิ่งที่มีค่ามากที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า

คุณค่า และประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

จรินทร์ทิพย์ ภูยาทิพย์

ชื่อเรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 20

ผู้วิจัย นางจรินทร์thy ภูยาทิพย์

กรรมการควบคุม รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร
ที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 450 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ
วัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความ
รับผิดชอบในการเรียน จำนวน 20 ข้อ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ แบบวัด
อึดทนโน้ตสน จำนวน 30 ข้อ แบบวัดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดเจตคติต่อ
การเรียน จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .205 ถึง .543, .283 ถึง
.728, .212 ถึง .698, .235 ถึง .702 และ .232 ถึง .741 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นทั้ง
ฉบับ (α) เท่ากับ 0.733, 0.897, 0.839, 0.894 และ 0.898 ตามลำดับ สถิติในการวิเคราะห์
ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์
โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม LISREL 9.2

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความ
รับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 20 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค -
สแควร์ = 93.14, $p = 0.18803$ $df = 82$, $GFI = 0.974$, $AGFI = 0.957$, $RMR = 0.027$,
 $RMSEA = 0.017$ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียนสูงสุด คือแรงจูงใจ
ไม่สัมฤทธิ์ (MOT) รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียน (ATT) อึดทนโน้ตสน (SEL) และลักษณะมุ่ง
อนาคต (FUO) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ (MOT)
ตัวแปรทุกตัวในโมเดลร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ
73.1

TITLE Development of a Causal Relationship Model with Learning Responsibilities of Matthayomsueksa 5 Students Under The Secondary Education Service Area Zone 20

AUTHOR Mrs. Jarinthip Pooyathip

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Boonchorn Srisa ard

DEGREE M.Ed. **MAJOR** Education Research and Evaluation

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2016

ABSTRACT

This study aimed to 1) develop causal relation of the variable influencing learning responsibilities of Matthayomsueksa 5 (grade 11) students under the secondary education service area zone 20, and 2) examine the goodness of fit the developed model of cause relationship of the variable influencing learning responsibilities of Matthayomsueksa 5 (grade 11) students under the secondary education service area zone 20 with the empirical data. The sample used in this study consisted of 450 Matthayomsueksa 5 students under the secondary education service area zone 20 in the second semester of the academic year 2015, obtained using the multi – stage random sampling technique. The instrument used in the study were 5 – rating – scale inventories. They were a 20 – item test on learning responsibilities, a 20 – item test on future orientation characteristics, a 30 – item test on self – concept, a 20 – item test on achievement motive, and a 20 – item test on attitude toward studying, with discriminating powers ranged (r_{xy}) from .205 to .543, .283 to .728, .212 to .698, .235 to .702 and .232 to .741 respectively and reliabilities (α) of 0.733, 0.897, 0.839, 0.894 and 0.898 respectively. Data analyses employed descriptive statistics, Confirmatory Factor Analysis (CFA), Structural Equation Model (SEM) used instant LISREL 9.2 computer program.

The result of study were as follows :

The development and goodness of fit test result of a causal relationship model with learning responsibilities of Matthayomsueksa 5 students under the secondary education service area zone 20 revealed that the model was consistent with the empirical data at a good level test by the index statistic test of the consistency $\chi^2 = 93.14$, $p = 0.18803$ $df = 82$, $GFI = 0.974$, $AGFI = 0.957$, $RMR = 0.027$, $RMSEA = 0.017$. The variance with the highest direct influence on the learning responsibilities was latent variance of achievement

motive (MOT), latent variance of attitude toward studying (ATT), latent variance of self - concept (SEL), latent variance of future orientation characteristics (FUO) respectively. But The variance with the highest indirect influence on the learning responsibilities was latent of achievement motive (MOT). It was revealed that the model co - factor explained the variance of the learning responsibilities at 73.1 percent.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน	10
ความหมายของความรับผิดชอบ	10
ความสำคัญของความรับผิดชอบ	12
ประเภทของความรับผิดชอบ	13
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ	14
การปลูกฝังความรับผิดชอบ	18
ความหมายความรับผิดชอบในการเรียน	20
การวัดความรับผิดชอบ	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	27
ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต	27
ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต	29
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	31
พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต	32
ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต	33
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์	37
ความหมายของอัตมโนทัศน์	37
ความสำคัญของอัตมโนทัศน์	38
แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์	39
พัฒนาการของอัตมโนทัศน์	42
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์	44
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	48
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	48
ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	49
ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	53

บทที่	หน้า
การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	56
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติในการเรียน	58
ความหมายของเจตคติ	58
ลักษณะของเจตคติ	59
องค์ประกอบของเจตคติ	61
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ	62
เทคนิคการวัดเจตคติ	63
ความหมายของเจตคติต่อการเรียน	64
อิทธิพลของเจตคติต่อการเรียน	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
งานวิจัยในประเทศ	66
งานวิจัยต่างประเทศ	72
3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	71
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย	108
สมมติฐานของการวิจัย	108
สรุปผล	108
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	116

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	129
ภาคผนวก ข การหาคูณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC)	131
ภาคผนวก ค คุณภาพของแบบวัดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการนำไปทดลองใช้ (Try Out)	143
ภาคผนวก ง แบบวัดการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบ ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ฉบับจริง) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการวิจัย	151
ภาคผนวก จ ตัวอย่างคำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	161
ประวัติย่อของผู้วิจัย	165

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปแนวคิด / ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
2 จำนวนนักเรียนแยกตามขนาดโรงเรียน	70
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามขนาดโรงเรียน	71
4 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน	72
5 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต	72
6 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดอัตมโนทัศน์	73
7 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	74
8 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดเจตคติต่อการเรียน	75
9 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต อัตมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียน	77
10 จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน และเพศ	89
11 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้	90
12 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝง ความรับผิดชอบในการเรียน	91
13 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝง ลักษณะมุ่งอนาคต	93
14 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝง อัตมโนทัศน์	94
15 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	95
16 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝง เจตคติต่อการเรียน	96
17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	98
18 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อ ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน	101

19	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อ ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้	118
20	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนของ ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน	132
21	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน	134
22	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดอัตโนมัติศน์ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน	136
23	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน	139
24	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ..	141
25	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน คำนวณจากสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ...	144
26	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)	145
27	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อแบบวัดอัตโนมัติศน์ คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)	146
28	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)	148
29	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อแบบวัดเจตคติต่อการเรียน คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)	149

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โมเดลสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	5
2 การแสดงการรับรู้ของตนตามแนวคิดของสเน็กส์และโคมบัส	36
3 โครงสร้างของอ้อมโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลี่	37
4 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามสมมติฐาน	67
5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง ความรับผิดชอบในการเรียน	92
6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต	93
7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงอ้อมโนทัศน์	94
8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ...	96
9 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน ...	97
10 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน	100
11 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้	104

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมทั้งการเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นแต่ละประเทศจำเป็นต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ และปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศคือ ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจะต้องมีคุณภาพ ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ที่จะส่งผลให้สังคม และประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (ตำริ บุญชู. 2545 : 2) และการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จำเป็นต้องมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ฉันทนา กล่อมจิต. 2539 : 1) กล่าวว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและอื่นๆ จะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้นต้องขึ้นอยู่กับคนและคุณภาพของคน เพราะว่าคนนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญ และผลลัพธ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ (เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. 2540 : 48-50)

ความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและปลูกฝัง เพราะการที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนหรือการทำงานใดๆ นั้นขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่องานนั้นเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนซึ่งเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ หากไม่ได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมตามมาอีกมากมาย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่อาจสร้างความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนแท้จริงให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้ (สมพร เทพสิทธิ์า. 2540 : 20) ดังนั้นความรับผิดชอบเปรียบเสมือนรากฐานสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นสิ่งที่จะต้องรักษาให้อยู่คู่กับบุคคล จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบมีความสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับนักเรียน และความรับผิดชอบยังเป็นลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองดีมีลักษณะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสงบสุข (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. 2521 : 24) ปัญหาด้านการเรียนถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะการเรียนต้องมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลและส่งผลต่อการเรียนตามมา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบมีความสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากนักเรียนขาดความรับผิดชอบแล้วพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็จะเกิดขึ้น คือ ความไม่สนใจเรียน ละเลยต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ทำงานล่าช้าและไม่สำเร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนด (เกษม วัฒนชัย. 2539 : 20-25)

เยาวชนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์กลุ่มหนึ่งของประเทศที่มีหน้าที่ บทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคม และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเยาวชนจึงเป็นทรัพยากร

วิจัยสร้างสรรค์ที่มีค่ายิ่งในการพัฒนาประเทศ (คณะกรรมการการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูวัยรุ่น. 2535 : 5) การเตรียมเยาวชนให้มีความพร้อมสำหรับอนาคตจึงมีความสำคัญยิ่งเพื่อให้เยาวชนรู้จักคิดวางแผนและตัดสินใจเลือกได้อย่างเหมาะสม เยาวชนที่ดีควรมีลักษณะมุ่งอนาคต โดยเป็นผู้เล็งเห็นความสำคัญของอนาคตมีความสามารถในการคาดการณ์ไกลเล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสม (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ (2529 : 37-38) กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต คือ ผู้ที่สามารถระงับหรือชะลอการบำบัดความต้องการต่างๆ ของตนได้ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายาม อีกทั้ง Glover และ Bruning (ประสาธ อิศรปริดา. 2546 : 88 ; อ้างอิงมาจาก Glover and Bruning. 1990 : 219) กล่าวว่า การที่เราสามารถวางแผนและตัดสินใจเลือกได้อย่างเหมาะสมนั้น เยาวชนจำเป็นต้องเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นวิถีทางหนึ่งในการพัฒนาบุคคล และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของประสิทธิภาพของบุคคลที่จะมีต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้ง ทิศนา ขมมณี (2526 : 11-12) ได้กล่าวถึง อัตมโนทัศน์ ว่าเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอันเป็นผลมาจากการรับรู้ของคนที่มีต่อตนเอง เช่น การรับรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือปมด้อยอะไร ส่วนเพอร์คีย์ ได้ให้แนวคิดว่ามีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหาอยู่ยากในโรงเรียน ทั้งนี้ใช่เพราะมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำ ความยากจนหรือสิ่งอื่นใด แต่เป็นเพราะนักเรียนรับรู้ความสามารถในการเรียนหรือการทำงานของตนเองผิดไป เพอร์คีย์ เชื่อว่า ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์เป็นแรงผลักดันเบื้องต้น (Primary Force) ที่ทำให้นักเรียนพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Purkey. 1970 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับบรูเคเวอร์ และลเทน (รุ่งนภา ทิณะ. 2522 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Brookover and Stein. 1971 : unpagged) ที่กล่าวว่า บุคคลจะประพฤติตนหรือปฏิบัติไปตามอัตมโนทัศน์ คนที่มีอัตมโนทัศน์เป็นไปในทางบวกก็จะมีพฤติกรรมในทางบวก เป็นคนเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนคนที่มี อัตมโนทัศน์เป็นไปในทางลบมักจะประสบความล้มเหลวอยู่เสมอ และในด้านการศึกษา อัตมโนทัศน์ของนักเรียนจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนได้ อีกทั้งสมศักดิ์ ชันพันธ์ (สมศักดิ์ ชันพันธ์. 2523 : 14) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์อาจเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการยอมรับตนเองของบุคคล บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ดีก็จะทำให้เป็นคนที่มีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของการเป็นพลเมืองดี ผู้ที่มีพฤติกรรมของพลเมืองดีจะมีพฤติกรรมซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมตลอดจนมีความเพียรพยายามมานะอดสาหะต่อสู้กับอุปสรรค เพื่อความเจริญของตนและประเทศชาติ (ดวงเดือน พันธุนาวิน. 2538 : 50) ความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและปลูกฝัง เพราะการที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนหรือการทำงานใดๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่องานนั้นเป็นสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนซึ่งเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ หากไม่ได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ

ในสังคมตามมามากมาย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่อาจสร้างความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนให้แก่ตนเอง และประเทศชาติได้ (สมพร เทพสิทธิ์า. 2540 : 20) บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง สามารถควบคุมตนเองได้จึงสามารถงดเว้นการกระทำที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่น หรือส่วนรวมเดือดร้อน (เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2527 : 17) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภัทร ขจรสมบัติ กล่าวว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์สูง (สิริภัทร ขจรสมบัติ. 2553 : 65-66) นอกจากนี้ ลักษณะมุ่งอนาคตยังเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอนาคตกับสมรรถภาพทางการเรียน มีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถดำเนินชีวิตและเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมอันซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับตัวได้ดี (เปี่ยมสุข เสือสีนวน. 2545 : 1)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่จะพยายามทำกิจกรรมหนึ่ง กิจกรรมใดที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ไม่ว่าจะงานนั้นจะมีความ ยากลำบากหรือประสบปัญหาอุปสรรคมากน้อยเพียงใดก็ตาม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะอดทนและไม่เกิดการย่อท้อ ในทางตรงกันข้ามกลับยิ่งจะพยายามหาทางฟันฝ่า และเอาชนะ ปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านั้นด้วยตนเอง เพื่อความสำเร็จและความภาคภูมิใจที่จะเกิดขึ้นกับตน (เด็มศักดิ์ คทวนิช. 2546 : 153) ซึ่งแม็คแคลแลนด์ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2544 : 174 ; อ้างอิงมาจาก McClelland. 1983) ได้กล่าวว่า คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะเป็น บุคคลที่มีความสามารถในการวางแผนระยะยาวพยายามที่จะทำงานอย่างไม่ทอดถอนถึงจุดหมาย ปลายทาง ซึ่งสอดคล้องกับ เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 76-77) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต แสดงว่าถ้าหากนักเรียนมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง และเจตคติต่อการเรียนสูง ก็จะส่งผลให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย อีกทั้งปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์ (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2540 : 73) ก็ได้ศึกษาพบว่าเจตคติต่อการเรียนมี อิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ ถ้ามีเจตคติต่อการเรียน เช่น มีความสนใจ พอใจ ตั้งใจเรียน เป็นต้น จะเห็นความสำคัญของอนาคต สามารถวางแผนและปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคต เพื่อไปสู่ เป้าหมายที่ต้องการ

ความรับผิดชอบต่อเรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้เยาวชนมีคุณภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการศึกษา เป็นลักษณะที่สำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน การรู้ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อเรียน จะเป็นประโยชน์นำไปสู่แนวทางการส่งเสริมปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เพื่อให้ นักเรียนเกิดลักษณะมุ่งอนาคตที่พึงประสงค์และความรับผิดชอบต่อเรียน จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความรับผิดชอบต่อเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 รวมทั้งอธิบายว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อความรับผิดชอบต่อเรียน และส่งผลมากน้อยในระดับใด และตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความรับผิดชอบต่อเรียนของนักเรียน ซึ่งการศึกษา

ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ที่จะส่งเสริมการปลูกฝังความรับผิดชอบในการเรียนให้เกิดแก่นักเรียน ที่จะก้าวไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีเป้าหมายในชีวิต มีความสุขในการเรียนรู้ที่จะเป็นสิ่งที่ตนหวัง เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

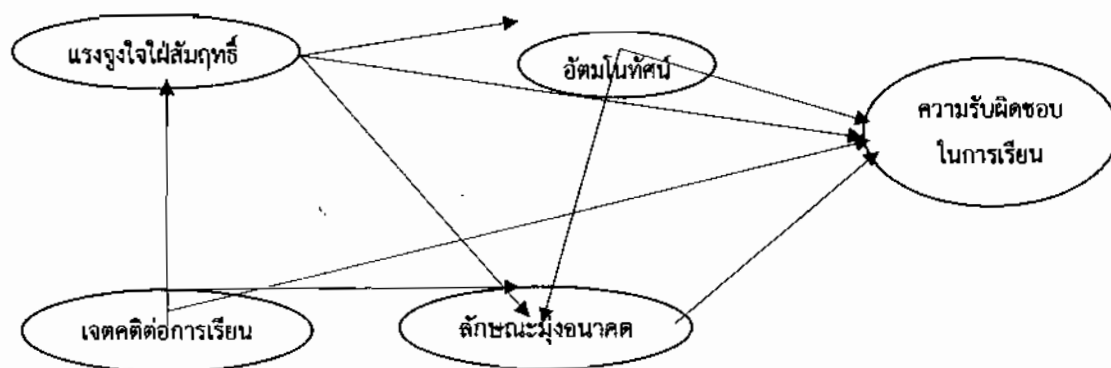
สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงนำตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต อึดมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน มาตั้งเป็นสมมติฐานการวิจัยในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ดังนี้

1. ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน
2. อึดมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต
4. เจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอึดมโนทัศน์

จากสมมติฐานดังกล่าวสามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้รูปแบบของการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพิจารณาหาแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8,431 คน จากโรงเรียน จำนวน 63 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 460 คน จากโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรแฝงภายนอกดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

- 3.1.1 อึดทนไม่หวั่น
- 3.1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 3.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต

3.1.4 ความรับผิดชอบในการเรียน

3.2 ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่การเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ ตรงต่อเวลา รู้หน้าที่และทำหน้าที่จนสุดความสามารถ ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และปรึกษาครูเมื่อมีปัญหา หรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนและปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

1.1 ความกระตือรือร้นในการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความตื่นตัว และความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น นักเรียนมาโรงเรียนสม่ำเสมอ เข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

1.2 ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด หมายถึง นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่น ความพยายาม และความอดทน เช่น ทำการบ้านส่งตามกำหนดเวลา

1.3 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หมายถึง นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง

1.4 การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน หมายถึง นักเรียนมีการปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการเรียนให้ดีขึ้น เช่น ตรวจสอบข้อผิดพลาดในการทำการบ้านให้ถูกต้องก่อนส่งครู

2. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การมองอนาคตของบุคคล การคาดการณ์ไกล การวางแผนเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่เลือกอย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายาม รู้จักวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รู้จักอดทนรอ เพื่อความสำเร็จในอนาคต เพื่อเป้าหมายที่ต้องการทางด้านการศึกษาหรืออาชีพที่ต้องการ ตามที่ใจปรารถนาและมุ่งหวัง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

2.1 ความสามารถในการคาดการณ์ไกล คือ ความคิด และการกระทำที่บ่งบอกถึงความสามารถคาดการณ์ไกลที่จะก่อให้เกิดผลดี มีประโยชน์ เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่นักเรียนมุ่งหวัง

2.2 การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ คือ การกระทำที่บ่งบอกถึงการแก้ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น และการวางแผนดำเนินการเพื่อให้เกิดผลดี มีประโยชน์ ต่อเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่นักเรียนมุ่งหวัง

2.3 การรู้จักเลือกการกระทำและรอคอย มีความพยายามเพื่อความสำเร็จ คือ ความคิด และการกระทำที่บ่งบอกถึงการเป็นบุคคลที่รู้จักคิด รู้จักเลือกกระทำ รู้จักอดทน มีความเพียรพยายาม รู้จักรอคอยผลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษา และการประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อประสบผลตามที่นักเรียนมุ่งหวัง

3. อึดมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ อันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้มีความสัมพันธ์กับสังคม สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมา

โดยรับรู้ว่าคุณเองเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือปมด้อยอะไรบ้าง โดยรวม 3 ด้าน คือ ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

3.1 สัมฤทธิ์ผล (Academic Value) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติ ปัญญา ทักษะ และความสามารถในด้านต่างๆ

3.2 การปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) คือ ความรู้สึกต่อตนเองตาม ความกดดันทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล ความเครียด ความสุข ความภาคภูมิใจ ความเศร้า าลา

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น ความสามารถในการคบเพื่อน ความสามารถในการร่วมงานกับเพื่อน

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะกระทำให้หนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ล่วงไปได้ด้วยดี และแข่งขันกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในตนเอง รู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลว ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

4.1 ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk - Taking) คือ คุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงว่ามีความเชื่อมั่นในความสามารถ มีความกล้าที่ตัดสินใจ วางแผนในการทำงาน หรือ กิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถ ท้าทาย ไม่พอใจทำสิ่งง่ายๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะกับตน และการกระทำที่ยากให้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ

4.2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) คือ คุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่ามีระเบียบ มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา โดยไม่ต้องให้ครูหรือคนอื่นมาชี้แนะ

4.3 การคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) คือ คุณลักษณะของนักเรียนที่มีการวางแผนระยะยาว เล็งเห็นการณ์ไกลและรู้จักตั้งเป้าหมายในอนาคต

5. เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องเรียน และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองครู โรงเรียน และระบบการศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียน และเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ซึ่งแยกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1 องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) คือ การรับรู้ของนักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนอาจเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ รู้ในทางที่ตีหรือไม่ตีทางบวกหรือลบซึ่งก่อให้เกิดทัศนคติ ซึ่งถ้านักเรียนรู้อะไรสิ่งใดในทางที่ตีนักเรียนก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นในทางที่ตี และถ้ารับรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ตี นักเรียนก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

5.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ เป็นความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ว่าเป็นทางที่ตีหรือไม่ตี ถ้านักเรียนมีความรู้สึกไม่ตีต่อสิ่งใดนักเรียนก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น ถ้านักเรียนมีความรู้สึกตีต่อสิ่งใดก็จะชอบสิ่งนั้น

5.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) คือ เป็นการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน
 - 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
 - 1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ
 - 1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
 - 1.5 การปลูกฝังความรับผิดชอบ
 - 1.6 ความหมายความรับผิดชอบในการเรียน
 - 1.7 การวัดความรับผิดชอบ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.4 พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์
 - 3.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์
 - 3.2 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์
 - 3.3 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์
 - 3.4 พัฒนาการของอัตมโนทัศน์
 - 3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 4.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 4.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 4.4 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน
 - 5.1 ความหมายของเจตคติ
 - 5.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 5.3 องค์ประกอบของเจตคติ

- 5.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
- 5.5 เทคนิคการวัดเจตคติ
- 5.6 ความหมายของเจตคติต่อการเรียน
- 5.7 อิทธิพลของเจตคติต่อการเรียน
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน

1. ความหมายของความรับผิดชอบ

แคทเทล (Cattell, 1963 : 145) กล่าวถึงบุคคลที่มีความสามารถในความรับผิดชอบไว้ว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะของคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ คือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงข้อบังคับ

กูด (กองศรี เจริญชม. 2547 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 498)

กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบเป็นภาระหน้าที่ที่แต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับไม่ว่าจะเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ต้องยอมรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในเรื่องการปฏิบัติภาระหน้าที่

บราวเน และคอห์น (ยาใจ ปะมาคะเต. 2549 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Browne and Cohn. 1968 : 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่มไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข่งขันมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิมผู้ที่มีความสามารถ ผู้มีความรับผิดชอบต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานให้ลุ่ล่วงไปตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

สุจินตรา วีระยุทธศิลป์ (2540 : 47) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

สุนันท์ พรหมประกอบ (2546 : 9-10) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎจริยธรรม สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด มีความเพียรพยายามในการเรียน และการปฏิบัติงานไม่เพิกเฉยต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

พรทิพย์ ศิระวงษ์ (อรธณารถ บุญเกิด. 2546 : 16 ; อ้างอิงมาจาก พรทิพย์ ศิระวงษ์) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการกระทำ หรือตัดสินใจในการเรียน โดยไม่จำเป็นต้องมีการควบคุม ได้แก่ การช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย การทำแบบฝึกหัดหรือ งานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ การตรงต่อเวลานัดหมาย การปฏิบัติตามคำพูดที่ตกลงกันได้ ครบถ้วนหนังสือหรืออุปกรณ์ที่นำมาใช้ การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และการทำการบ้านส่งครบถ้วนเวลาที่กำหนด

เรณู แดงไทย (2546 : 29) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเอาใจใส่ รอบคอบ และกล้ายอมรับในผลของการกระทำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ

รัชณี ลังษ์สุวรรณ (2547 : 16) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ การงานด้วยความเอาใจใส่ ไม่ต้องมีใครบังคับ ใช้ความสามารถเต็มที่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค มีความละเอียด ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงจนกว่างานจะสำเร็จ พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น พัฒนาประสิทธิภาพงาน รู้จักวางแผนงาน ปฏิบัติงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย ด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักหน้าที่และ กระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี

วารีพร บำรุงผล (2548 : 13) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความสำนึกในการกระทำควบคุมพฤติกรรม รวมทั้งแสดงออกถึงการรู้จักหน้าที่ของตน และมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ภาวิณี ไสธายะเพชร (2549 : 59) ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อหน้าที่ของตนเองที่พึงกระทำ และแสดงออกต่อสังคมตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ตนเองได้รับอย่างเอาใจใส่ ไม่ละเลย มีความตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รักษาสิ่งของต่อคำพูด มีความกล้าที่จะรับผิดชอบ และรับชอบในสิ่งที่ตนเองประพฤติปฏิบัติทั้งการกระทำ และคำพูด

โสภภาพร เสนีย์โสทร (2551 : 25) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ของสังคม การปฏิบัติงานได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด มีความละเอียดรอบคอบ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยอมรับในสิ่งที่ตนทำทั้งดี และไม่ดี หากมีข้อผิดพลาดก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข

จากการศึกษาความหมายของความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเอาใจใส่ตั้งใจที่จะปฏิบัติในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา กล้ายอมรับในผลของการกระทำของตน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ

2. ความสำคัญของความรับผิดชอบ

อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 54) สรุปความสำคัญของความรับผิดชอบว่า เป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นกับ นักเรียนได้ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ไม่ควรเร่งรัดจนเกินไป ควรฝึกหัดให้เกิดนิสัยความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน ผู้ใหญ่ และครูต้องให้คำแนะนำกับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำงานเสมอ โรงเรียนจึงเป็น

สถานที่สำคัญที่จะช่วยฝึก และพัฒนาความรับผิดชอบให้กับนักเรียน โดยจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างมีแบบแผน และเป็นระบบ

พัฒนาตี อนุสรณ์เทวินทร์ (2544 : 28) กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบว่าการขาดความรับผิดชอบ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นในสังคม หากคนในสังคมมีความรับผิดชอบปัญหาต่างๆ ของสังคมก็จะลดน้อยลง ปัญหาทุจริต และคอร์รัปชันก็จะไม่เกิดขึ้น สังคมจะสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงควรรีบปลูกฝังความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

จริญญา เฉลาประโคน (2545 : 21) สรุปว่าความสำคัญความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะ ที่มีความสำคัญ และจำเป็นจะต้องปลูกฝัง หรือเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับบุคคล เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สงบสุข และพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ การมีความรับผิดชอบต่อบุคคลนั้นจะมีผลทำให้เขารับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน ต่อการเรียน ต่อตนเอง และต่อสังคมด้วย เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ดังนั้น การปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็ก จึงมีความจำเป็น เพราะเด็กที่มีคุณภาพในวันนี้ จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สำหรับการพัฒนาประเทศในวันหน้า

ภาวิณี โสธายะเพ็ชร (2549 : 68) สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อบุคคล ในฐานะเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ บุคคลใดมีความรับผิดชอบต่อตนเอง จะช่วยพัฒนาตนเองให้มีความเจริญในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ ได้รับการยกย่องสรรเสริญจากบุคคลอื่นๆ และยังช่วยพัฒนาองค์กร หน่วยงานหรือสังคมที่ตนอยู่อาศัยมีความมั่นคงเจริญก้าวหน้าพร้อมที่จะเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาความสำคัญของความรับผิดชอบสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย หันตามเวลาที่กำหนด และความรับผิดชอบต่อความสำคัญต่อบุคคล เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้เป็นพลเมืองดี ช่วยให้สังคมมีระเบียบวินัย หากขาดความรับผิดชอบจะทำให้ล้มเหลวทั้งด้านการทำงาน และครอบครัวรวมไปถึงประเทศชาติ

3. ประเภทของความรับผิดชอบ

กรมสามัญศึกษา (2529 : 68-92) จำแนกความรับผิดชอบได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ได้นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านในทุกวิชาทุกภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ผนังห้องเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิด อันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญเรียงความและอื่นๆ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจ ช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาและให้พ่อแม่ทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ และการรับบริการจากสถานบริการต่างๆ ของรัฐ

กรมวิชาการ (2542 : 15) สรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การจัดปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง รวมทั้งรู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ลุล่วงไปและมีประสิทธิภาพทันเวลากำหนด ตรงต่อเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักฐานะหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม
เจริญญา เฉลาประโคน (2545 : 23) สรุปประเภทของความรับผิดชอบได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความรับผิดชอบต่อตนเองนั้นจะเป็นเรื่องที่เกิดผลโดยตรงต่อตนเอง การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยของตนเอง รวมถึงหน้าที่การงานและการกระทำ ผลการกระทำของตนเองด้วย สำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น จะเป็นสังคมตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ เช่น เพื่อนนักเรียน ห้องเรียน โรงเรียน ไปจนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่กว้างขึ้น เช่น ชุมชน สังคม จนกระทั่งถึงความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

ภาวิณี โสธายะเพชร (2549 : 65) สรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ว่า ความรับผิดชอบแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ เอาใจใส่ ให้ความสนใจต่อบทบาทที่ตนได้รับ ไม่ละเลย ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างจริงจัง และเต็มที่ไม่ว่าจะเรื่องใดๆ ก็ตาม เช่น การเรียน การทำงาน การเป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นต้น

2. ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนไม่ให้ผู้อื่น และสังคมเดือดร้อนจากการกระทำของตน ในทางกลับกันต้องรู้จักหน้าที่ความเอาใจใส่ในบทบาท หรือภารกิจที่ได้รับจากกลุ่ม หรือสังคมที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยการปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

จากการศึกษาประเภทของความรับผิดชอบสรุปว่า ความรับผิดชอบแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งความรับผิดชอบต่อตนเอง นั้นเป็นความรับผิดชอบที่ส่งผลต่อตัวเองโดยตรงทั้งด้านสุขภาพ ความปลอดภัยและหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ด้านการเรียน การทำงาน เป็นต้น ส่วนความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม ถือเป็นสังคมตั้งแต่ กลุ่มเล็กๆ ไปจนถึงสังคมที่กว้างขึ้น เช่น ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน สังคม ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้สังคม และผู้อื่นเดือดร้อน

4. ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

บราวเน และคอร์ท (Browne and Moberg. 1980 : 58) กล่าวถึงลักษณะของ บุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทำงาน แข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำงานดีขึ้นกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานให้ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

แซนฟอร์ด (Sanford and Sman. 1970 : 65) อธิบายลักษณะของผู้ที่มีความ รับผิดชอบว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่งาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดา มารดา ญาติพี่น้อง บุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดเต็มความสามารถ

แคทเทล (รัชนี สังข์สุวรรณ. 2547 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Cattell. 1977 : 49) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้รับผิดชอบ คือตรงต่อเวลาพยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน พิถีพิถัน ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดทน อดกลั้น ไม่ชอบความโลเล พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน รู้จักตั้งจุดหมายในการ ทำงาน

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. มีวินัยในตนเอง
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

นภดล ภาชนะวิเชียร (สุวรรณทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. 2547 : 14-15 ; อ้างอิงมาจาก นภดล ภาชนะวิเชียร. 2540 : 70-71) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงความรับผิดชอบว่า ประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ คือ
 - 1.1 รับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำ
 - 1.2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตนต้องทำ
 - 1.3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่
 - 1.4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ
2. ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรมดังนี้ คือ
 - 2.1 สมัยครใจทำหน้าที่
 - 2.2 ควบคุมตนเองได้

3. ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3.1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3.2 มีระเบียบวินัย
 - 3.3 มีความซื่อสัตย์
 - 3.4 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 3.5 มีสติ
4. ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 4.1 มีความอดทน
 - 4.2 มีความเพียร
 - 4.3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 4.4 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 4.5 รักษาสุขภาพให้แข็งแรง
5. ยอมรับผลการกระทำของตน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
 - 5.1 ติดตามผลการกระทำของตน
 - 5.2 มีเหตุผล
 - 5.3 ปรับปรุงการกระทำของตน

กรมวิชาการ (2542 : 61-63) ได้ระบุถึงลักษณะพฤติกรรมที่แสดงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำงาน
2. ตั้งใจทำงานตามที่ครูอาจารย์กำหนดให้ และทำเสร็จภายในเวลาทุกครั้ง
3. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ อดทน บากบั่น ไม่ทอดทิ้ง และทำงาน

ให้ผลิตผลदन้อยที่สุด

4. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. พยายามแก้ข้อบกพร่องของตนเองเกี่ยวกับการเรียน

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับงานที่ทำจนสำเร็จ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ทำงานตามหน้าที่สำเร็จ ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ แสดงผลปรากฏให้เห็นชัด
2. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน พฤติกรรมที่แสดงออก คือ บอกผลงานของการปฏิบัติงานในอนาคตได้
3. ยอมรับผลการกระทำของตน พฤติกรรมที่แสดงออก คือ รับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ผู้อื่น ปรับปรุงและพัฒนางานตามข้อเสนอแนะ
4. รู้หน้าที่ พฤติกรรมที่แสดงคือ ปฏิบัติตามหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกันหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
5. แสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน พฤติกรรมที่แสดงคือ เลือกแหล่งเรียนรู้มาพัฒนางาน
6. ช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่แสดงความมีน้ำใจเอื้ออาทร

มีจิตใจเมตตาโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน พฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ ช่วยเหลือและแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

7. เสียสละ หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่สังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมรวมทั้งเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ สละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และรู้จักเป็นผู้ให้มากกว่ารับ สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

8. มุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่แสดงความมุ่งมั่นและความคิดริเริ่มในการพัฒนาดน พัฒนาสังคมเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตั้งใจทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

อังคณา ภิรติลาเวทย์ (2548 : 16) คุณลักษณะของความรับผิดชอบมีลักษณะ ดังนี้

1. เอาใจใส่การทำงานและการเรียน
2. มีความพากเพียร
3. ใช้ความสามารถของตนเต็มที่
4. กล้าเผชิญความจริง และยอมรับผลของการกระทำของตน
5. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
6. รักษาสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
7. ติดตามผลงานที่ได้กระทำไป
8. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
9. ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น
10. ยอมรับผลของการกระทำ

กระทรวงศึกษาธิการ (ยาใจ ปะมาคะเด. 2549 : 28 ; อ้างอิงมาจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146) ได้กล่าวถึงขอบข่ายพฤติกรรมผู้ที่มีความรับผิดชอบว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้นๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม

10. ตรงต่อเวลา

11. ยอมรับผลของการกระทำ

จากการศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย บุคคลที่มีความ รับผิดชอบจะมีความเอาใจใส่ในการทำงานและการเรียน มีความกระตือรือร้น มีความขยันหมั่นเพียร ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีการวางแผน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตาม เป้า ซึ่งผู้วิจัยยึดหลักของกรมวิชาการที่ระบุดังพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่ามีความรับผิดชอบไว้ 5 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ทำการผสมข้อที่ 2 และข้อที่ 3 เข้าด้วยกันเนื่องจากมีลักษณะใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการจำแนกองค์ประกอบของความรับผิดชอบในการเรียนออกเป็น 4 ข้อ ดังนี้ ความกระตือรือร้นในการเรียน ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน

5. การปลูกฝังความรับผิดชอบ

ไซด์แมน (สุนันท์ พรหมประกอบ. 2546 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Sideman. 1960) ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่เด็กอายุยังน้อย
2. เด็กทุกคนควรได้มีโอกาสรับการฝึกให้มีความรับผิดชอบ
3. การฝึกและการจัดประสบการณ์ความรับผิดชอบนั้นควรกระทำให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

และบุคคล

4. ควรให้เด็กได้รับทราบว่ามีผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. เด็กต้องการได้รับความไว้วางใจ เพื่อสามารถเรียนรู้ว่าส่วนใดอยู่ในความ

รับผิดชอบของเขา

7. เจตคติและพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ ด้านความรับผิดชอบ ของเด็ก

เฮอร์ลอค (กมลวัฒน์ วันวิชัย. 2545 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1967 : 224) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในระยะแรกๆ ของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆเพิ่มขึ้น และช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งตนเองและต่อผู้อื่น การพัฒนา ความรับผิดชอบให้กับเด็กควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่ายก่อน เพื่อให้เกิด ความเชื่อมั่นในตนเอง มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง

ประติพันธ์ อุปรมย์ (สุนันท์ พรหมประกอบ. 2546 : 17-18 ; อ้างอิงมาจาก ประติพันธ์ อุปรมย์. 2530 : 217-218) กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเด็กนั้นพ่อแม่ ควรให้ความสำคัญที่พึงปฏิบัติ 7 ประการ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย เพื่อจะได้มีแนวทางใน ความสามารถที่จะรับผิดชอบของเด็กได้ และคอยสังเกตว่าเด็กพยายามที่จะทำอะไรด้วยตัวของเขาเอง

หรือพยายามที่จะช่วยพ่อแม่เมื่อใด เพื่อจะได้เริ่มต้นสนับสนุน และแนะแนวทางให้เขาทำในสิ่งนั้นๆ ได้ทันที

2. การสอนให้เด็กเกิดความรับผิดชอบได้ดีที่สุด คือ ช่วงเวลาที่เด็กแสดงให้เห็นว่า เต็มใจ และพร้อมที่จะทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเองเป็นครั้งแรก แม้เด็กจะยังทำไม่ได้ดีในครั้งแรกๆ แต่การ ได้มีโอกาสฝึกทำบ่อยๆ จะทำได้ดีขึ้นและทำจนกลายเป็นกิจนิสัย ซึ่งทำให้เกิดความรับผิดชอบที่จะทำ ต่อไปโดยถือเป็นการกิจที่พึงกระทำ

3. พยายามที่จะรู้ด้วยการสังเกตอยู่เสมอๆ ว่าเมื่อใดเด็กพร้อมที่จะมีความรับผิดชอบ มากขึ้น เพื่อจะได้ปล่อยให้รู้จักที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งนั้นๆ เพิ่มขึ้น

4. ฝึกความรับผิดชอบต่อไปพร้อมๆ กับการฝึกให้เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่เพราะ การเคารพเชื่อฟังพ่อแม่จะเป็นพื้นฐานในการสร้างวินัยให้กับเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความ รับผิดชอบ

5. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการร่วมมือกันในการทำงาน มีการให้อภัย มีการใช้ เหตุผลและพยายามให้เด็กรู้ว่าพ่อแม่ไว้วางใจในตัวเด็ก เพื่อให้ได้พัฒนาความรับผิดชอบควบคู่ไปกับการ เชื่อมั่นในตนเอง

6. ควรยอมรับในความผิดที่ตนทำ และไม่ลังเลที่จะกล่าวคำขอโทษ เพื่อเด็กจะได้ รู้สึกว่าการทำผิดพลาดเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ และแก้ไขได้

7. พ่อแม่ต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เนื่องจากการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเด็กในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อ การศึกษาการปลูกฝังความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบควร ปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครอง ครู เป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝัง ให้เด็กได้มี โอกาสฝึกทำบ่อยๆจนกลายเป็นกิจนิสัย เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ

6. ความหมายความรับผิดชอบในการเรียน

ดิกคินสัน (Dickinson. 1987 : 9-10) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนสามารถตัดสินใจในกระบวนการเรียนของตนเองได้ เช่น การตั้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ การเลือกและการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียน การแบ่งเวลาการเรียน การ ประเมินผลการเรียน การเลือกทำกิจกรรม การเลือกพบบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ การเข้า ร่วมกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการตัดสินใจในพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

รพีพร นิมประยูร (2537 : 5) สรุปว่าความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่ ผู้เรียนแสดงออกในการเรียน โดยพยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย โดยแสดงพฤติกรรมดังนี้ เอาใจใส่การเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย มีความปราถนาเพียร ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา ยอมรับผลงาน และพร้อมที่จะ ปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตนเสมอ

ภารดี ศรีทอง (2543 : 18) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียน นักศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความตั้งใจมุ่งมั่นบากบั่นขยันพากเพียรเรียนรู้
2. มีการตรงต่อเวลา รู้หน้าที่และทำหน้าที่จนสุดความสามารถ
3. มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่นในการเรียนรู้
4. มีวินัยในตนเองและเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ
5. มีความละเอียดรอบคอบในการกระทำและการคิด
6. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

คณิงนิจ พุ่มพวง (2546 : 14) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น คอยดักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะ หลงผิด อันทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสามารถของตนเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความและอื่นๆ

ทวี ทิวพัฒน์ (2547 : 13) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการเรียนมีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น ต้องนำมาซึ่งความก้าวหน้าประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การมีชื่อเสียง เกียรติยศของวงศ์ตระกูล แต่ถ้าเมื่อใดขาดความรับผิดชอบ ก็ย่อมขาดความก้าวหน้าในชีวิตการงานนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงและวงศ์ตระกูลได้

อังคณา ถิรศิลาเวทย์ (2548 : 12) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ซักถามเพื่อนหรือครูอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็พยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองเสมอ

จूरรัตน์ นันท์หทัยกุล (ยาใจ ปะมาคะเต. 2549 : 27 ; อ้างอิงมาจาก จूरรัตน์ นันท์หทัยกุล. 2538 : 5) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียรอดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าผิด แล้วพยายามแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้อง

จากการศึกษาความรับผิดชอบในการเรียน สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ การเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ ตรงต่อเวลา รู้หน้าที่และทำหน้าที่จนสุดความสามารถ ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และปรึกษาครูเมื่อมีปัญหา หรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนและปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน

7. การวัดความรับผิดชอบ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 184-187) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม ไว้ดังนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะวัด เป็นการกำหนด เพื่อต้องการวัดอะไร เป็นแบบรวมๆ หรือแบบเดี่ยวเฉพาะอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์ ความกรุณา ความยุติธรรม เป็นต้น
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้เข้าใจจริยธรรมนั้นๆ ดีขึ้น สามารถนิยามจริยธรรมได้ แน่ชัดเพราะการวัดผลอะไรจะต้องรู้ว่าสิ่งที่ต้องการมีหน้าตาเป็นอย่างไร
3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมมีรูปแบบหลายอย่าง โดยจะต้องเลือกตาม ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบของเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบเขียนตอบ แบบสร้างจินตนาการ โดยเฉพาะแบบเขียนตอบนั้นที่นิยมกัน คือ แบบเติมเลรี และแบบมีตัวเลือก
4. เขียนข้อความ ภาพหรือสถานการณ์และข้อคำถาม ในขั้นนี้เอาความรู้ในข้อ 1 ถึง 3 มาใช้ประโยชน์เพื่อวัดจริยธรรมที่ต้องการ ถ้าใช้แบบสัมภาษณ์ต้องใช้ข้อความอย่างหนึ่ง ถ้าการสังเกตก็ต้องทำเป็นข้อรายการ ถ้าเป็นแบบเขียนตอบก็ต้องมีสถานการณ์เป็นภาษาหรือภาพก็ได้ แล้วมีคำถาม ซึ่งอาจให้คำตอบแบบอิสระหรือกำหนดคำตอบไว้ให้และต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนนด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้นๆ
5. ตรวจสอบเครื่องมือ ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นโดยให้ผู้ชำนาญทางจริยธรรม และโดยผู้ชำนาญทางด้านกรวัดผลทั้งนี้ก็เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมาก่อนไปทดลองมีความมั่นใจขั้นแรกก่อน ถ้าเสียก็คงเสียหน่อยหน่อย ไม่ต้องเป็นภาระในการสร้างใหม่ทั้งหมด
6. ตรวจสอบคุณสมบัติรายข้อ หลังจากการทดลองแล้วผู้สร้างเครื่องมือตรวจให้คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบว่าแต่ละข้อวัดได้จริงหรือไม่ ข้อใดมีคุณภาพดีก็เก็บไว้ ข้อใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเอาไปปรับปรุงแก้ไขทดลองใหม่ แต่ถ้าสร้างข้อสอบไว้หลายๆ ก็สามรถเลือกเอาข้อดีๆ ไปจัดทำเป็นข้อสอบวัดจริยธรรมได้เลย
7. จัดข้อสอบเป็นชุด จำนวนข้อต้องมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัดเป็นสัดส่วนตามที่ตั้งไว้ สร้างคำชี้แจงในการสอบจัดวางแบบของข้อสอบพร้อมกำหนดเวลาในการดำเนินการสอน
8. ศึกษาคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือวัดในขั้นนี้ หมายถึง ความเที่ยงตรง (Validity) คือ ดูว่าข้อสอบวัดคุณธรรมที่ต้องการวัดนั้นได้จริงหรือไม่ อีกอย่างคือดูความเชื่อมั่น (Reliability) คือ ดูว่าข้อสอบมีความคงเส้นคงวาของคะแนนการสอนหรือไม่ ถ้าคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์จำเป็นต้องศึกษาปรับปรุงให้ดีขึ้น อาจจะต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่ขั้นที่ 2 มาเลยก็ได้
9. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) เพื่อแสดงถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยมไว้ชัดเจนแล้วและเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับจริยธรรมของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

วิธีวัดความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ ถือว่าเป็นพฤติกรรมจริยธรรมหนึ่งจึงมีวิธีวัดเช่นเดียวกันกับการวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งมีหลายวิธี ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 75-82)

1. การทดสอบ

แบบทดสอบชนิดนี้ จะตั้งคำถามหรือกำหนดสถานการณ์ให้ตอบแล้วนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์ว่าอยู่ในขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นใดของโคลเบอร์ก

ตัวอย่างแบบทดสอบสถานการณ์ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม

คำชี้แจง ถ้านักเรียนประสบเหตุการณ์ หรือสมมติตนเองเป็นบุคคลในเหตุการณ์ดังต่อไปนี้ นักเรียนจะตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามข้อใด เขียน X หน้าข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ประภาพร : ตู่นั่นซิ ! ท่อประปาในหมู่บ้านเราชำรุดมีน้ำไหลซึมออกมาด้วย เราเดินไปบอก
เจ้าหน้าที่ให้มาซ่อมแซม ดีกว่านะ

ถ้านักเรียนเป็นพินพรรณ จะตอบว่าอย่างไร

1. กำลังจะชวนเธอไปบอกอยู่พอดีเลย
2. จริงด้วยซิ ! น้ำคงซึมตรงรอยต่อนี่แหละ
3. ดีซิ ! การดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมเป็นสิ่งดี
4. ไปซิ ! ครูสอนมาให้ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม

ตัวอย่างแบบสอบถามสถานการณ์ที่เป็นรูปภาพ

- 4 ก. แหมห้องเรียนสะอาดดีกว่าเก่าเสียว่ะ
- 3 ข. ทำใจได้ล่ะ ใครๆ ก็ต้องทำเวรกันทั้งนั้น
- 2 ค. ไม่เป็นไรหรอก ฉันชอบทำอยู่แล้ว
- 1 ง. อย่างน้อยฉันก็ไม่ทำให้ครูโกรธนะ
- 0 จ. แย่จัง ทำให้ฉันกลับบ้านช้าลง

เกณฑ์การตอบสนอง

- 4 = การตระหนัก รับรู้ ไม่มีทิศทางของความรู้สึก
 - 3 = การตอบสนองตามหน้าที่ เชื้อพึง คล้อยตาม
 - 2 = การตอบสนองระดับพอใจ
 - 1 = ขึ้นขมยถ่องในคุณค่า อยากรเชิญชวน ส่งเสริม ปกป้อง
 - 0 = ไม่รับ ไม่สนใจ
2. แบบสอบถาม / แบบวัด

การใช้แบบสอบถามหรือแบบวัด เป็นการให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกของตนเอง ในแต่ละข้อความตามมาตรการประเมิน ซึ่งอาจจะเป็นมาตรการประเมิน 3 ระดับ 4 ระดับ 5 ระดับ หรือ 6 ระดับ ตัวอย่างนี้เป็นการแสดงความรู้สึกของคนแต่ละข้อความออกมาตามมาตรการประเมิน 6 ระดับ ข้อความที่ให้แสดงความรู้สึกอาจจะเป็นข้อความทางบวกที่แสดงความพึงพอใจและข้อความทางลบที่แสดงความไม่พึงพอใจต่อวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง คำตอบเหล่านั้นจะใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักในแต่ละข้อดังนี้

ตัวอย่าง แบบวัดความรับผิดชอบ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0) ข้าพเจ้าคิดเสมอว่าไม่อยากทำอะไรที่ยาก						
(00) ข้าพเจ้าชอบทำตามเพื่อนแม้ว่าผู้ปกครองจะห้ามก็ตาม						

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน
จริง	ให้ 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายในทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

3. แบบสังเกต

การประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมโดยการสังเกต มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้
ขั้นที่ 1

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมแล้ว จะได้รายการพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของจริยธรรม เป็นพฤติกรรมที่ครอบคลุมสถานการณ์ต่างๆ เหมาะสมกับชั้นและวัยของเด็ก และเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ นำพฤติกรรมเหล่านั้นมาจัดทำตารางบันทึกการสังเกต

ขั้นที่ 2

กำหนดเกณฑ์ว่านักเรียนได้คะแนนเท่าใด จึงจะยอมรับว่าเขามีจริยธรรมนั้นเป็นที่น่าพอใจแล้ว การกำหนดเกณฑ์นี้เป็นเรื่องที่ยืดหยุ่นและเป็นอัตนัย และเมื่อพิจารณาเมื่อนั้นๆ เหมือนกับการกระทำที่มีเหตุร้าย แต่ถ้าได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว การกำหนดเกณฑ์จะกระทำได้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละห้องชั้น ตัวเกณฑ์ที่ใช้เป็นเครื่องช่วยวินิจฉัยและช่วยในการปรับปรุงตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3

ขั้นต่อไปเป็นขั้นการวางแผนการสังเกตและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินโดยวิธีการสังเกตเป็นงานที่ต้องใช้เวลามาก จำเป็นต้องมีการวางแผนในการใช้เวลาการสังเกต เพื่อให้การสังเกตได้ผลตามที่ต้องการและสังเกตนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนมาก ผู้ประเมินไม่สามารถติดตามสังเกตแต่ละคนเป็นระยะเวลานานติดต่อกันได้ ถ้าไม่ได้วางแผนไว้ก่อนอาจเป็นไปได้ว่าผู้ประเมินสังเกตนักเรียนบางคนมากเกินไปและสังเกตนักเรียนบางคนน้อยเกินไป

ขั้นที่ 4

เมื่อได้ผลจากการสังเกตมาแล้ว ผู้ประเมินต้องนำผลนั้นมาพิจารณาเทียบกับเกณฑ์ที่วางไว้ในขั้นที่ 3 เป็นขั้นของการวินิจฉัยว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่วางไว้หรือไม่ ถ้าผ่านเกณฑ์แล้วแสดงถึงการยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจริยธรรมนั้นแล้ว ถ้ายังไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้ประเมินอาจพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปว่า นักเรียนด้อยในลักษณะใด โดยดูจากพฤติกรรมย่อยแต่ละตัว พฤติกรรมย่อยใดที่นักเรียนได้คะแนนน้อยซึ่งบ่งถึงความจำเป็นในการกระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีจนกระทั่งประพฤติปฏิบัติออกมาให้ปรากฏ

ตัวอย่าง แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ชื่อผู้สังเกต.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....

เริ่มสังเกตวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง

1. ขอความกรุณากับผู้สังเกตพฤติกรรมโปรดตรวจเช็คพฤติกรรมของนักเรียนจากที่ท่านสังเกตได้ตามความเป็นจริง แบบสังเกตนี้จะไม่ผลต่อนักเรียนแต่อย่างใด
2. ให้ใส่เครื่องหมาย 0 ในช่อง เมื่อไม่มีพฤติกรรมนั้น
3. ให้ใส่เครื่องหมาย X ในช่อง เมื่อมีพฤติกรรมนั้น แต่พฤติกรรมนั้นไม่เกิดกับนักเรียนหรือนักเรียนไม่กระทำ ไม่ปฏิบัติ
4. ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย \checkmark ในช่อง เมื่อมีพฤติกรรมนั้นและพฤติกรรมนั้นเกิดกับนักเรียน หรือนักเรียนกระทำ ปฏิบัติ

ตัวอย่าง

พฤติกรรม	วันที่สังเกต				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1. แต่งตัวตามระเบียบของโรงเรียน	✓	X	✓	✓	✓
2. ทำการบ้าน	✓	0	X	0	✓

จากการสังเกต 5 วันอธิบายได้ ดังนี้

1. นักเรียนแต่งตัวตามระเบียบของโรงเรียนทุกวัน เว้นวันอังคาร

2. ในพฤติกรรมทำการบ้าน

ใส่เครื่องหมาย ✓ วันจันทร์และวันศุกร์แสดงว่าทั้งสองวันนี้มีการบ้านและนักเรียน

ทำการบ้าน

ใส่เครื่องหมาย 0 วันอังคารและวันพฤหัสบดีแสดงว่าทั้งสองวันนี้ไม่มีการบ้าน จึงไม่มี

พฤติกรรมนี้

ใส่เครื่องหมาย X วันพุธแสดงว่าวันพุธมีการบ้านแต่นักเรียนไม่ทำการบ้าน

จากการศึกษาวิธีวัดความรับผิดชอบดังกล่าว พบว่า ความรับผิดชอบสามารถวัดได้ 3 วิธี

ได้แก่ 1) ใช้แบบทดสอบสถานการณ์ 2) ใช้แบบสอบถามหรือแบบวัด และ 3) ใช้แบบสังเกต ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรการประเมินเพื่อวัดความรับผิดชอบ เพราะวิธีนี้มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อน นิยมใช้วัดเจตคติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคล จึงไม่อาจสังเกตหรือวัดได้โดยตรงเหมือนกับคุณลักษณะทางด้านกายภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1. ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเชล (Mischel, 1974 : 287) กล่าวว่าลักษณะการมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลาอันยาวกว่าจะบรรลุผลหรือทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ แลมม์ ชมิทท์ และทรอมมสโตรฟ (Lamm, Schmidt and Trommsdorff, 1976 : 317) ได้ให้คำจำกัดความของลักษณะการมุ่งอนาคต โดยประมวลความคิดเห็นจากนักจิตวิทยาหลาย ท่านว่า หมายถึงความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคล เกี่ยวกับความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ การ คาดคะเนฐานะได้เหมาะสม และความสามารถในการคลี่คลายเหตุการณ์ต่างๆ ได้ตรงปัญหาทั้งในอดีต

ปัจจุบัน และอนาคต และการมุ่งอนาคตยังเป็นสาเหตุ หรือมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรอด ใต้อุบัติการณ์ที่ล่อใจ และเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2530 : 43) ให้ความหมายของลักษณะการมุ่ง อนาคต หมายถึง ความสามารถในการมองการณ์ไกล วางแผนการทำงานในอนาคต สามารถควบคุม พฤติกรรมของตนทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นไปในแนวทางที่วางไว้ โดยขณะกระทำพฤติกรรมบุคคล สามารถปรับวิธีการและเป้าหมายให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน รู้จักภาคภูมิใจในการทำความดีของตน แม้จะมีผู้รู้เห็นหรือไม่ก็ตาม

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48-50) ได้กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตหรือลักษณะ ของการมองสู่อนาคตข้างหน้าว่า จัดเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงต่อตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย โดยลักษณะ มุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา และจริยธรรมของบุคคล

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 46) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถ คาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและการบังคับตนเองให้อดใต้อุบัติการณ์ หรือ เลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่ตามมา ภายหลัง

กนกวรรณ อุ่นใจ (2535 : 27) กล่าวว่า ลักษณะการมุ่งอนาคต หมายถึง การมอง สู่อนาคตของบุคคล โดยผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกลและตัดสินใจเลือก กระทำอย่างเหมาะสม หาแนวทางแก้ปัญหา และวางแผนดำเนินการ เพื่อเป้าหมายที่ต้องการใน อนาคตรู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดใต้อุบัติการณ์ และมีความเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อประสบ ความสำเร็จในชีวิต

จักรวาล ภูวนันท์ (2537 : 38) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง เป็นลักษณะของการมองอนาคตของบุคคล การคาดการณ์ไกลการวางแผนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในอนาคต และสามารถตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และอดใต้อุบัติการณ์ เพื่อความสำเร็จในอนาคต

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : 15) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็น ลักษณะการมองอนาคตของบุคคล ซึ่งผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นสามารถคาดการณ์ไกล วางแผนเพื่อ เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่าง เหมาะสม มีความเพียรพยายามและอดใต้อุบัติการณ์เพื่อความสำเร็จในอนาคต

ปองสุข ศรีชัย (2545 : 9) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคต หรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการมองการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้น รู้จักอดใต้อุบัติการณ์ เพื่อ ไปถึงจุดหมายในอนาคตที่ดีกว่า ตลอดจนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ที่เกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคอันจะเกิดขึ้นต่อไปด้วย

ศุภลักษณ์ เงินบำรุง (2546 : 43) ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การที่บุคคลมีความ เพียรพยายาม ตั้งใจและวางแผน ในการปฏิบัติและมีการปรับพฤติกรรม ตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งมีเป้าหมายในพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติตนเพื่อให้ บรรลุผลในอนาคตที่ตั้งไว้

จากความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง

การมองอนาคตของบุคคล การคาดการณ์ไกล การวางแผนเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่เลือกอย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายาม รู้จักวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รู้จักอดทนรอ เพื่อความสำเร็จในอนาคต เพื่อเป้าหมายที่ต้องการทางด้านการศึกษาหรืออาชีพที่ต้องการ ตามที่ใจปรารถนาและมุ่งหวัง

2. ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) กล่าวถึง ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วยและยังพบว่าเยาวชนอเมริกันมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

เรย์เนอร์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2530 : 167 ; อ้างอิงมาจาก Raynor. 1978) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะที่แยกพลังผลักดันให้กระทำการกิจกรรมต่างๆ ในปัจจุบันอย่างขยันขันแข็งที่สุด ถ้าผลงานนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว เช่น ขยันเรียนในปัจจุบันเพื่อจะได้งานดีมีชีวิตก้าวหน้า และสบายในอนาคต

มิเชล (สมดุล ชาญนวงศ์. 2533 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Mischel. 1974 : 287) กล่าวถึง ลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. สามารถอดได้รอได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน”

3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ดีตอบแทน

4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล

5. สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อ

สุขภาพได้

เรย์เนอร์ (งามดา วนิทนานนท์. 2537 : 358 ; อ้างอิงมาจาก Raynor. 1978) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะที่แยกแตกต่างจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคคลใดที่มีลักษณะทั้ง 2 ประการนี้สูง ก็อาจคาดได้ว่าเขาจะมีพลังผลักดันให้กระทำการกิจกรรมต่างๆ ในปัจจุบันอย่างขยันขันแข็งที่สุด ถ้าผลงานนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว เช่น ขยันเรียนหนังสือในปัจจุบันเพื่อจะได้งานดีมีชีวิตก้าวหน้า และสบายในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529 : 100) กล่าวถึง ลักษณะผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเอง ดังต่อไปนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม

2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต

3. รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม

4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 50) กล่าวถึง ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็น ลักษณะทางจิตใจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในตัวบุคคลและสังคม ซึ่งลักษณะนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตอื่นๆ ของบุคคลด้วย ที่สำคัญ คือ เขาวนปัญญา และจริยธรรม

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 7-8) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นการ คำนึงถึงอนาคตและควบคุมพฤติกรรมไปสู่แนวทางนั้นๆ ทำให้บุคคลสามารถปรับวิธีการและเป้าหมาย ให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน

จันทนา นนทิก (2533 : 32-33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือมีการกำหนดสิ่ง ที่ต้องการไว้ล่วงหน้าซึ่งชัดเจนย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ ที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่าควรจะใช้ความพยายามเท่าใดในการ ทำงานนั้น
2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมต่อการทำงานโดยต้องตระหนักถึง ความสำคัญ

ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (สุนิสา สิริวิพัทธ์. 2541 : 347 ; อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 38) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็น สิ่งจำเป็นมากสำหรับคนยุคนี้ ยุคที่บ้านเมืองมีปัญหามากมาย ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยประชากรที่มี คุณภาพ มีคุณธรรม เป็นพลเมืองดีคอยช่วยแก้ปัญหาและช่วยกันพัฒนาประเทศ ลักษณะมุ่งอนาคต จึงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดแก่ทุกคน

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542 : 17) กล่าวถึง ความสำคัญลักษณะมุ่งอนาคตเป็น คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรม สามารถ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีเป้าหมายในชีวิต มีการวางแผนเพื่ออนาคต มีความเพียร พยายามเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเป็น ลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี คือผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะสามารถปฏิบัติตนได้อย่าง เหมาะสมกับกาลเทศะ และสามารถตัดสินใจเลือกทางเดินอย่างมีเหตุผล จึงเป็นจิตลักษณะที่มีความ สำคัญควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และการทำงานในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยยึดหลักของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่นๆ ที่กล่าวถึง ลักษณะผู้มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองไว้ 4 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ทำการตัดข้อที่ 4 ออก เนื่องจากนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นการให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสมซึ่งการกระทำ เหล่านี้ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครอง และครู ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการจำแนก องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคตออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้ ความสามารถในการคาดการณ์ไกล การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ และการรู้จักเลือกกระทำและรอคอย

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) เป็นทฤษฎีแรกของประเทศไทยที่ได้มาจากการประมวลสรุปผลการวิจัยต่างๆ เนื้อหาของทฤษฎีสรุปว่า ผู้ที่จะมีพฤติกรรมเป็นคนดีและคนเก่งมีองค์ประกอบทางจิตที่เกี่ยวข้องอยู่ 8 ประการ เมื่อนำไปประกอบเป็นภาพต้นไม้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนรากและลำต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้.

1. ส่วนราก เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานของจิตใจ 3 ประการนั้น ได้แก่

1.1 สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มี
ความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้

1.2 ประสบการณ์ทางสังคม คือ การเข้าใจมนุษย์และสังคม เอาใจเขามา
ใส่ใจเรา

1.3 สุขภาพจิตดี คือ การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับ
เหตุการณ์

2. ส่วนลำต้น เปรียบเสมือนลักษณะทางจิต 5 ประการ ที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีและคนเก่ง ถ้ามีมากในบุคคลใด บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมของคนดีคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีคนเก่งได้แก่

2.1 เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีที่สังคม
ปรารถนา มองเห็นคุณประโยชน์ของพฤติกรรมหรือคุณธรรมนั้นเกิดความพอใจ และพร้อมที่จะกระทำหรือยึดคุณธรรมเป็นหลัก

2.2 เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือการเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวมและหลักสากลมากกว่า
การเห็นแก่ตัว

2.3 ลักษณะการมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกลและสามารถควบคุมคนให้
อดได้รอได้อย่างเหมาะสม

2.4 ความเชื่ออำนาจในตน คือ เชื่อผลที่เกิดกับตนว่าเป็นเพราะการกระทำของ
ตนมากกว่าความบังเอิญ โชคเคราะห์ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำดีได้ดี ทำชั่วจะได้รับโทษ

2.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งมั่นบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรค จนประสบ
ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของตน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ที่จะมี
พฤติกรรมเป็นคนดีและคนเก่ง มีองค์ประกอบทางจิตที่เกี่ยวข้องอยู่ 8 ประการ ได้แก่ สติปัญญา
ประสบการณ์ทางสังคม สุขภาพจิตดี เจตคติ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่อ
อำนาจในตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อนำไปประกอบเป็นภาพต้นไม้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนรากและลำต้น

4. พัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคต

เนอร์มี (อำพรพรรณ โปรงจิต. 2545 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Nurmi. 1991 :
1-5) ได้เสนอหลักพัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ 3 ข้อ โดยสรุปจากการรวบรวมผลการวิจัย
ลักษณะมุ่งอนาคต ในเด็กวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ของนักวิจัยต่างๆ จำนวนมาก คือ

1. ลักษณะมุ่งอนาคตมีการพัฒนาการอยู่ในสิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ความคาดหวังต่างๆ ที่เป็นบรรทัดฐานและความรู้เกี่ยวกับอนาคตซึ่งเป็นพื้นฐานของความสนใจต่อการมุ่งอนาคตและการวางแผน
2. ความสนใจ การวางแผนและความเชื่อเกี่ยวกับอนาคต เกิดจากการเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่เพียงเฉพาะพ่อแม่ แต่รวมถึงเพื่อนๆ โดยมีอิทธิพลต่อความคิดของวัยรุ่นและการวางแผนเพื่ออนาคต
3. ลักษณะมุ่งอนาคตจะดีโดยมีอิทธิพลจิตวิทยาอื่นๆ ประกอบ เช่น พัฒนาการด้านสติปัญญาและสังคม

นอกจากนี้เนอร์มี (อำพรพรณ โปรงจิต. 2545 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Nurmi. 1991 : 1-5) ยังได้กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตประกอบด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นแรงจูงใจ บุคคลจะตั้งเป้าหมายขั้นต้นโดยเปรียบเทียบจากแรงจูงใจ ค่านิยมและความคาดหวังในอนาคตของตนเองเป็นพื้นฐานสำหรับเป้าหมายในอนาคต
2. ขั้นวางแผน บุคคลจะกระทำเพื่อให้เป้าหมายเป็นจริง โดยการวางแผนการทำงานและวิธีการแก้ปัญหาจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อความสำเร็จในอนาคตของตน
3. ขั้นประเมินผลบุคคล จะประเมินผลถึงความเป็นไปได้ของความสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายและความสมบูรณ์ของแผนงาน ที่บุคคลวางไว้และตัดสินใจเลือกแนวทาง เพื่อความสำเร็จในอนาคตของตน

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16-17) ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมุ่งอนาคตไว้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ให้รู้จักความหมายของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็นเป็นแบบอย่างของการคิดประเภทนี้ และฝึกการรู้จักคิดในทำนองนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่งอนาคตในกาลเทศะต่างๆ
2. ให้เห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้ โดยการให้เห็นตัวอย่างของผลดีที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต
3. ให้รู้จักคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการให้บุคคลเห็นตัวอย่างของการวางแผนในอนาคตของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

จากพัฒนาการของลักษณะมุ่งอนาคตข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นมีพัฒนาการจากความสนใจ ค่านิยม สติปัญญา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม และนอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตยังมีกระบวนการทางจิต 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรงจูงใจ ขั้นวางแผน และขั้นประเมินผล เกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคล

5. ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 79) ได้ให้ความสนใจเรื่อง “ความคาดหวังของบุคคลในอนาคต” และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ นั่น มี 2 ชนิด คือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม เป็นการประมาณของบุคคลว่าพฤติกรรมใดนำไปสู่ผลกรรมใด
2. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลกรรมที่คาดหวังไว้

เซอร์ลือคค์ (นันทนา จันทร์ผืน. 2545 : 10–11 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1974 : 187–191) ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังไว้ ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Cultural Ideals) วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีมาตรฐานของความคาดหวังต่อสมาชิกต่างกัน มาตรฐานนั้นครอบคลุมถึงระดับความสำเร็จและเจตคติต่อความสำเร็จ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตนเอง และความรับผิดชอบตนเองที่มีต่อสังคม การตั้งความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไป

2. ชนิดของสังคม (Kind of Family) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังในอนาคตสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีการโยกย้ายบ่อยๆ เด็กคาดหวังไม่ได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เด็กที่ไม่ต้องย้ายถิ่นสามารถวางแผนของตนเองได้อย่างชัดเจน คือ มีความคาดหวังที่ชัดเจนและแน่นอน

3. ระดับชั้นทางสังคม (Ordinal Position) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดามารดาจะให้ความหวังและให้โอกาสแก่บุตรคนแรกมากที่สุด โดยเฉพาะถ้าเป็นบุตรชาย ซึ่งตรงข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายจะต้องได้รับการส่งเสริมจากบิดา มารดา และพี่มากที่สุด เพื่อให้สมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวช่วยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น

4. การอบรมเลี้ยงดู (Discipline) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตโนมัติโดยจะตั้งความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความเป็นจริง

5. ฐานะในกลุ่ม (Group Status) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของตนในกลุ่ม และความคาดหวังที่กลุ่มมีต่อตน ถ้าฐานะของตนในกลุ่มมั่นคงและไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความประทับใจให้สมาชิกในกลุ่ม ระดับความคาดหวังก็ใกล้เคียงความเป็นจริง สำหรับเด็กที่ไม่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มจะต้องการเลื่อนขั้นตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำในกลุ่มทำให้การตั้งความคาดหวังหลายๆ อย่างไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง สำหรับบุคคลที่ชอบแยกตัวเอง ความคาดหวังของกลุ่มจะมีผลต่อเขาเพียงเล็กน้อย

6. การใช้กลไกการหลบหนี (Use of Escape Mechanisms) กลไกการหลบหนีมีผลต่อการตั้งความคาดหวังมากที่สุด คือ ฝันกลางวัน เช่น ฝันอยากเป็นพระเอกหรือนางเอกก็ตั้งความคาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จและหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งเป็นการตั้งความคาดหวังที่อาจไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง

7. การบอกเล่าความคาดหวัง (Verbalization of Aspirations) ความคาดหวังที่เล่าออกมามักจะอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงมากกว่าที่เก็บไว้และคิดหวังอยู่คนเดียว อย่างไรก็ตาม

ความคาดหวังที่เด็กบอกกับเพื่อนสนิทจะเป็นความใฝ่ฝันที่ไม่ค่อยใกล้เคียงความเป็นจริงเท่ากับที่บอกบิดามารดา ครู หรือคนที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกัน เมื่อวัยรุ่นบอกความคาดหวังของตนแก่บุคคลอื่นจะเป็นการทำลายให้พิสุจน์ตนเอง โดยพยายามทำให้ได้ตามที่พูดไว้ เพราะรู้ว่าหลายคนสนใจสิ่งที่ตนพูดและไม่ต้องการเห็นสายตาที่มองด้วยความผิดหวัง

8. ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (Past Failures and Success) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอๆ มีแนวโน้มในการตั้งความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จอีกในอนาคต ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ผิดหวังซ้ำๆ กันมักคิดว่าจะล้มเหลวอีก ความคิดเช่นนี้จึงมีผลต่อการตั้งความคาดหวังในอนาคตว่าจะตั้งได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่

9. เพศ (Sex) ทั้งบรรยากาศของบ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กชายตั้งความหวังมากกว่าเด็กหญิง บิดามารดาจะคาดหวังในตัวบุตรชายมากกว่าบุตรสาว ผู้ชายมักถูกกระตุ้นให้มีความคาดหวังทางกีฬา การงานและการประกอบอาชีพ แต่เด็กหญิงมีความคาดหวังเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การแต่งงาน เด็กหญิงจึงมีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังในระยะสั้นมากกว่าเด็กชาย

10. เขาวนปัญญา (Intelligence) เมื่อเด็กอยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมต่อความสำเร็จสูงจะตั้งความคาดหวังให้ตนประสบความสำเร็จเหมือนเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งอาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง อย่างไรก็ตามเด็กที่ฉลาดจะตั้งความคาดหวังโดยอาศัยความสนใจและความสามารถของตนมากกว่าทำตามจุดมุ่งหมายที่กลุ่มตั้งไว้ ในทางกลับกันเด็กที่ฉลาดน้อยจะตั้งความคาดหวังตามค่านิยมของกลุ่ม

11. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการตั้งความคาดหวังโดยบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองจะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความจริง ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่มีความมั่นใจในตนเองมักค้นหาจุดมุ่งหมายโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเอง และไม่เคຍพ้อใจถึงแม้ว่าจะมาถึงจุดสูงสุดแล้วก็ตาม

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 81-82) ได้เสนอองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตน ดังนี้

1. ความสำเร็จในการทำงาน (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรง จึงมีผลต่อความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานจะเป็นตัวเพิ่มความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลและการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานหลายๆ ครั้งซ้ำกันจะเป็นตัวลดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ในกรณีที่ความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถเกิดจากการประสบความสำเร็จหลายๆ ครั้งจะทำให้บุคคลไม่ท้อถอยในการทำงานนั้นเมื่อไม่สำเร็จในบางครั้ง ซึ่งถ้าการไม่ประสบความสำเร็จนั้นสามารถแก้ไขความผิดพลาดด้วยความพยายามจะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลจะเพิ่มความพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) เป็นสิ่งแนะหรือตัวแบบที่บุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตน เมื่อบุคคลสังเกตเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จในการทำงานที่ยาก โดยไม่มีผลเสียตามมาจะทำให้เกิดความคาดหวังว่าตนก็สามารถทำงานนั้นได้ ถ้าตั้งใจและพยายาม

3. การพูดชักจูงจากผู้อื่น (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำชักจูงของผู้อื่นมาเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาความสามารถของตน ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานได้สำเร็จถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาแล้ว เป็นการเพิ่มกำลังใจและความมั่นใจ

4. ความตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotion Arousal) บุคคลจะรับรู้ว่าคุณตื่นตัว มีความวิตกกังวล หรือความกลัวจากการกระตุ้นของร่างกายในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมากมักจะทำให้การทำงานได้ผลไม่ดี หากบุคคลรับรู้ว่าคุณมีความวิตกกังวลในระดับสูงบุคคลจะคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตนในการทำงานในระดับต่ำ

นอกจากนี้ บิดพิงส์ ประเสริฐผล (2535 : 20-21) ยังได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับความคาดหวัง ไว้ดังนี้

1. การฝึกฝนในวัยเด็ก เพราะทั้งบิดามารดาจะมีส่วนร่วมกันในการปลูกฝังความคาดหวังของเด็กต่อตัวเอง และทำให้เด็กรู้จักตนเอง รู้ว่าตนมีความสามารถแค่ไหน และควรตั้งความคาดหวังไว้ระดับใด

2. ความปรารถนาของบิดามารดา บิดามารดามักมีภาพหรือความใฝ่ฝันไว้ว่าต้องการให้บุตรเป็นอะไร สิ่งที่บิดามารดาคาดหวังจะมีผลต่อความคาดหวังของเด็กด้วย บางครั้งการตั้งความคาดหวังของบิดามารดาต่อบุตรนั้น มักเกิดจากความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถของบุตร

3. ความคาดหวังจากบุคคลสำคัญอื่นๆ ความคาดหวังของเด็กจะได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่เด็กคิดว่าสำคัญ เช่น เพื่อน ครู บิดามารดา ซึ่งมีลักษณะต่างกัน คือ

3.1 ความคาดหวังจากกลุ่ม เป็นเสมือนบรรทัดฐานที่ทำให้ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มถูกกระตุ้นให้คล้อยตาม และพยายามที่จะทำตามเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3.2 ความคาดหวังของบุคคลสำคัญสำหรับเด็ก เช่น บิดามารดา ครู ถ้าบิดามารดาแสดงความเชื่อและชื่นชมความสามารถของเด็ก เด็กจะรับรู้และมีพฤติกรรมคล้อยตามไม่ยอมให้บิดามารดาผิดหวัง ครูก็นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความคาดหวังของเด็กเช่นเดียวกัน ถ้าครูคาดหวังให้เด็กได้รับความสำเร็จ เด็กจะคาดหวังต่อตนเองให้ประสบความสำเร็จด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเคารพนับถือที่เด็กมีต่อครู ครูที่เด็กให้ความสำคัญเป็นที่รักของนักเรียนก็จะเป็นแบบอย่างที่นักเรียนมีจุดมุ่งหมายตามครู

4. การแข่งขันกับบุคคลอื่น ความคาดหวังบางอย่างมีพื้นฐานมาจากการอยากเด่นอยากชนะ วัยรุ่น จึงมักเปรียบเทียบตัวเองกับเพื่อนๆ ทั้งในระดับเดียวกัน และระดับสูงหรือต่ำกว่าตนแต่โดยทั่วไปวัยรุ่นมักเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีความสามารถทัดเทียมกัน โดยเปรียบเทียบกับความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เปรียบเทียบความสามารถทางการเรียน ความสามารถในการแสดงออก ซึ่งนิสัยที่ชอบเปรียบเทียบมีส่วนสำคัญในการตั้งความคาดหวังของวัยรุ่น

5. วัฒนธรรม จารีตประเพณี ในสังคมที่แนวคิดแบบประชาธิปไตยจะมีความเชื่อว่ามีศักยภาพในการคิดและการกระทำ เด็กสามารถทำในสิ่งสูงสุดที่เขาต้องการได้ ถ้าเพียงแต่เขาใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างเต็มที่ เด็กวัยรุ่นที่มีความเชื่อว่าเขาได้รับความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกับบุคคลอื่น มักตั้งความคาดหวังไว้สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง

6. สื่อมวลชน เด็กได้รับการกระตุ้นให้เกิดความคาดหวังจากหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์

หนังสือพิมพ์รายวัน ภาพยนตร์ หรือแม้แต่ตำราต่างๆ ซึ่งมักเป็นความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เด็กจะรับเอาแบบอย่างของบุคคลในอุดมคติจากสื่อมวลชนที่ตนได้รับ จึงนับว่าสื่อมวลชนมีส่วนในการกระตุ้นความคาดหวังของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

7. ประสบการณ์ ความคาดหวังที่ไม่เป็นจริงของวัยรุ่นเนื่องมาจากการที่เขาไม่มีประสบการณ์ที่เพียงพอ ทำให้เขาไม่สามารถประเมินความสามารถที่แท้จริงของตนเองได้อย่างถูกต้อง

8. ความสนใจและค่านิยม ความสนใจมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของบุคคลอยู่ 2 ประการ คือ ความสนใจเป็นสิ่งที่บอกว่าคุณคาดหวังนั้นพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร และความสนใจยังสามารถบอกถึงระดับความคาดหวังได้ด้วย

จากปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตที่รวบรวมไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคม ครอบครัว การศึกษา และประสบการณ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

1. ความหมายของอัตมโนทัศน์

โรเจอร์ (Rogers. 1951 : 136) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ รูปร่าง ความสามารถ ตลอดจนคุณค่าของตนเอง

แฟรนต์เซน (Frandsen. 1961 : 572) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ความคิด ความรู้สึกทั้งหมดของบุคคลที่มีต่อตนเองในการประเมินคุณลักษณะทางกาย ความสามารถและความถนัดของเขา

เดนนิส (Denis. 2000 : 6-7) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เป็นแรงจูงใจที่ส่งผลให้บุคคลกำหนดพฤติกรรมของตนเอง

แกลลาฮิว (อุบล อุบลแก้ว. 2542 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Gallahue. 1982 : 320) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การคิด หรือตระหนักถึงลักษณะบุคลิกภาพของตน ได้แก่ คุณสมบัติ ความเชื่อ ข้อจำกัดตลอดจนมีสิ่งที่ตนชอบและไม่ชอบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับความภาคภูมิใจในตนเอง

ซูซีย์ สมิทท์ไกร (2540 : 66) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งจะคลุมถึงด้านต่างๆ อันได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตาหรือลักษณะร่างกาย ความรู้สึกนึกคิดต่อคุณค่าและความสามารถของตน

พรธณี (ซูทัย) เจนจิต (2541 : 592-593) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ภาพของตนเองซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึก เจตคติ การรับรู้ การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2544 : 424) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายถึง การรับรู้ ความรู้สึก เจตคติ และความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ทักษะต่างๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางด้านร่างกาย

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2544 : 134) ได้ให้ความหมายอัตมโนทัศน์ ว่าเป็นความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม จะเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนองความต้องการนั่นเอง

มาร์ช และ คราเวน (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. 2550 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Marsh and Craven. 1997) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นจาก ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งแวดล้อม และการสะท้อนถึงการประเมินตนเองกับสิ่งต่างๆ รอบตัว

สลาวิน (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. 2550 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Slavin. 2003) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ว่า อัตมโนทัศน์ คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตนเองในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน เจตคติ และคุณค่า

โกลฟเวอร์และเบิร์นนิ่ง (ประสาธ อิศรปริดา. 2552 : 88 ; อ้างอิงมาจาก Glover and Bruning. 1990 : 219) ให้ความหมาย อัตมโนทัศน์ หมายถึง ภาพของบุคคลที่แต่ละบุคคล มองตนเอง ภาพตัวเองในความคิดของแต่ละคนมีทั้งภาพที่เป็นบวกและลบ ถ้าหากผู้ใดมีอัตมโนทัศน์ ในทางบวก (Positive Self-Concept) มากก็จะมีภูมิคุ้มใจในตนเอง (Self-Esteem) สูง

รังสรรค์ โฉมยา (2552 : 196) ได้ให้ความหมายของ มโนภาพแห่งตน หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของคุณลักษณะประจำตัวของบุคคล ได้แก่ ความสามารถ ค่านิยม เจตคติ ที่บุคคล เชื่อว่า เป็นสิ่งอธิบายตัวเขาว่าเป็นอย่างไร เปรียบเสมือนเงาในกระจกที่สะท้อนให้บุคคลได้เห็นตนเอง รู้จักตนเอง มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิด กับการนับถือตนเอง แต่ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกัน หากบุคคลมีมโนภาพแห่งตนในทางที่ดี จะทำให้เพิ่มความนับถือตนเอง ภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

จากความหมายของอัตมโนทัศน์ข้างต้น สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ อันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้มีความสัมพันธ์กับสังคม สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมา โดยรับรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือบมด้อยอะไรบ้าง

2. ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

เฮอร์ล็อก (ทัศนหา ทองภักดี. 2539 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1974 : 34) ได้เน้นว่า อัตมโนทัศน์ มีบทบาทสำคัญในการชี้นำพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งนำมาว่าเป็นแกนกลางของ บุคลิกภาพ ดังนั้น อัตมโนทัศน์จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดีจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจและยอมรับตนเอง และเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี จะมีลักษณะที่ไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง ขาดความมั่นใจในตนเอง มีความรู้สึกที่เป็นปมด้อย ไม่ยอมรับตนเองและมีปัญหาในการปรับตัว

โรเจอร์ (สถิต วงศ์สวรรค์. 2540 : 115-116 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1902) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ มีความสำคัญ ดังนี้

1. อัตมโนทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมที่ตนเองแสดงออกมา จากผลการวิจัย พบว่า คนที่มีอัตมโนทัศน์ดีมักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนคนที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดีก็มักมองผู้อื่นในแง่ร้าย ถ้าตัวตนในความเป็นจริง (Real Self) ของคนไม่สอดคล้องกับตัวตนตามอุดมคติ (Ideal Self) แล้วคนมักจะมีปัญหาหรือการคับข้องใจนั้น เช่น บางคนคิดว่าตนเองฉลาดแต่ในความจริงแล้วเป็นคนโง่ทำอะไร ผิดพลาดเสมอ เขาจะเกิดความเครียด

2. ช่วยให้เข้าใจ พยากรณ์ และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่นได้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครู ผู้ปกครอง จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักแนะแนว ฯลฯ ที่จะนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้ในการช่วยเหลือเด็ก

3. การวัดและประเมินผลของตน คนทุกคนจะวัดและประเมินผลตนเองอยู่ตลอดเวลา ตัวเราดีเด่น หรือด้อยกว่าคนอื่นเพียงไร ถ้ารู้สึกว่าตนดีกว่าก็เป็นสุขใจ ถ้ารู้สึกด้อยกว่าก็พยายามหาสิ่งที่ดีมาเป็นเครื่องช่วยทำให้เกิดปมเด่นขึ้นและรู้สึกเป็นสุขใจ แต่ถ้าคิดว่าตนด้อยกว่าผู้อื่นทุกทางก็จะเป็นปมด้อยมีความน้อยเนื้อต่ำใจตลอดเวลา และโดยปกติแล้วคนเรามักจะเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่เสมอ ทำให้ชีวิตไม่ค่อยมีความสุข

สเจอร์และซันดิส (จารุวรรณ นามพรหม. 2545 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Stuart and Sundeen. 1987) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลนั้นๆ เป็นเหมือนแกนพฤติกรรมของบุคคลหรือเป็นแบบแผนในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ

แมคแคนเลส (McCandless. 1967) กล่าวว่า คนที่มีอัตมโนทัศน์ดีจะมีนิสัยที่น่าพึงประสงค์มีความกังวลต่ำและสามารถปรับตัวได้ดี มีความอยากรู้อยากเห็น เป็นคนเด่น และมีความสัมพันธ์ในกลุ่มดี จะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองมากกว่าบุคคลซึ่งมีอัตมโนทัศน์ไม่ดีและใช้กลวิธีป้องกันตนเองน้อยมาก

จากความสำคัญของอัตมโนทัศน์ข้างต้น สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ มีผลต่อพฤติกรรมและการปรับตัวของบุคคล ถ้าอัตมโนทัศน์ดี มีความมั่นคง บุคคลก็จะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง ถ้าหากบุคคลมีอัตมโนทัศน์ในทางด้านไม่ดี จะเกิดความรู้สึกว่าเป็นปมด้อย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

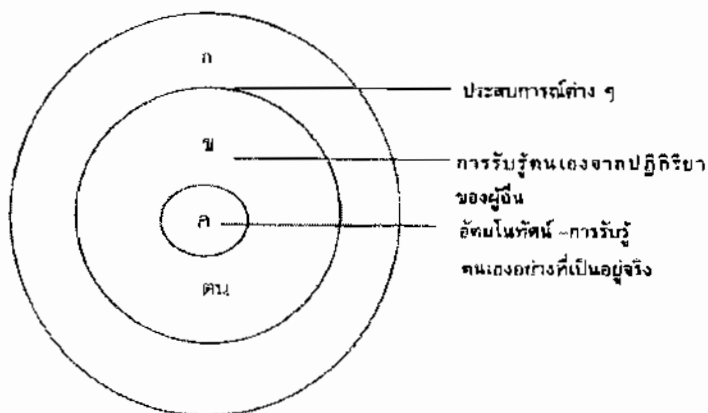
3. แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์

จากเอกสารต่างๆ มีผู้ได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเป็นบางส่วนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

3.1 ทฤษฎีของโคมบส์และสไนก์

โคมบส์ และ สไนก์ (Combs and Snygg. 1956 : 170-180) มีความคิดว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นไปอย่างไร้ตัวแต่ละคนจะเป็นผู้ให้ความหมายและกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง มีใช้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือการกระทำต่างๆ อันเนื่องมาจากแรงขับซึ่งเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้สีกว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติเช่นใดนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นรับรู้สภาพการณ์ต่างๆ ตลอดจนการรับรู้ตนเองว่าเป็นอย่างไร ถือว่าความรู้สึกตัวและความเป็นเหตุมีผลเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม ทั้งสไนก์ และโคมบส์ อธิบายเกี่ยวกับตนโดยแยกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตนในฐานะผู้ถูกระทำ เพราะประกอบด้วยประสบการณ์เฉพาะตัวและตนในฐานะเป็นกระบวนกรเฉพาะประสบการณ์ต่างๆ ที่แต่ละคนรับรู้ นั้น จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ดังนั้น ทั้ง 2 คนจะอธิบายการแสดงพฤติกรรมว่าเนื่องมาจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเฉพาะตัว และการรับรู้ตนเองจากปฏิกิริยาของผู้อื่น (Perceived Self) ตลอดจนการรับรู้ตนเองอย่างที่เป็นอยู่จริง (Real Self) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การแสดงการรับรู้ของตนตามแนวคิดของสเน็กเกอร์และโคมบัส

3.2 อัตรโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลีย์

ไวลีย์ (Wylie. 1968 : 741) ได้แบ่งอัตรโนทัศน์ (General Self - Concept) ออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

3.1 อัตรโนทัศน์ตามภาพ (Actual - Self Concept) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่า ในความเป็นจริงแล้วตนเป็นคนอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1.1 อัตรโนทัศน์ที่รับรู้จากสังคม (Social - Self Concept) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าคนอื่น ๆ ในสังคมรับรู้ตนเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด เป็นต้น

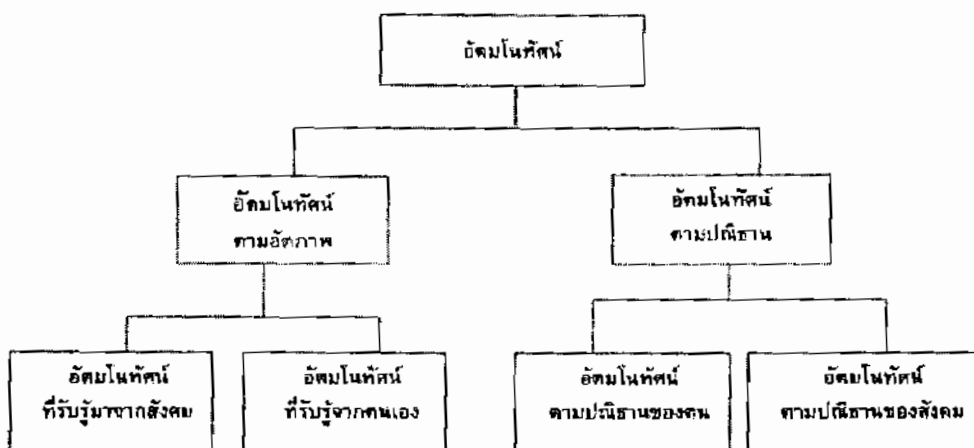
3.1.2 อัตรโนทัศน์ที่รับรู้จากตนเอง (Private - Self Concept) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด เป็นต้น

3.2 อัตรโนทัศน์ตามปณิธาน (Ideal Self Concept) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

3.2.1 อัตรโนทัศน์ตามปณิธานของตน (Own - Ideal - Self Concept) คือเจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด เป็นต้น

3.2.2 อัตรโนทัศน์ตามปณิธานของสังคม (Concept of Others for One) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดว่าคนอื่นในสังคมตั้งอุดมคติไว้สำหรับตัวเราอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด.....เพียงใด เป็นต้น

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างของอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลี

3.3 ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ของโรเจอร์ (ไพชุกรย์ จันตะเสน. 2544 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Burns. 1979 : 37-44 ; citing Roger. 1951 : 134-136) โรเจอร์ได้อธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ คือ การมองตนเองโดยการรับรู้และไตร่ตรองจากเจตคติและจินตนาการ เป็นตัวกระตุ้นที่นำไปสู่พฤติกรรม โรเจอร์ ยังกล่าวอีกว่า อัตมโนทัศน์เป็นความคิดความรู้สึกตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่สามารถถูกประเมินได้จากการรับรู้ตนเอง 3 ด้าน คือ

3.3.1 ด้านสัมฤทธิ์ผล (Academic Value) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติปัญญา ทักษะ และความสามารถในด้านต่างๆ

3.3.2 ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) คือ ความรู้สึกต่อตนเองตามความกดดันทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล ความเครียด ความสุข ความภาคภูมิใจ ความเศร้า ฯลฯ

3.3.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น ความสามารถในการคบเพื่อน ความสามารถในการร่วมงานกับเพื่อน

3.4 ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2534 : 145) อิริคสัน ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีอายุ 12 - 17 ปีนั้น ในวัยนี้จะเป็นวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว ร่างกายและสติปัญญาของเด็กพัฒนาการใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ บางครั้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเด็กไม่แน่ใจว่าจะอะไรเกิดขึ้น การรู้จักตนเองและการยอมรับตนจึงเป็นปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่น สังคมเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กที่ทำให้เด็กวัยนี้เกิดความว้าวุ่นไม่แน่ใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เด็กวัยนี้ต้องทดลองปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ก่อนที่เขาจะก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ คือ

1. การรู้จักใช้เวลาให้ถูกต้องและมีประโยชน์
2. สร้างความมั่นใจในตนเอง กล้าที่จะทำตามความสามารถของตนเอง กล้า

เผชิญปัญหา และหาทางแก้ปัญหาใหม่

3. ทดลองบทบาทต่างๆ ที่สังคมกำหนดให้
4. ตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน ตั้งระดับความสำเร็จ
5. สร้างบทบาททางเพศของตนเอง
6. รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม
7. สร้างอุดมคติและแนวดำเนินชีวิตและรู้จักพัฒนาเปรียบเทียบกับผู้อื่น

ลักษณะทั้ง 7 ได้รับการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้เด็กทดลองปฏิบัติอย่างเต็มที่ เด็กวัยรุ่นก็ไม่มีปัญหาและสามารถค้นหบทบาทและหน้าที่ของเขาเอง เพื่อเขาจะได้รู้จักตัวเองดีขึ้น แต่ถ้าได้รับการขัดขวาง หรือไม่ได้รับโอกาสที่เขาควรได้ เขาก็สับสนในบทบาทหน้าที่ของเขา รู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่มีจุดหมายที่แน่นอนในชีวิต ทำให้เขาได้รู้จักตนเอง ซึ่งจะทำให้การพัฒนาในขั้นต่อไปของเขามีแนวโน้มที่จะล้มเหลวไปด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักทฤษฎีอัตมโนทัศน์ของโรเจอร์ สามารถประเมินได้จากการรับรู้ตนเอง 3 ด้าน คือ ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. พัฒนาการของอัตมโนทัศน์

เดมอน และฮาร์ท (ประสาธ อิศรปริดา. 2546 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Damon and Hart. 1982) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจพัฒนาการเกี่ยวกับ “คน” จะเป็นพื้นฐานสำคัญของความเข้าใจพัฒนาการของอัตมโนทัศน์ เขาได้แยกความแตกต่างของ “คน” ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ “I” กับ “Me” ซึ่งเมื่อใครก็ตามคิดถึงภาพเกี่ยวกับตนเอง เขาก็จะแยกตัวของเขากออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ตัวเขาในฐานะผู้กระทำหรือผู้คิด (สรรพนามที่ใช้แทนตัวเอง คือ “I”) และส่วนที่สอง คือ ตัวเขาในฐานะผู้ถูกกระทำ หรือถูกคิดถึง หรือถูกสร้างภาพขึ้นมา (สรรพนามที่ใช้แทนตัวเอง คือ “Me”)

พัฒนาการของ “Me”

ฮาร์ท (ประสาธ อิศรปริดา. 2546 : 90-92 ; อ้างอิงมาจาก Hart. 1988) ได้แยกองค์ประกอบของภาพตนเอง (Me) ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ภาพตัวเองที่เป็นรูปร่าง (Physical Self) เช่น ลักษณะทางกาย ชื่อ หรือ สิ่งที่เขาเป็นเจ้าของ
2. ภาพตัวเองที่เป็นกรกระทำ (Action Self) เช่น พฤติกรรมต่างๆ และความสามารถของตน
3. ภาพตัวเองทางสังคม (Social Self) เช่น บทบาทตนเองในการเป็นสมาชิกของกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่น
4. ภาพตัวเองทางด้านจิตใจ (Psychological Self) เช่น ความเชื่อ ความรู้สึก ความคิดหรือจิตลักษณะต่างๆ (ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ฯลฯ)

การพัฒนาของตนที่ถูกสร้างภาพขึ้นมา (Me) นี้ อาจแยกกล่าวตามระดับการศึกษาได้ดังนี้

ระดับอนุบาล ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพของตนเองจะเด่นชัดในรูปร่าง (Physical Self) เขาจะคิดภาพของเขาในเรื่องลักษณะทางกาย และสิ่งที่เขาครอบครองอยู่ เช่น ฉันมีดาสีดำ ฉันมีรางรถไฟ ฉันตัวเล็ก ฯลฯ และเมื่อเด็กระดับนี้มองภาพตัวเองในแง่ของการกระทำ (Active

Self) เขาก็จะอธิบายความคิดเกี่ยวกับตนเองในลักษณะรูปร่าง (Physical Attribute) เช่น เด็กจะพูดว่า “ฉันกระโดดไปที่เตียง” มากกว่าจะพูดว่า “ฉันเป็นนักกระโดดที่ดี” หรือ พูดว่า “เพื่อนฉันชื่อตุ๊กตา, มารี และแดง” มากกว่าจะพูดว่า “ฉันเป็นคนที่น่าคบค้าสมาคม” เป็นต้น

ระดับประถม ในระหว่างเรียนในระดับประถมศึกษา เด็กจะพัฒนาภาพของตนเองจากลักษณะที่เป็นรูปร่างไปสู่การกระทำมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสามารถ เช่น เด็กอายุ 8 ปี อาจมีภาพตนเองว่า “เขาขับซึรดจักรยาน 2 ล้อ ได้เก่งที่สุดในละแวกนั้น” เด็กอายุ 10 ปี อาจมีภาพตนเองว่า “เขาขับซึรดจักรยาน 2 ล้อ โดยปล่อยมือได้เพียงคนเดียวในกลุ่ม”

ระดับมัธยมศึกษา เมื่อเด็กเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาพของเด็กที่ถูกสร้างขึ้น (Me) มักเป็นเรื่องทางสังคมมากที่สุด เช่น เขาอาจอธิบายตนเองว่า “ฉันเป็นคนที่น่าคบค้าสมาคม” หรือ “ฉันเป็นคนซื่อาย” ซึ่งเป็นเรื่องที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่น

หลังจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาพที่เด็กมองตนเองจะเป็นลักษณะทางจิตใจ (Psychological Self) เป็นส่วนใหญ่ อัตมโนทัศน์ของเขาจะเกี่ยวข้องกับปรัชญาความเชื่อ และความคิด เช่น “ฉันเป็นนักอนุรักษ์ธรรมชาติ” “ฉันเป็นกลุ่มการเมืองแบบก้าวหน้า” “ฉันเป็นกลุ่มต่อต้าน” ซึ่งภาพของตัวเขาที่ถูกสร้างขึ้นเหล่านี้ จะสะท้อนถึงความเชื่อ หรือความคิดที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจเขาทั้งสิ้น

พัฒนาการของ “I” ได้แยกกล่าวใน 4 มิติ ด้วยกัน คือ

1. ความต่อเนื่อง (Continuity) ความต่อเนื่องในที่นี้ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองว่ายังคงเป็นคนเดิม แม้เวลาจะผ่านพ้นไป ดังคำกล่าวที่ว่า “แม้ขณะนี้ฉันจะเปลี่ยนจากนักเรียนมัธยมศึกษามาเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัย แต่ฉันก็คงยังเป็นคนเดิม”

ในระยะก่อนวัยเรียน เด็กจะมีความรู้สึกในเรื่องนี้โดยพื้นฐานความต่อเนื่องของชื่อ และลักษณะรูปร่างร่างกาย เช่น “ฉันเป็นคนเดิมกับเมื่อปีก่อน เพราะชื่อฉันยังคงเป็นชื่อเดิม และผมของฉันก็ยาวเหมือนเดิม” เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นความรู้สึกเช่นนี้จะเกิดขึ้น จากความต่อเนื่องของลักษณะทางจิตมากขึ้น เช่น “ฉันยังคงเป็นคนเดิมเพราะฉันยังเชื่อในสิ่งเดิม” เป็นต้น

2. การแบ่งแยกแตกต่าง (Distinctiveness) การแบ่งแยกแตกต่าง เป็นความรู้สึกที่แต่ละบุคคลมีต่อตนเองว่าเขามีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษของตน เด็กเล็กๆ เขาจะเข้าใจว่าเขาแบ่งแยกแตกต่างจากผู้อื่น เพราะชื่อของเขา และรูปร่างของเขาไม่เหมือนผู้อื่น เมื่อเด็กโตขึ้นลักษณะแตกต่างทางกาย จะมีความสำคัญน้อย ลักษณะทางจิตจะมีความสำคัญต่อความคิดที่แบ่งแยกแตกต่างจากผู้อื่นมากขึ้น เช่น วิจิตรารู้สึกว่าเธอต่างจากศิรินทรา เพราะเธอมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีความคิด ความเชื่อ ที่เป็นของตนเอง

3. อำนาจในการทำสิ่งต่างๆ (Volition) อำนาจในการทำสิ่งต่างๆ เป็นความรู้สึกที่แต่ละบุคคลมีต่อตนเองว่า การกระทำใดๆ เกิดขึ้นจากตัวเขาเป็นผู้บงการ ดังที่เด็กคนหนึ่งพูดว่า “การที่ฉันตัดสินใจไปเล่นปิงปองแทนที่จะไปดูรายการทีวีนั้น เป็นการตัดสินใจของตัวเอง”

เด็กวัยก่อนเรียนจะเกิดความคิดดังที่กล่าวนี้ โดยมีภาพในรูปของสรีระทางกาย เช่น ความคิดที่ว่า “ฉันเป็นผู้บังคับตัวฉันเอง...สมองฉันคิด มือของฉันทำตามสิ่งที่สมองสั่งการ” เมื่อมีอายุมากขึ้นเด็กจะคิดว่า สิ่งที่มีอำนาจสั่งการให้เขาทำสิ่งใดๆ นั่นคือ จิตสำนึกที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ เช่น เด็กมัธยมคนหนึ่งไม่ได้ทำการบ้านมาส่งครูเหมือนที่เคยทำมาทุกวัน เขาจะเกิด

ความรู้สึกไม่สบายใจ เพราะในส่วนลึกของจิตสำนึกได้เรียกร้องให้เขามีความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

4. การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับตนเอง (Self - Reflectivity) การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับตนเป็นการคิดคำนึงถึงตนเองในเรื่องที่เกี่ยวกับความต่อเนื่อง (Continuity) การแบ่งแยกความแตกต่าง (Distinctiveness) และอำนาจในการทำอะไรๆ (Volition) เช่น “ฉันรู้ว่าฉันเป็นคนเดิม มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากผู้อื่น และมีอำนาจในการทำอะไรๆ”

ในวันเด็ก การคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับตนเองจะจำกัดอยู่เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกาย และเกี่ยวกับกิจกรรมเท่านั้น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นความคำนึงเกี่ยวกับตนเองจะพัฒนาไปสู่เรื่องความสามารถ และกระบวนการทางจิตมากขึ้นตามลำดับ

สรุปได้ว่า พัฒนาการของอัตมโนทัศน์ไม่ว่าจะพิจารณาในรูปของ “Me” หรือ “I” ก็ตาม ต่างก็เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยในช่วงแรกภาพของตัวเองของเด็กจะอยู่ในลักษณะของรูปร่างมาแล้วจะค่อยๆ พัฒนาไปสู่ลักษณะทางจิตมากขึ้น ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แนวคิดดังนี้

แฟรนค์เสน (Frandsen. 1961 : 576) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ว่าประสบการณ์ทางสังคมและรูปร่างของบุคคลมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับบุตรความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน บุคลิกภาพและลักษณะทางพันธุกรรม โดยก่อนวัยเด็กพ่อแม่มีความสำคัญในการแนะนำ และเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ ส่วนครูมีความสำคัญในการพัฒนา อัตมโนทัศน์ระหว่างที่เด็กกำลังศึกษาเล่าเรียน ส่วนในเด็กประถมตลอดจนถึงมัธยมปลายกลุ่มเพื่อนกลายมาเป็นอิทธิพลสำคัญต่ออัตมโนทัศน์ แต่ตัวของเด็กเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์คือ เขาสามารถค้นพบ ปฏิเสธ และพัฒนาอัตมโนทัศน์ของตัวเอง

ฟาติแมนและฟราเจอร์ (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. 2535 : 27-28 ; อ้างอิงมาจาก Fadiman and Fragwe. 1968 : 506-507) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ คือ การพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล ประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบันของบุคคล

เฮอร์ลอค (เด่นดวง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักใหญ่ที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ สรุปได้ดังนี้

1. อิทธิพลลักษณะทางกาย ความเหมาะสมของรูปร่างลักษณะอิทธิพลที่มีต่อบุคลิกภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เป็นตัวกำหนดความสามารถที่จะทำอะไรๆ ได้หรือไม่ได้ ซึ่งนักเรียนจะมีเจตคติต่อลักษณะทางกายของตนเองอย่างไรนั้น เป็นผลมาจากบุคคลรอบๆ ข้าง

2. ข้อบกพร่องของร่างกาย เป็นความบกพร่องของร่างกายที่เกิดขึ้นซึ่งจะมีผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน และทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อตนเองในทางลบ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น แขนหัก ฟันหัก ตาเหล่ เป็นต้น

3. สุขภาพของร่างกาย นักเรียนที่มีสุขภาพร่างกายดีจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มได้ตึกว่านักเรียนที่อ่อนแอหรือเรียนที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ดังนั้นสุขภาพของร่างกายจึงเปรียบเสมือนเงื่อนไขของร่างกายที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียน

4. อารมณ์ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความกดดันทางจิตใจ ความวิตกกังวลใจ อารมณ์เคร่งเครียด ความแปรปรวนต่างๆ ความเหนื่อยอ่อน และความเบื่อหน่าย อันเป็นผลมาจากการปรับตัวทางสังคม ส่วนสุขภาพและความพึงพอใจเป็นผลเนื่องมาจากการยอมรับและเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและสภาพแวดล้อม

5. เครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกถึงสภาพบุคคล ซึ่งเครื่องแต่งกายนั้นได้รับการยอมรับจากสังคม ก็จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่า

6. ชื่อเล่นและชื่อจริง เป็นสิ่งที่แสดงเอกลักษณ์ของบุคคล บุคคลจะมีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง เช่น เมื่อชื่อคล้ายกับคนที่มีชื่อเสียง

7. สถิติปัญญา เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถ ซึ่งบุคคลจะเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นเสมอ ผู้ที่มีสถิติปัญญาดำจะทำให้เกิดความรู้สึกด้อยในตนเอง

8. ระดับความทะเยอทะยาน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคลมาก ซึ่งเกิดจากการประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลว บุคคลที่ประสบความสำเร็จจะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและตั้งใจที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่สูงๆ ขึ้นไป ซึ่งต่างไปจากบุคคลที่ประสบกับความล้มเหลวที่มีแต่ความรู้สึกท้อแท้

9. รูปแบบของวัฒนธรรม จะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งถ้าพฤติกรรมมีความสอดคล้องกับรูปแบบวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ก็จะได้มีการยอมรับจากกลุ่มชนนั้น

10. อิทธิพลในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคลไม่น้อย เช่นกัน ได้แก่ ความโอ้อำของสถานที่ ครู ผลการเรียน เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจของบุคคล

11. สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับ เพราะการยอมรับหรือการเป็นที่นิยมของกลุ่มจะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและ เป็นการเพิ่มระดับการยอมรับของตนเอง

12. อิทธิพลในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสิ่งแรกที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ดังนั้น เจตคติ และพฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนมาก

พรณี (ชูทัย) เจนจิต (2541 : 203-205) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์มีทั้งด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1. ประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต

เฮอร์ลิค (1973) กล่าวว่า คนที่มีปัญหาในการปรับตัวนั้นเนื่องมาจากความบกพร่องของประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต ซึ่งจะทำให้เป็นคนเปิดเผยแสดงออก ดังนั้น ประสบการณ์ในช่วงแรกและความทรงจำต่างๆ ในอดีตเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

2. อิทธิพลทางวัฒนธรรม

บุคคลในทุกวัฒนธรรมจะพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นมาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะได้รับอิทธิพลทั้งทางโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนมาส่งเสริมที่บ้านอีกต่อหนึ่ง ค่านิยมทางวัฒนธรรมจะสะท้อนให้เห็นได้จากการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

3. ร่างกาย

ร่างกายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ เป็นตัวกำหนดความสามารถที่เด็กจะทำอะไรได้หรือไม่ได้ ทางอ้อม คือ เด็กคิดอย่างไรเกี่ยวกับร่างกายของตน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่เด็กคิดว่าคนรอบๆ ข้างคิดอย่างไร ความรู้สึกที่ว่าตนเองต่างจากคนอื่นจะมีผลต่อบุคลิกภาพ

4. สติปัญญา

เด็กที่เฉลียวฉลาดมากๆ มักคิดว่าตนเองต่างจากคนอื่น จะทำให้เด็กไม่มั่นใจตนเองในการคบเพื่อน ส่วนเด็กที่มีอัตมโนทัศน์ว่าตนเองไม่ฉลาด จะเกิดความรู้สึกเป็นคนวงนอก จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกด้อย เด็กพวกนี้จะมีประสบการณ์แคบ ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเท่าที่ควร แต่ยังโชคดีที่ความไม่ฉลาดไม่สามารถทำลายบุคลิกภาพของเขาได้ เพราะเด็กมองไม่เห็นหรือไม่เข้าใจว่าสังคมคิดอย่างไรกับตน

5. ความสำเร็จและความล้มเหลว

ความล้มเหลวไม่เพียงแต่จะทำลายอัตมโนทัศน์ของเด็กเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงการปรับตัวในสังคมอีกด้วย ส่วนความสำเร็จจะนำไปสู่การพัฒนาอัตมโนทัศน์ซึ่งจะส่งผลไปสู่การปรับตัวของเด็กในสังคมต่อไป

6. การยอมรับทางสังคม

เด็กที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนในฐานะเป็นผู้นำ จะทำให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีลักษณะเป็นมิตร ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ไม่กว้างขวางในหมู่เพื่อนจะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่เป็นมิตร ซึ่งทำให้เด็กพวกนี้พยายามแยกตัวออกจากกลุ่ม

7. สัญลักษณ์ของสถานภาพทางครอบครัว

เด็กที่มีเสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ที่ดีจะรู้สึกว่าตนดีกว่าผู้อื่น ซึ่งต่างกับเด็กที่ไม่มีเด็กจะเกิดความอิจฉา ริษยา ซึ่งทำให้ทำลายบุคลิกภาพของตนเอทั้งทางตรงและทางอ้อม

8. อิทธิพลของครู

บุคลิกภาพของครูส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ครูที่ปรับตัวได้ดี คือครูที่มีเจตคติในการยอมรับผู้อื่น ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง เด็กก็จะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น

9. อิทธิพลทางครอบครัว

สิ่งสำคัญภายในบ้านที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก คือเจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อตัวเด็ก ถ้าเต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจ และความสนใจ จะทำให้เด็กปรับตัวได้ดี

คูเปอร์สมิธ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2544 : 424-425 ; อ้างอิงมาจาก Coopersmith. 1967) ได้สรุปว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของอัตมโนทัศน์ของแต่ละคนมี 4 ประการ คือ

1. การยอมรับด้วยความจริงใจ จากบุคคลที่มีความสำคัญ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และเพื่อนๆ
2. การมีโอกาสได้ทำงานที่สำคัญ และมีความสำเร็จแสดงว่าตนมีความสามารถ

3. การมีมาตรฐานทางจริยธรรม และศีลธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งใจไม่ให้ประพฤติผิด การมีโอกาที่จะทำความดีและถูกต้องก็จะมีอัตมโนทัศน์ดี

4. การมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนอื่น เช่น มีโอกาสได้ช่วยเหลือคนอื่นให้พ้นจากความยากลำบาก

จากปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ ได้ดังนี้ ความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความทะเยอทะยาน ความสำเร็จ ความล้มเหลวของนักเรียน อิทธิพลของครู และอิทธิพลในครอบครัว

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1. ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เมอร์เรย์ (กันต์ฤทัย คลังพล. 2546 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Murray. 1964 : 19) ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกิดจากความต้องการผสมสัมฤทธิ์ จากการกระทำที่ยาก ต้องควบคุม จัดกระทำหรือจัดระเบียบวัตถุ บุคคล หรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็วและมีความเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ต้องการเอาชนะกับอุปสรรคและบรรลุมাত্রฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขัน และต้องการเอาชนะคนอื่น

แมคเคลแลนด์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551 : 233 ; อ้างอิงมาจาก McClelland. 1961) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของมนุษย์ เขาเชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ และพัฒนาขึ้นมาได้

แอทคินสัน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551 : 231 ; อ้างอิงมาจาก Atkinson. 1974) อธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่า ในสถานการณ์หนึ่งผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่าเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบผลสำเร็จ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 108) ให้ความหมายของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การที่บุคคลต้องการ หรือมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จะฝ่าฟันอุปสรรค ไม่ย่อท้อ

อารี พันธุ์ณี (2542 : 182) ให้ความหมายของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีและประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่วัยเด็ก และจากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเองฝึกหัดช่วยตัวเองตามวัยจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสำเร็จในชีวิตสูง การฝึกบุคคลมีความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเริ่มจากครอบครัวเป็นอันดับแรก

เดิมศักดิ์ ศุภนิช (2546 : 153) อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่จะพยายามทำกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดที่ได้รับการมอบหมายหรือรับผิดชอบอยู่ให้สำเร็จ สลวงไปได้ด้วยดี ไม่ว่างานนั้นจะมีความยากลำบากหรือประสบปัญหาอุปสรรคน้อยเพียงใดก็ตาม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะอดทนแสะไม่เกิดการย่อท้อ ในทางตรงกันข้ามกลับยิ่งจะพยายาม

หาทางฟันฝ่าและเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ด้วยตนเอง เพื่อความสำเร็จและความภาคภูมิใจที่จะเกิดขึ้นกับตน

พิทักษ์ วงแหวน (2546 : 28) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นของนักเรียนที่จะกระทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่ และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขให้สำเร็จอย่างไม่ย่อท้อ รู้สึกสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และรู้สึกไม่สบายใจเมื่อล้มเหลว

สุรางค์ โค้วตระกูล (2550 : 172) ได้ให้ความหมาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่พยายามทำคะแนนสูงสุดในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะไม่ทำคะแนนดีเพราะต้องการรางวัล หรือเพราะต้องการความรักจากพ่อแม่ หรือเพราะกลัวว่าจะถูกพ่อแม่ทำโทษ แต่ทำดีเพราะตนเองตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้แก่ตนเอง เช่น อยากจะเป็นนักคณิตศาสตร์ที่มีชื่อเสียง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551 : 229-231) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความมานะพยายาม อดทน ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูง และสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีลักษณะของการทำงานที่ไม่มีเป้าหมายหรือตั้งเป้าหมายง่ายๆ เพราะกลัวความล้มเหลวในการทำงาน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องทำงานโดยไม่สนใจชื่อเสียงหรือตำแหน่งที่ได้ถือว่าเป็นผลพลอยได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาพอสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และแข่งขันกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในตนเอง รู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

2. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 437-439) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน ความปรารถนาที่จะทำกิจการให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนอย่างเต็มใจ เพื่อมุ่งกิจการให้สำเร็จ

แมคเคลแลนด์ (สมจิตร หอไตรรงค์. 2539 : 13 ; อ้างอิงมาจาก McClelland. 1961 : 207-256) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk - Taking) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลางไม่พอใจทำสิ่งง่ายๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับตนและการกระทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จ

2. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็ง ในการกระทำสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ แต่ไม่ได้ขยันไปทุกกรณีจะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำว่าคุณสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และขจัดทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานลุล่วงไป

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและทำ

4. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการตัดสินใจของตนเองว่าเป็นอย่างไร ไม่เพียงแต่ทราบแล้วไม่กระทำ แต่ปรับปรุงการกระทำของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดีกว่าเดิม

5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีแผนการระยะยาว เพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นระบบ

เฮอร์แมน (นันทนา จันทร์ผืน. 2545 : 16-17 ; อ้างอิงมาจาก Herman. 1970 : 350) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ คือ

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส

3. มีความพยายามไปสู่สถานที่สูงขึ้น
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดี
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ

ไวเนอร์ (Weiner. 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวสูง ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่า และภูมิใจที่ได้เลือกงานยากมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

พรณี (ชูทัย) เจนจิต (2539 : 513-514) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ ไว้ดังนี้

ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

1. เป็นผู้ที่มีความมานะบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

2. เป็นผู้ทำงานมีแผน
3. เป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่ำ

1. เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย
2. ตั้งเป้าหมายไปในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจะตั้งเป้าหมายง่ายหรือยากเกินไป ตั้งเป้าหมายไว้ง่ายๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผิดหวัง ส่วนพวกที่ตั้งไว้ยากเกินไปนั้น เพราะรู้ว่าอาจจะต้องล้มเหลวอีก แต่ล้มเหลวเพราะการทำงานยากรักษาหน้าตัวเองดีกว่า

3. ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

เพราะพรหม เปลียนภู (2542 : 325-326) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัย กล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการแข่งขันมีความทะเยอทะยาน มีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย
2. มีความต้องการความมีชื่อเสียงในสังคม
3. มีความต้องการความสุขกายสบายใจ มากกว่าคนอื่น
4. ในการทำกิจกรรมใดๆ นั้นต้องทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด
5. มีเจตคติเกี่ยวกับความสำเร็จ คือ พยายามทำสิ่งยากๆ ให้สำเร็จอย่างดี
6. ต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างรวดเร็วเป็นตัวของตัวเอง
7. จะรู้สึกไม่สบายใจเมื่อทำสิ่งใดที่ตั้งใจไว้ได้ไม่ตัวอย่างที่คิดหรือทำผิด
8. มีความต้องการความรู้ อยากได้ความรู้ อยากมีความเข้าใจ และสามารถ

ทำสิ่งต่างๆ ได้ดี

น้อยๆ

9. ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลที่ยิ่งใหญ่มากกว่ารางวัลเล็กๆ
10. เป็นผู้ที่ใส่ใจความสำเร็จ
11. เป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544 : 178) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูงว่ามีพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ
2. รู้จักตั้งวัตถุประสงค์ของงานที่จะต้องทำเพื่อความสำเร็จ ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป หรือรู้จักเสียระดับปานกลาง

3. รู้จักใช้ข้อมูลป้อนกลับในการปรับการตั้งความคาดหวังของความสำเร็จของงาน

ในอนาคต

4. มีความพยายามไม่ทอดทิ้งเพื่อทำงานให้สำเร็จ

แสงเดือน ทวีสิน (2546 : 81) กล่าวถึง ผู้ที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะ

สำคัญ ดังนี้

1. มุ่งหาความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว

2. มีความทะเยอทะยานสูง
3. ตั้งเป้าหมายสูง
4. มีความรับผิดชอบในการงานดี
5. มีความอดทนในการทำงาน
6. รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง
7. เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน
8. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่มีการวางแผนตั้งวัตถุประสงค์ของงาน มีความรับผิดชอบ มีความมานะบากบั่น อดทนต่องานที่ทำ ซึ่งผู้วิจัยยึดหลักของ แมคเคลแลนดท์ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 6 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ทำการผสมผสานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 เข้าด้วยกัน และผสมข้อที่ 3, 4 และ 6 เข้าด้วยกัน เนื่องจากมีลักษณะเนื้อหาใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการจำแนกองค์ประกอบของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้ กล่าวเสียอย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบต่อตนเอง และคาดการณ์ล่วงหน้า

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาได้เสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้หลายท่านที่สำคัญ ดังนี้

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (McClelland's Element Motivation Theory)

แมคเคลแลนดท์ (กรูณา ศรีรุณ. 2552 : 26-27 ; อ้างอิงมาจาก McClelland. 1961 : 36-62) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจโดยมีแนวคิดที่ใกล้เคียงกับทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งเชื่อว่าความต้องการทั้งหลายสามารถได้มาจากวัฒนธรรม ความต้องการของแต่ละบุคคลเป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของตนออกมาเพื่อที่ตนจะได้รับความพึงพอใจในสิ่งนั้น และได้แบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภท

1. ความต้องการที่อยากให้ตัวเองประสบความสำเร็จ (Needs for Achievement)
 - 1.1 เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรับภาระ หรือต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา หรือความชอบในการปฏิบัติงาน ไม่ชอบเกียจงาน จะค้นหาว่าปัญหาจะถูกแก้ไขด้วยวิธีใด
 - 1.2 เป็นคนที่ตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติและชอบเสี่ยงกับเป้าหมายนั้น
 - 1.3 เป็นคนที่ต้องการให้ผู้อื่นประเมินหรือบอกสิ่งที่เขาทำว่าเป็นอย่างไร
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่นเพื่อความเป็นมิตรกับผู้อื่น
 - 2.1 เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าต่อการยอมรับและให้ความเชื่อมั่นหรือให้กำลังใจ
 - 2.2 เป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ตามความปรารถนาและบรรทัดฐานของผู้อื่น

2.3 เป็นคนที่เอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่นเป็นประจำ

3. ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นคนที่ต้องการที่จะครอบงำผู้อื่น บุคคลที่ต้องการมีอำนาจสูงมี ดังนี้

3.1 มีความปรารถนาที่จะมีอิทธิพลต่อผู้อื่นโดยตรง

3.2 มีความสนใจในการรักษาสัมพันธภาพในการเป็นผู้นำ และผู้ตาม

ซึ่ง McClelland เน้นความสำคัญในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่นๆ เพราะเห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นสำคัญมากที่สุดสำหรับความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งใจเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะขาดความสนใจ ไม่มีความตั้งใจ และจะประสบความสำเร็จต่ำในการเรียนในที่สุด

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Motivation)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (เมธี โพรพิธฉน์. 2523 ; อ้างอิงมาจาก กมลรัตน์

หล้าสูงษ์. 2528 : 223-224) มาสโลว์ กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะตอบสนองให้กับความต้องการของตนเองทั้งสิ้น ซึ่งความต้องการของมนุษย์มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน มาสโลว์ได้นำเอาความต้องการเหล่านี้มาจัดเรียงลำดับความต้องการ ขึ้นต่ำสุดไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น โดยที่มนุษย์จะแสดงความต้องการในชั้นสูงๆ ถ้าความต้องการในชั้นต้นๆ ได้รับการตอบสนองเสียก่อน ลำดับขั้น 5 ของความต้องการของมาสโลว์ที่เรียงจากความต้องการขั้นต่ำสุดไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ได้แก่

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ฯลฯ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) ได้แก่ ความมั่นคง ความอบอุ่น
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Need) ได้แก่ ความรักแบบพี่น้อง ความรักแบบเคารพติดตามคารา ความรักระหว่างเพศ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ฯลฯ
4. ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง (Esteem Need) ได้แก่ การได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม
5. ความต้องการการยอมรับ ความสามารถของตนเอง (Self - Actualization Need) ได้แก่ ความต้องการแสดงความสามารถที่มีอยู่สูงสุดของตนเองแก่ผู้อื่นในสังคม ความต้องการความเข้าใจ รวมทั้งความอยากรู้อยากเห็นด้วย

ความต้องการความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ จะตรงกับความต้องการในลำดับขั้นที่ 5 ของมาสโลว์ คือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตามสภาพที่ตนเป็นอยู่ เข้าใจความสามารถ และเข้าใจในศักยภาพของตน ยอมรับได้ทั้งส่วนที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง และจุดบกพร่องของตน ความต้องการชนิดนี้เป็นความต้องการที่แต่ละคนต้องการจะเป็นคนชนิดที่ตนจะเป็นได้ดีที่สุด ทำความเข้าใจตนเองได้ถูกต้องซึ่งจะทำให้มีความสุข ประสบความสำเร็จในการทำงานได้เต็มตามศักยภาพและเต็มความสามารถของตน

เฮอร์แมนส์ (พัชรภรณ์ เชียงแก้ว. 2540 : 15-16 ; อ้างอิงมาจาก Hermans. 1970 : 355) ได้ให้แนวทางที่เห็นได้ชัดของผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงๆไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในแต่ละบุคคลจะมีระดับความทะเยอทะยานสูงไกลเกินกว่าความสามารถของเขาที่จะไปถึง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ผลการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส (Risk – Taking Behavior)
3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป (Upward Mobility)
4. เพียรพยายาม (Persistence) ทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่อมีการขัดขวางในขณะที่กำลังทำงาน จะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. ผู้ร่วมงานที่เขาเลือก คือ ผู้ที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนเองให้ดีขึ้น
10. ปฏิบัติงานให้ติดอยู่เสมอ

แอทคินสัน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551 : 231-232 ; อ้างอิงมาจาก Atkinson. 1974) อธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า ในสถานการณ์หนึ่งผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จโดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบผลสำเร็จตามความคิดของเขา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลการกระทำของตน คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงาน
2. สิ่งล่อใจ (Incentive) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน เช่น งานที่คนสนใจถนัด มีผลตอบแทนสูง
3. แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความผิดหวัง คนเรากระทำการใดก็ย่อมหวังได้รับความสุขความพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว คนที่ต้องการความสำเร็จมาก จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และคนที่กลัวความล้มเหลวมาก ก็พยายามหลีกเลี่ยงงานที่ตนคิดว่าทำไม่ได้ ซึ่งจะเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นจึงอยู่ที่

3.1 ความต้องการความสำเร็จ และลดความกลัวความล้มเหลว ซึ่งจำเป็นที่ผู้ปกครองหรือครูต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียน ได้ประสบความสำเร็จซ้ำๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน

3.2 ช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าบทเรียนไม่ยากจนเกินไป จะทำให้เขาคิดและเชื่อว่าเขามีโอกาสประสบผลสำเร็จได้ โดยครูใช้วิธีแบ่งงานหรือบทเรียนออกเป็นตอน เป็นหน่วยและให้ฝึกหัดทำทีละหน่วย เมื่อเสร็จขั้นตอนหนึ่งแล้วจึงฝึกขั้นต่อไป วิธีนี้นักเรียนจะไม่เกิดความรู้สึกว่ายากยุ่งยากซับซ้อน ส่วนการฝึกทักษะนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้นักเรียน มีกำลังและมีแรงใจในการฝึกเพิ่มเติมมากขึ้น การฝึกหัดทักษะควรฝึกหลายๆ อย่างที่จำเป็นสำหรับการเรียน รวมทั้งครูควรให้คำปรึกษาและชี้แนะช่องทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้ทำงานให้สำเร็จได้ง่าย และสะดวกกว่าที่เขาคิด

แมคเคลแลนด์ (บุชลี อุปถัมภ์, 2551 : 117 ; อ้างอิงมาจาก McClelland, 1961) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะให้ความสำคัญกับความสำเร็จมากกว่ารางวัล ด้านวัตถุหรือทรัพย์สินเงินทอง โดยเห็นว่ารางวัลเป็นเพียงการวัดความสำเร็จแต่มีใช่เป็นความสำเร็จที่บุคคลต้องการได้รับ นอกจากนี้ สถานภาพและความมั่นคงปลอดภัยก็มีใช่ตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยจะเห็นได้จากการทำงานที่บุคคลมุ่งความสำเร็จของงานจนบางครั้งลืมนึกถึงสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง

2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามหาวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเสมอ โดยผลบ่อนกลับถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าและความสำเร็จของงาน

3. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะชอบงานหรือความรับผิดชอบที่ตรงกับความต้องการของตนเอง คือ เป็นงานที่มีความยืดหยุ่น และให้โอกาสในการตั้งจุดมุ่งหมายและกำหนดวิธีการบรรลุจุดมุ่งหมายได้ด้วยตัวเอง

แมคเคลแลนด์ยังเชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ และพัฒนาขึ้นมาได้ในตัวของเด็กแต่ละบุคคล โดยการจัดโปรแกรมการเรียน และการฝึกอบรมที่เน้นเรื่องการเปลี่ยน เจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ กระบวนการฝึกอบรม เพื่อเรียนรู้และพัฒนาแรงจูงใจ

4. การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2550 : 173-174) กล่าวว่า แมคเคลแลนด์ได้ใช้วิธีการที่เรียกว่า เทคนิคการฉายออก (Projective Technique) ของเมอร์เรย์ ที่เรียกว่า แบบทดสอบทีมาติก แอป - เพอเซ็ปชัน (Thematic Apperception Test) หรือเรียกย่อว่า (TAT) ซึ่งเป็นภาพชุดแต่ละภาพจะมีรูปคนอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ตัวอย่าง เช่น ภาพหนึ่ง มีเด็กผู้ชายถือไวโอลินนั่งอยู่ ผู้ทดลองจะแสดงภาพให้ผู้ถูกทดลอง และให้คำตอบ 4 ข้อต่อไปนี้

1. ภาพที่ท่านเห็นแสดงอะไรบ้าง ใครคือบุคคลที่ท่านเห็นในภาพ
2. ทำไมบุคคลนั้นจึงอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น มีเหตุการณ์อะไรที่เกิดก่อนหน้านี
3. บุคคลที่ท่านเห็นในรูปกำลังคิดอะไร หรือต้องการอะไร
4. ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น

การตอบคำถาม 4 ข้อ ของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะแตกต่างกัน ในการตั้งจุดประสงค์ของงาน ความพยายามและความรับผิดชอบในการทำงานและผลงาน ตัวอย่างของคำตอบของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคนหนึ่งหลังจากดูภาพ เด็กชายที่นั่งถือไวโอลิน มีเนื้อหาดังนี้ “เด็กชายคนนั้นกำลังฝึกซ้อมหลังจากที่เรียนไวโอลินเสร็จ เขารู้สึกดีใจและภูมิใจที่ครูชมว่าเขาดี และกำลังฝึกต่อไปในอนาคตเขาคงจะเป็นนักไวโอลินที่มีชื่อเสียงและเป็นสมาชิกของวงดนตรีใหญ่ๆ แม้เขาจะรู้ว่าการเล่นไวโอลินให้ดีและมีชื่อเสียงเขาจะต้องหมั่นฝึกหัด หรือต้องใช้เวลาซ้อมมาก คงจะทำให้เขาไม่ได้ไปเล่นกับเพื่อนบ่อย นอกจากนี้เขาจะต้องยอมเสียสละความสุขส่วนตัวอื่นๆ แต่คิดว่าเขาจะพยายามเพราะเป็นการเสียสละความสุขส่วนตัวอื่นๆ แต่คิดว่าเขาจะพยายามเพราะเป็นการเสียสละที่คุ้มค่า เพราะถ้าเขาเล่นไวโอลินได้ดีกว่าใครๆ เขาก็จะมีชื่อเสียงมาก ”

“เด็กชายกำลังถือไวโอลินของพี่ชาย เขาอยากเล่นไวโอลินบ้าง แต่เมื่อคิดว่าการเล่นไวโอลินจะต้องใช้เวลาฝึกหัดมาก คิดว่าไม่เรียนดีกว่า เพราะพี่ชายที่เรียนไวโอลินจะต้องเสียสละความสุขส่วนตัวพบเพื่อนฝูงไม่ได้ เพราะจะต้องใช้เวลานานในการซ้อมก่อนที่จะไปเรียนบทเรียนใหม่ การฝึกหัดเล่นไวโอลินเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายเพราะจะต้องทำซ้ำๆ นอกจากนี้ไม่มีทางประกันได้ว่า จะเล่นได้ดี และมีชื่อเสียงในที่สุดอาจจะลงเอยด้วยการเล่นไวโอลินได้ไม่ดีพอ และไม่ได้รับเชิญให้ร่วมเล่นกับ วงดนตรี”

วิธีการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ โดยใช้ทีเอที (TAT) ไม่ได้ทำเฉพาะในสหรัฐอเมริกา แต่ยังนำไปใช้ในยุโรปและเอเชียด้วย ปรากฏว่า คำตอบของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำของประเทศต่างๆ มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน

มล.ด้อย ชุมสาย (สุพจน์ สิ้นสูงศ์วัฒน์. 2527 : 31 ; อ้างอิงมาจาก มล.ด้อย ชุมสาย. 2508) ได้กล่าวว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้จัดว่าเป็นการวัดบุคลิกภาพด้านหนึ่งซึ่งการวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่วัดได้ยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การวัดด้านอื่นๆ นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาเพื่อวัดบุคลิกภาพนั้น ได้กล่าวสรุปไว้ว่ามีอยู่ 5 วิธี คือ

1. วิธีสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน

2. วิธีการทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่างๆ หลายข้อความ ที่ผู้ทดสอบตั้งขึ้น โดยเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปไปเป็นมาตรฐาน ซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล ความนิยมลัทธิการเมือง หรือเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่างๆ หรือปฏิบัติที่คนทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือร่วมใจกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่างๆ หรือปฏิบัติที่คนทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือร่วมใจกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่างๆ เพื่อให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3. การประมาณค่าโดยการเลือกลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นเครื่องเช็ดชูให้บุคลิกภาพเด่นสะดุดตา เช่น ความสงบเสงี่ยม แล้วหลายๆ คน ช่วยกันประมาณค่าว่าบุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าอันนั้นตกอยู่ในขั้นไหน คือ มีความสงบเสงี่ยมมากน้อยเพียงใด

4. การวิเคราะห์ตนเอง คือ การประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตัวเอง จะเป็นคำถามปรนัยจะเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน

5. การสัมภาษณ์ มีหลักคล้ายๆ กับการวิเคราะห์ตนเอง ต่างกันที่ว่า ผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราคิดตาม เพื่อให้เราวิเคราะห์ตนเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพของเขา ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ว่าตัวถูกสอบบุคลิกภาพ

การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถวัดได้โดยอาศัยเครื่องมือหลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง การใช้แบบสอบถาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะมาตราประมาณค่าแบบลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) 5 อันดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน

1. ความหมายของเจตคติ

กู๊ด (Good. 1973 : 46) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียง หรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์หรือค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมาพร้อมกับความรู้สึกและอารมณ์ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่จะอ้างอิงได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษา และไม่ใช้ภาษา

อัลพอร์ต (เชตส์คัตต์ ไชวาสิษฐ์. 2520 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Alport. 1967) กล่าวว่า เจตคติเป็นลักษณะทางจิตใจ ความพร้อม ตลอดจนประสบการณ์ที่จะกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมในการตอบสนองสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 231) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจที่มีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใดๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยออกไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามตา วณิชานนท์ (2536 : 14) กล่าวว่า เจตคติ คือ จิตลักษณะประเภทหนึ่งของบุคคล อยู่ในรูปของความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกนี้เกิดจากความรู้เชิงประมาธค่าของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้น คือ รู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ หรือมีโทษมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้น บุคคลนั้นจะมีความพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทางที่สอดคล้องกับความชอบหรือไม่ชอบของตนต่อสิ่งนั้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 54) เจตคติ หรือทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรม แต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545 : 246) ให้ความหมายของเจตคติเป็น อัจฉาสัย (Disposition) หรือความโน้มเอียงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติในทางลบ ก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ และเป็นการแสดงออก ค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

อุทุมพร จามรมาน (2548 : 12) กล่าวว่า เจตคติ หรือทัศนคติ หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกซึ่งบ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติมีทั้งบวกและลบ มากและน้อย และมีทิศทางไปสู่เป้าหมายที่แสดงออก

จากความหมายของเจตคติข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่บุคคลได้รับเป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และความรู้สึกในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

2. ลักษณะของเจตคติ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 246-247) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้า หรือหลีกเลี่ยง เจตคติ

มีทั้งบวกและลบ เช่น ถ้านักเรียนมีเจตคติบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์ เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนสาขาวิทยาศาสตร์ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีเจตคติลบต่อคณิตศาสตร์ ก็จะไม่ชอบ หรือไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนสายอักษรศาสตร์สายภาษา

3. เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงความรู้สึกอารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญา หรือการรู้จัก (Cognitive Component) และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavior Component)

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงของเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียนกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย เจตคติบางอย่างจะหยุดเลิกไปได้

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชน หรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะไม่มีความนิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ฉะนั้นความนิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องเปลี่ยนความนิยมด้วย

6. สังคมประภคิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม อุดมคติ เช่น เจตคติต่อเสรีภาพในการพูด การเรียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีเจตคติบวกสูง

วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และศิริพันธ์ ดำรงผล (2538 : 220-221) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติหรือทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. เจตคติสามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลโดยทั่วไปได้
2. เจตคติสามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นๆ ได้
3. เจตคติจะมีทิศทางและมีปริมาณความเข้มข้นที่แตกต่างกันออกไป เจตคติจะมีทั้งทางบวกและทางลบ

4. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เพราะเจตคติขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเข้าใจ ประสบการณ์ เป็นต้น ดังนั้นเจตคติจึงเปลี่ยนแปลงได้

5. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

6. เจตคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควรถึงแม้ว่าเจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ แต่ก็มิได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

7. บุคคลแต่ละคนย่อมมีเจตคติต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์เดียวกันแตกต่างกันไปได้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ปาริชาติ เบ็ญจวรรณ (2551 : 19) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ประสบการณ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกิดเจตคติ การสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการปะทะสังสรรค์กับสิ่งต่างๆ ในสังคม เป็นต้นว่า บุคคล สิ่งของ สถานการณ์แวดล้อมและความผันแปรในสังคม ฯลฯ มีผลโดยตรงต่อเจตคติ บุคคลหนึ่งจะมีเจตคติต่อสิ่งใด ก็ต่อเมื่อมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น เช่น

เก่ง (รู้สึกในทางที่ดี) → จะเกิดเจตคติในทางบวก
 ฐวบ (ไม่รู้จักความหมายคำนี้) → จะไม่เกิดเจตคติ

โงกน (รู้สึกในทางไม่ดี) —————> จะเกิดเจตคติในทางลบ

2. เจตคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (Evaluative Nature) เจตคติเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อของบุคคล เจตคติมีธรรมชาติของการประเมินเป็นความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่เป็นเป้าของเจตคติ ซึ่งทำให้ผู้ประเมินเกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ซึ่งผลการประเมินจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์

3. เจตคติมีคุณภาพและความเข้ม (Quality and Intensity) คุณภาพและความเข้มของเจตคติจะเป็นสิ่งที่บอกถึงความแตกต่างของเจตคติที่แต่ละคนมีต่อเป้าเจตคติ คุณภาพของเจตคติเป็นสิ่งที่ประเมินได้เมื่อบุคคลประเมินเป้าเจตคติแล้วอาจเกิดเจตคติทางบวก (ความรู้สึกชอบ) หรือเจตคติทางลบ (ความรู้สึกไม่ชอบ) ก่อให้เกิดเป็นสภาวะความพร้อมที่จะเข้าหาหรือหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น ส่วนความเข้มจะบ่งถึงความมากน้อยของเจตคติทางบวกหรือทางลบ หรือบ่งชี้การประเมิน เช่น ชอบมาก ปานกลาง น้อย

4. เจตคติมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลงง่าย (Permanence) เจตคติคงทนและเปลี่ยนแปลงได้ไม่มากนัก การฝังแน่นของเจตคติเกิดจากสิ่งที่ได้รับการประเมินมีความชัดเจนถูกต้องแน่นอน หรือในกรณีที่มีการสะสมประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้มานานพอเกิดความซาบซึ้งในสิ่งนั้น เจตคติในทำนองนี้สามารถใช้ทำนายหรืออธิบายพฤติกรรมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในเวลาต่อมาได้อย่างถูกต้อง เช่น เจตคติต่อการทำเกษตรกรรมแบบบรรพบุรุษ

5. เจตคติต้องมีเป้าหมาย (Attitude Object) เจตคติต้องมีสิ่งที่เป็นเป้าเจตคตินั้นคือบุคคลจะเกิดเจตคติได้ต้องมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นๆ

6. เจตคติมีลักษณะความสัมพันธ์ เจตคติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถานการณ์ และความสัมพันธ์นี้เป็นความรู้สึกจูงใจ (Motivation Affect) โดยมีความเชื่อเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์อีกสิ่งหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติแต่ละเจตคติเพราะเนื่องจากเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วยหลายๆ เจตคติที่มีระดับความสัมพันธ์แตกต่างกันไป

จากความหมายลักษณะของเจตคติข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสามารถถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นได้ เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไป เจตคติดี ย่อมเปลี่ยนแปลงไป

3. องค์ประกอบของเจตคติ

ฟรีแมน (ศุภลักษณ์ กีฬา. 2539 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Freeman. 1978 : 56) ได้แยกองค์ประกอบของเจตคติ เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่ารู้สิ่งต่างๆ นั้นได้อย่างไร รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือลบซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติ ซึ่งถ้าเรารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีเราก็จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้าเรารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ดี เราก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลยเจตคติก็น่าจะไม่เกิดขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่เรารู้ เราอาจเป็นทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใดบุคคลก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะชอบสิ่งนั้นๆ

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavior Component) เป็นความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึกของตน คือการยอมรับหรือไม่ยอมรับปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

กฤษณา สักดิ์ศรี (2530 : 185) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ หรือทัศนคติ ดังนี้

1. ด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) เป็นความรู้หรือความเชื่อเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งที่เรามีเจตคติ

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) เป็นสภาพทางอารมณ์ เป็นความรู้สึกทางอารมณ์

3. ด้านการกระทำ (Psychomotor Domain) เป็นแนวโน้มที่คนจะปฏิบัติต่อสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบเป็นทิศทางของการตอบสนอง หรือการกระทำในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิด ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจจะรู้สึกว่าเป็นดีหรือไม่ดี

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 59-60) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว แนวคิดนี้พิจารณาจากนิยามของเจตคติ และมองว่าเจตคติเกิดจากการประเมินเป้าเจตคติว่า รู้สึกชอบหรือรู้สึกไม่ชอบ นักจิตวิทยากลุ่มนี้ คือ Thurstone, Allport และคนอื่นๆ

2. เจตคติมีสององค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองว่าเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยากลุ่มนี้ คือ แคทซ์

3. เจตคติมีสามองค์ประกอบ (Three Component) แนวคิดนี้เชื่อว่าเจตคติมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ด้านสติปัญญา (Cognitive Component) ประกอบด้วยความรู้ ความคิด และความเชื่อที่มีต่อเป้าเจตคติ

3.2 ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึก หรืออารมณ์ที่มีต่อเป้าเจตคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น หลังจากที่สัมผัสหรือรับรู้เป้าเจตคตินั้นแล้วสามารถแสดงความรู้สึกประเมินสิ่งนั้นว่าดีหรือไม่ดี เช่น “ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์”

3.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หรือ (Action Component) เป็นแนวโน้มของการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เจตคติเป็นพฤติกรรมซ่อนเร้นในขั้นนี้เป็นการแสดงแนวโน้มของการกระทำต่อเป้าเจตคตินั้นๆ ยังไม่แสดงออกจริง เช่น “ถ้าใครพูดถึงเพื่อนคนนี้อีกฉันจะไม่คุยด้วย”

จากความหมายองค์ประกอบของเจตคติข้างต้น ผู้วิจัยยึดหลักการของพรีแมน ซึ่งแบ่งเจตคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

อีระ ชัยยุทธยรรยง และคณะ (ชุตินัน ศรีแก้ว. 2546 : 14 ; อ้างอิงมาจาก อีระ ชัยยุทธยรรยง และคณะ. 2539 : 83-84) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ โดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า เจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากการได้รับการเสริมแรงทางบวก บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งใดที่เป็นไปในทางลบ บุคคลนั้นก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) จากการศึกษาในจิตวิทยาสังคม เจตคติ หรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้นๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมโดยตรง (Active Participation) จะมีการเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติให้ยืนยาวกว่าโดยทางอ้อม (Passive Participation)

3. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) ซาเทิน (Sartain) กล่าวว่า โดยปกติบุคคลจะพยายามรักษาความสมดุลของเจตคติของตนเองไว้ คือ เมื่อมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และได้รับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ในด้านที่ตีก็ที่จะทำให้เจตคติที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ในสภาพสมดุลไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นในทางไม่ดี ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งกับเจตคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น ซึ่งอาจทำให้เจตคติเปลี่ยนแปลงในทางยอมรับ หรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่ได้รับก็ได้ เพื่อทำให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด

4. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgement Theory) ซึ่งเชอริฟ และเชอริฟ (Sherif and Sherif) ได้ยืนยันว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้นั้นจะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมประกอบกับมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างเจตคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ

จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติข้างต้น สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติเป็นสิ่งที่สามารถจัดกระทำให้เกิดขึ้นได้ โดยให้การเสริมแรง การมีส่วนร่วม ประสบการณ์ใหม่ ตลอดจนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งอาจทำให้บุคคลปรับเจตคติของตนได้อย่างเหมาะสมกับสภาวะสังคม

5. เทคนิคการวัดเจตคติ

กฤษการ ตรีสกุล (2536 : 28-29) กล่าวถึง วิธีการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ สามารถทำได้หลายวิธี คือ

1. วิธี Equal Appearing Interfals โดยเทอร์สโตน (Thurstone) ใช้วัดเจตคติของบุคคลโดยอาศัยกฎแห่งการเปรียบเทียบ เพื่อตัดสินใจ (Law of Comparative Judgement) คือให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในข้อความเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อความที่เสนอนั้นควรจะอยู่ในระดับไหน เมื่อแบ่งความคิดเห็นจากเห็นด้วยมากที่สุด ถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด 11 ระดับ เท่าๆ กัน เมื่อกลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว นำแต่ละค่ามาหาสเกล (Scale Value) คือหาตำแหน่งมัธยฐานของแต่ละสเกลสำหรับวัดเจตคติต่อไป

2. วิธี Summated Ratings หรือ Likert Method ซึ่งสร้างขึ้นโดย ลิเคิร์ต (Likert) เป็นวิธีการวัดเจตคติโดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดเจตคติไปให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เมื่อแบ่งความคิดเห็นจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนนให้ในแต่ละความคิดเห็น ซึ่งอาจจะเป็น 1 2 3 4

และ 5 ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางบวก (Positive Statement) และอาจเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีและกลุ่มที่มีเจตคติที่ไม่ดี เพื่อนำไปใช้วัดเจตคติต่อไป

3. วิธี Semantic Differential (Osgood) ซึ่งใช้วัดความหมายของเจตคติ ในรูปความหมายของคำคุณศัพท์ โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงไปบนสเกล ซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคู่หนึ่งๆ เช่น ดี - ไม่ดี ชอบ - ไม่ชอบ ฯลฯ ผู้ตอบต้องพิจารณาว่า เจตคติของตนมีความหมายสอดคล้องกับคำคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไร มากน้อยแค่ไหน แล้วกรอกข้อความเห็นลงไปบนสเกล

จากการศึกษาเทคนิคการวัดเจตคติข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดเจตคติของลิเคิร์ท เนื่องจากวิธีการวัดเจตคติของลิเคิร์ทนั้นเป็นที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป

6. ความหมายของเจตคติต่อการเรียน

ศิริรัตน์ ภูสกุลเจริญศักดิ์ (2531 : 31) ได้ให้ความหมายของเจตคติในการเรียนว่า หมายถึงความคิดเห็นหรือความรู้สึกอันเนื่องของจิตใจ ที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องการเรียน อันเกี่ยวข้องกับตัวครู การศึกษาและเพื่อน ซึ่งแสดงออกมาในรูปพฤติกรรม 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติที่ดีต่อการเรียน หรือเจตคติทางบวก (Positive Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียน มีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่น่าเคารพ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าเพื่อนให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียน

2. เจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนหรือเจตคติทางลบ (Negative Attitude) นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะความไม่พอใจ ไม่ชอบการเรียน ไม่ชอบครู ไม่ชอบเพื่อน ทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดเรียนบ่อยๆ

พิทักษ์ วงแหวน (2546 : 26) ได้ให้ความหมายของเจตคติต่อการเรียนว่า หมายถึงความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความสำคัญของการเรียน คุณค่าของการเรียน ซึ่งเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่มีต่อการเรียน

จากความหมายของเจตคติต่อการเรียนข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียน หมายถึงความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องเรียน และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองครู โรงเรียน และระบบการศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียน และเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

7. อิทธิพลของเจตคติต่อการเรียน

คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยสวนดุสิต (ชุติมิน ศรีแก้ว. 2546 : 15 ; อ้างอิงมาจาก คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยสวนดุสิต. 2519 : 102-104) กล่าวถึงอิทธิพลของเจตคติ (Influence of Attitude) ดังนี้

1. อิทธิพลต่อการเรียนการสอน ความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียนต่อวิชาต่างๆ ในหลักสูตรและต่อตัวครู นั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน คือ เจตคติต่อวิชาต่างๆ การเรียนไม่อยู่ในโอวาทของครู การเรียนการสอนประสบความล้มเหลว

2. อิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อบุคคลใด สิ่งใด หรือข้อเสนอแนะใดจะแสดงความคิดเห็นออกมาในทางสนับสนุนเห็นคุณค่า เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจและเห็น

ด้วย ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีจะแสดงความคิดเห็นในทางคัดค้าน ต่อต้าน (Against) ไม่เห็นด้วย ทั้งสิ้น

3. อิทธิพลต่อการเข้าสังคม บุคคลจะเลือกเข้าสมาคมกับบุคคล หรือกลุ่มคนที่มี เจตคติคล้ายคลึงกับตน หลีกเลี่ยงจากบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีเจตคติขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพื่อการทำ กิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยประสบความสำเร็จ เพราะสมาชิกทุกคนมีความรู้สึก หรือความคิดเห็นสอดคล้องกัน

4. อิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ผู้ที่มีเจตคติไม่ดี ยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งใด บุคคลใด สถานการณ์ใด อาจรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา อาจเป็นคำพูด ท่าทาง อากัปกริยา สีหน้า น้ำเสียง ซึ่งจะบอกให้ทราบว่า พอใจ หรือไม่พอใจในสิ่งนั้น หรือ สถานการณ์นั้นๆ

5. อิทธิพลต่อชีวิตประจำวันในวันหนึ่งๆ เราต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ เราได้รับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การอภิปรายของบุคคลต่างๆ ข้อเท็จจริงหรือ ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ขัดแย้งและความคิดเห็นเราไม่ยอมรับทำให้รู้สึกขัดแย้งภายใน

ปราณี รามสูตร (2542 : 193-194) กล่าวถึง อิทธิพลของเจตคติที่มีต่อการเรียน การสอน ดังนี้

1. เจตคติที่มีต่อผลวิชาที่เรียน ที่ชอบหรือไม่ชอบ เช่น นักเรียนชอบครูคนหนึ่งมาก เมื่อรู้ว่าครูนั้นสอนวิชาใด นักเรียนก็อยากเรียนด้วย ทำให้เกิดความชอบในวิชานั้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชานั้น ถ้าเขาเรียนวิชาดังกล่าวย่อมมีแนวโน้มว่าเขาจะต้องพยายามเรียนให้ได้ผลดี

2. เจตคติที่มีผลต่อการใส่ใจในการเรียน เช่น ถ้านักเรียนไม่ชอบวิชาใด ไม่ชอบ ครูผู้สอนวิชาใดนักเรียนก็มักไม่ใส่ใจเรียนวิชานั้น ไม่เข้าชั้นเรียนเมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชานั้น ไม่ทำการบ้าน หากนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน หรือคณะครูเป็นส่วนรวมจะไม่เอาใจใส่ในการเรียน ไม่ว่าวิชาใด

3. เจตคติที่มีต่อการรับรู้ บุคคลรับรู้ หรือแปลความหมายสิ่งเร้าตามเจตคติของคนที่มีต่อสิ่งเร้านั้นและมีผลสะท้อนไปสู่การเรียนรู้ในที่สุด

4. เจตคติที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ผลดี เช่น นักเรียนรักครู ชอบวิชาที่ครูสอน เมื่อเรียนก็อาจตั้งจุดหมายไว้ในใจว่าวิชานี้ เขาจะต้องทำคะแนนให้สูง การตั้งจุดหมายเช่นนี้เป็นแรงจูงใจที่สำคัญมากที่จะผลักดันให้นักเรียนตั้งใจเรียน ตั้งใจศึกษาหาความรู้ ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียนรู้ท้ายที่สุด

จากการศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ผู้เรียนจะสนใจ ตั้งใจ และร่วมกิจกรรมต่างๆ แต่ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาใด เขาจะรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สนใจ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จรัล อุ่นฐิติวัฒน์ (2532 : 31-86) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 275 คน จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบรวม 6 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง 2) แบบสอบถามวัดมโนภาพเกี่ยวกับตน 3) แบบสอบถามวัดแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ 4) แบบสอบถามวัดการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ใช้วัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ใช้วัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ไชเอเทลลิงทิสแควร์ และสหสัมพันธ์หุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) มโนภาพเกี่ยวกับตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายาม 2) แรงจูงใจไม่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และ ความพยายาม 3) ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายาม 4) นักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนสูงมีการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนต่ำ 5) นักเรียนที่มีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์สูง มีการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ต่ำ

ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์ (2540 : 63-73) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร จำนวน 960 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านเจตคติต่อการเรียน บุคลิกภาพ อายุ รายได้ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษา คือ บุคลิกภาพ อายุ รายได้ และอาชีพ ซึ่งสามารถพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบบี เป็นนักศึกษาที่ต้องทำงานแข่งกับเวลา รักความก้าวหน้า มีความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อประสบความสำเร็จในการทำงาน

สิริพร ดาวัน (2540 : 88-93) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,238 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว 2) แบบสอบถามความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 3) แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน 4) แบบสอบถามแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ในการเรียน 5) แบบสอบถามบรรยากาศในครอบครัว 6) แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจไม่สัมพันธ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน และบรรยากาศในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.5804, 0.5224, 0.4758 และ 0.2829 ตามลำดับ

พรทิพย์ เจนจریانนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 370 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรเพศ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ บรรยากาศในการเรียนการสอน และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเรียงตามลำดับ คือ บรรยากาศในการเรียนการสอน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ บุคลิกภาพ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 53.60

เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 75-76) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอนิมพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังจากผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บุคลิกภาพแบบเอและแบบบี สิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ร้อยละ 71.5

วันทนา กิติทรัพย์กาญจนา (2546 : 95-96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพฯ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ เจตคติต่อวิชาฟิสิกส์ ลักษณะนิสัยทางการเรียน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ คือ เพศ ปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ได้ร้อยละ 51.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

อังคณา ถิรศิลาเวทย์ (2548 : 86-90) ได้ศึกษาจัดลักษณะและปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 353 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้มี 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามจิตลักษณะ แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม และแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและปัจจัยทางสังคมกับความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งกลุ่ม โดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบต่อการเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัย ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 2) ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน คือ แรงจูงใจใฝ่

สัมฤทธิ์ ความมีวินัยในตนเอง ความอดทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองกับเพื่อน และครู

อัญชลี สุดเสน่ห์ (2548 : 76-83) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคต และ อึดมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 338 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดบุคลิกภาพ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามอึดมโนทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม สรุปว่า การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต และอึดมโนทัศน์

วระวีพร บำรุงผล (2548 : 118-120) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 627 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้วัดประกอบด้วยแบบวัด 8 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดการได้รับการสนับสนุนจากคนรอบด้าน แบบวัดบรรยากาศในโรงเรียน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดเจตคติที่มีต่อความรับผิดชอบ และแบบวัดความรับผิดชอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน การทดสอบค่า t การทดสอบค่า F สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ คือ บรรยากาศในโรงเรียน ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิม คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ เจตคติที่มีต่อความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับความรับผิดชอบของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .836 แสดงว่าตัวแปรทั้งสามตัวร่วมกันสามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบของนักเรียนได้ ร้อยละ 69.9 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 9.64 โดยมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พยากรณ์ได้มากที่สุด

2. ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของความรับผิดชอบของนักเรียน มีทั้งหมด 3 ตัว เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศในโรงเรียน และเจตคติที่มีต่อความรับผิดชอบ ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบของนักเรียนได้ ร้อยละ 69.9 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 9.64

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548 : 124-126) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,141 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสามขั้นตอน (Three - Stage Random Sampling) ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วยแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน บุคลิกภาพ การควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกระตุ้นทางการศึกษาจากครอบครัว การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู (แบบมีเหตุผลแบบตามใจมากเกินไป แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบตามอารมณ์) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปร การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การกระตุ้นทางการศึกษาจากครอบครัว บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป มีความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตเรียงตามขนาดอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีขนาดอิทธิพลคือ 0.40, 0.28 และ 0.13 ตามลำดับ

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ การควบคุมตนเอง รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว โดยมีขนาดอิทธิพล คือ 0.18, 0.29 และ 0.21 ตามลำดับ

4. ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ การควบคุมตนเอง รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียนรู้ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีขนาดอิทธิพล คือ 0.81, 0.44 และ 0.42 ตามลำดับ นอกจากนี้ตัวแปรทั้งหมดยังร่วมกันอธิบายความแปรปรวนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ร้อยละ 56

ทรงศรี คงทวี (2550 : 87-90) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อัตมโนทัศน์ และการรับรู้พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการสอนกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ พร้อมทั้งศึกษาค่าน้ำหนักของตัวแปรข้างต้นที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ พบว่า 1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง 2) ตัวแปรอัตมโนทัศน์และการรับรู้พฤติกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .552 โดยตัวแปรทั้ง 5 ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ ได้ร้อยละ 30.50

ลิรินทิพย์ สมคิด (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพรหมศรีพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนพรหมศรีพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่น้อยที่สุด ได้แก่ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และนิสัยทางการเรียน ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 49.5

ณัฐพล แยมสะอาด (2551 : 77-92) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานครเขต 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 859 คน ได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียน

แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามบรรยากาศทางการเรียน แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับกลุ่มเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.509 - 0.259

สุจิตรา ณะสูตร (2552 : 119-122) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 154 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมีวินัยในตนเอง นิสัยทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพของการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรเพศ และการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 70.20

สิริกัทร ขจรสมบัติ (2553 : 65-66) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียน และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 368 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ และแบบสอบถาม 1 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบวัดความซื่อสัตย์ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน F - test (Two - way MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน ($p < .005$) โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวด มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ($p < .005$)

2. นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์แตกต่างกัน ($p < .01$) โดยนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง และมีลักษณะ

มุ่งอนาคตต่ำ และนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง มีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ ($p < .004$)

3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคต ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์ของนักเรียน ($p < .01$)

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฟลาเฮอร์ตี และรูทเซล (Flaherty and Reutzel. 1965 : 409-411) ได้ศึกษาเพื่อหาบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่างๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและแมคเคลแลนด์ (McClelland. 1983 : 10) ได้ศึกษาลักษณะบุคคลที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูง พบว่าบุคคลนั้นมี ความรับผิดชอบสูงด้วย

มิสเชล (Mischel. 1974 : 270) ทำการวิจัย พบว่า เด็กที่มีจินตนาการสูงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าเด็กที่มีจินตนาการต่ำ ซึ่งความเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมและการมีจินตนาการสูงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องในการอ่านสิ่งพิมพ์ โดยสิ่งพิมพ์ต่างๆ ไปมักเขียนในรูปแบบนามธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เป็นคุณลักษณะทางจิตที่สามารถควบคุมตนเองได้ มีจุดมุ่งหมายในการกระทำเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาพฤติกรรม

แลมม์ ชมิดท์ และทรมสโตรฟ (Lamm, Schmidt and Trommsdorff. 1976) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตด้านความคาดหวังและกลัวของเด็กชาวเยอรมันตะวันตก จำนวน 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงจะคิดเกี่ยวกับอนาคตมากกว่าเด็กชาย โดยเด็กหญิงจะคาดหวังและกลัวในเรื่องรอบๆ ตัว เช่น เรื่องครอบครัว ส่วนเด็กชายจะคาดหวังและกลัว เกี่ยวกับเรื่อง การประกอบอาชีพ

มาร์เทล (Martel. 1990 : 1979-A) ได้ทำการเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ และผลสำเร็จในการเรียนของนักเรียนผิวดำในโรงเรียนระดับกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 224 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีคะแนนอัตมโนทัศน์ปานกลาง และนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์สูง จะมีคะแนนคำศัพท์สูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนอัตมโนทัศน์ต่ำ และนักเรียนที่มีคะแนนอัตมโนทัศน์สูงจะมีคะแนนการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่มีคะแนนอัตมโนทัศน์ต่ำ ส่วนนักเรียนชายและหญิงมีคะแนนวิชาการทั้งหมดคล้ายคลึงกัน และอัตมโนทัศน์มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน

ทีฮาน (วิชัย เอียดบัว. 2534 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Teahan. 1958) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต การมองโลกในแง่ดี และการมุ่งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนชายระดับมัธยมของสหรัฐอเมริกา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ปรากฏว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมมุ่งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการสูง เป็นบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและมีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์สูงด้วย

เจสมี่ (เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. 2539 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Gjesme. 1982 : 172-189) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 507 คน ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจ

ใฝ่สัมฤทธิ์ และความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยูยีน (กมลวัฒน์ วันวิชัย. 2545 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Eugene. 1970 : 383-417) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนเกรด 8 ในโรงเรียนบางแห่งของรัฐโอไฮโอ ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อการเรียน ความขยันหมั่นเพียร แรงจูงใจ ความคาดหวัง และความมุ่งมั่น เป็นองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน และมีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียน โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ .55

เคลวิน และเอ็มโบยา (กันต์ฤทัย คลังพหล. 2546 : 47 ; อ้างอิงมาจาก Kelvin and Mboya. 2001 : 148-149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติ การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของนักเรียน และอัตมโนทัศน์ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมในแอฟริกาใต้ จำนวน 460 คน ผลการวิจัยพบว่า ฐานะทางสังคมมิติ การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของนักเรียน มีความสัมพันธ์ปานกลางกับอัตมโนทัศน์

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสนับสนุนตัวแปรที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยนำเสนอในตาราง 1 และสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต อัตมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในการเรียน และคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วย ดังนั้น จึงได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ดังภาพประกอบ 4

ตาราง 1 สรุปแนวคิด / ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ทฤษฎี/แนวคิด	งานวิจัย
1. อัตมโนทัศน์		
1.1 อัตมโนทัศน์กับลักษณะมุ่งอนาคต	โรเจอร์ (ไพฑูรย์ จันตะเสน. 2544 : อ้างอิงมาจาก Roger. 1951)	กรภัทร วรเชษฐ์ (2548)
1.2 อัตมโนทัศน์กับความรับผิดชอบในการเรียน		ทรงศรี คงทวี (2550)

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ทฤษฎี/แนวคิด	งานวิจัย
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์		
2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับลักษณะมุ่งอนาคต	แมคเคลแลนด์ (กรณา ศรีรุณ. 2552 : อ้างอิงมาจาก McClelland. 1961)	พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542) อัญชลี สุดเสนาห์ (2548) กรภัทร วรเชษฐ์ (2548)
2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความรับผิดชอบในการเรียน		อังคณา กิรศิลาเวทย์ (2548) สิรินทิพย์ สมคิด (2551) สุจิตรา ธนะสูตร (2552) สิริพร ดาวัน (2540) อัญชลี สุดเสนาห์ (2548)
2.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับอัตมโนทัศน์		
3. เจตคติต่อการเรียน		
3.1 เจตคติกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ฟรีแมน(ศุภลักษณ์ กีฬา. 2539 : อ้างอิงมาจาก Freeman. 1978)	วันทนา กิติทรัพย์กาญจนา (2546)
3.2 เจตคติกับความรับผิดชอบในการเรียน		ณัฐพล แยมสะอาด (2551) สิริพร ดาวัน (2540)
3.3 เจตคติกับลักษณะมุ่งอนาคต		กรภัทร วรเชษฐ์ (2548) ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์ (2540) เนตรชนก พุ่มพวง (2546)
4. ลักษณะมุ่งอนาคต		
4.1 ลักษณะมุ่งอนาคตกับความรับผิดชอบในการเรียน	ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ , 2529	ณัฐพล แยมสะอาด (2551) สิริภัทร ขจรสมบัติ (2553)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ดังได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 63 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 8,431 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 460 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยชูแมคเกอร์และโลแมกซ์ แอร์และคณะ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 311 ; อ้างอิงมาจาก Schumacker and Lomax. 1996 ; Hair and others. 1998) ได้เสนอให้ใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thump) ที่นักสถิติใช้กันมากคือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 - 20 คน ต่อตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรที่สังเกตเป็น 10 ต่อ 1 ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนพารามิเตอร์ประมาณค่าได้ทั้งหมด 46 ค่า ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 460 คน

2.2 การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี

มี 20 อำเภอ ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 50% ของอำเภอในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี ได้ 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านดุง อำเภอไชยวาน อำเภอหนองหาน อำเภอกุดจับ อำเภอกุมภวาปี อำเภอวังสามหมอ อำเภอเพ็ญ อำเภอศรีธาตุ และอำเภอโนนสะอาด คือ

อำเภอเมือง	มีโรงเรียนจำนวน	16 โรงเรียน
อำเภอบ้านดุง	มีโรงเรียนจำนวน	5 โรงเรียน
อำเภอไชยวาน	มีโรงเรียนจำนวน	2 โรงเรียน
อำเภอหนองหาน	มีโรงเรียนจำนวน	2 โรงเรียน
อำเภอกุดจับ	มีโรงเรียนจำนวน	2 โรงเรียน
อำเภอกุมภวาปี	มีโรงเรียนจำนวน	6 โรงเรียน
อำเภอวังสามหมอ	มีโรงเรียนจำนวน	3 โรงเรียน
อำเภอเพ็ญ	มีโรงเรียนจำนวน	4 โรงเรียน
อำเภอศรีธาตุ	มีโรงเรียนจำนวน	2 โรงเรียน
อำเภอโนนสะอาด	มีโรงเรียนจำนวน	2 โรงเรียน
รวม		44 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 จำแนกโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มมาได้ในขั้นที่ 1 ตามเกณฑ์จำนวนนักเรียนของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2552 : 112)

โรงเรียนขนาดเล็ก คือ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คน

โรงเรียนขนาดกลาง คือ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คือ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

ปรากฏว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 7 โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน และขนาดกลาง จำนวน 11 โรงเรียน และขนาดเล็ก จำนวน 22 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดมา 25% โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน แยกตามขนาดดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 สุ่มห้องเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 3 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนละ 3 ห้อง โรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนละ 2 ห้อง โรงเรียนขนาดปานกลาง และขนาดเล็กโรงเรียนละ 1 ห้อง ได้จำนวนนักเรียน 590 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนแยกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน / โรงเรียน	จำนวนทั้งหมด		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนนักเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษ				
1. โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล	952	23	3	135
2. โรงเรียนกุมภวาปี	336	9	3	135
ขนาดใหญ่				
1. โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม	266	8	2	70
ขนาดปานกลาง				
1. โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา	50	2	1	25
2. โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์	159	3	1	53
3. โรงเรียนโนนสะอาดพิทยาสรรค์	101	4	1	28
ขนาดเล็ก				
1. โรงเรียนเชียงหวางพิทยาคาร	20	1	1	20
2. โรงเรียนน่านกชุมวิทยาคม	37	2	1	25
3. โรงเรียนนาไหมพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก	20	1	1	20
4. โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี ๑ อุดรธานี	16	1	1	16
5. โรงเรียนโพนสูงพัฒนศึกษา	40	1	1	40
6. โรงเรียนสืออศิลปศาสตร์	42	2	1	23
รวม	2,039	57	17	590

ขั้นที่ 5 สุ่มนักเรียนจากแต่ละห้องเรียน ในขั้นที่ 4 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ได้จำนวนนักเรียน 460 คน แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน / โรงเรียน	จำนวนทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษ		
1. โรงเรียนอุตรพิทยานุกูล	135	111
2. โรงเรียนกุมภวาปี	135	100
ขนาดใหญ่		
1. โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม	70	50
ขนาดปานกลาง		
1. โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา	25	20
2. โรงเรียนกุดจับประชาสรรค์	53	40
3. โรงเรียนโนนสะอาดพิทยาสรรค์	28	20
ขนาดเล็ก		
1. โรงเรียนเชียงหวางพิทยาคาร	20	15
2. โรงเรียนน่านกชุมพิทยาคม	25	20
3. โรงเรียนนาไหมพิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก	20	15
4. โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี ๑ อุดรธานี	16	16
5. โรงเรียนโพ้นสูงพัฒนศึกษา	40	30
6. โรงเรียนสืออศิลป์กาลสตรี	23	23
รวม	590	460

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ข้อมูลส่วนตัวนักเรียน แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

ข้อมูลส่วนตัวนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ โรงเรียน และเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 5 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยมีโครงสร้างเนื้อหา แสดงรายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน	จำนวนข้อ	เลขที่ข้อ
1. ความกระตือรือร้นในการเรียน	6	1, 2, 3, 4, 5, 6
2. ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด	5	7, 8, 9, 10, 11
3. การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	6	12, 13, 14, 15, 16, 17
4. การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน	3	18, 19, 20

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ข้อความทางบวก จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20 ข้อความทางลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1, 3, 8, 11, 16

ช่องที่เลือก	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ โดยมีโครงสร้างเนื้อหาแสดงรายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต

แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต	จำนวนข้อ	เลขที่ข้อ
1. ความสามารถในการคาดการณ์ไกล	6	21, 22, 23, 24, 25, 26
2. การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ	6	27, 28, 29, 30, 31, 32
3. การรู้จักเลือกการกระทำและรอคอย	8	33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 40

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ข้อความทางบวก จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ข้อความทางลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 21, 22, 25, 28, 33

ช่องที่เลือก	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ฉบับที่ 3 แบบวัดอัตมโนทัศน์ จำนวน 30 ข้อโดยมีโครงสร้างเนื้อหาแสดงรายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดอัตมโนทัศน์

แบบวัดอัตมโนทัศน์	จำนวนข้อ	เลขที่ข้อ
1. สัมฤทธิผล	9	41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
2. การปรับตัวทางอารมณ์	10	48, 49
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	11	50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดอัตมโนทัศน์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ข้อความทางบวก จำนวน 24 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 70 ข้อความทางลบ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 53, 54, 58, 59, 64, 67

ช่องที่เลือก	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน

ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ฉบับที่ 4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ โดยมีโครงสร้างเนื้อหาแสดงรายละเอียดดังตาราง 7

ตาราง 7 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จำนวนข้อ	เลขที่ข้อ
1. ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม	6	71, 72, 73, 74, 75, 76
2. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	10	77, 78, 79, 80, 81, 82, 83,
3. การคาดการณ์ล่วงหน้า	4	84, 85, 86
		87, 88, 89, 90

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ข้อความทางบวก จำนวน 19 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90 ข้อความทางลบ จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 89

ช่องที่เลือก	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ฉบับที่ 5 แบบวัดเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยมีโครงสร้างเนื้อหาแสดงรายละเอียดดังตาราง 8

ตาราง 8 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

แบบวัดเจตคติต่อการเรียน	จำนวนข้อ	เลขที่ข้อ
1. องค์กรประกอบด้านความรู้	7	91, 92, 93, 94, 95, 96, 97
2. องค์กรประกอบด้านความรู้สึก	6	98, 99, 100, 101, 102, 103
3. องค์กรประกอบด้านพฤติกรรม	7	104, 105, 106, 107, 108, 109, 110

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ข้อความทางบวก จำนวน 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 91, 92, 93, 94, 95, 96 97, 98, 100, 105, 106, 108, 109, 110 ข้อความทางลบ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 99, 101, 102, 103, 104, 107

ข้อที่เลือก	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างแบบวัดทั้ง 5 ฉบับ ประกอบด้วย แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบวัดอัธมโนทัศน์ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี นิยาม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต อัธมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียน เพื่อเป็น

แนวทางในการเขียนข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 1.1 สร้างแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ
- 1.2 สร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาให้สอดคล้องครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ
- 1.3 สร้างแบบวัดอัคมโนทัศน์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 45 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 30 ข้อ
- 1.4 สร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ
- 1.5 สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 20 ข้อ
2. นำแบบวัดทั้ง 5 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและตรวจแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบวัดทั้ง 5 ฉบับ ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ ดังนี้
 - 3.1 ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (กศ.ด.) จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดประเมินผล
 - 3.2 อาจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา (กศ.ด.) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
 - 3.3 ดร. อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ (ปรด.) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย
 - 3.4 นางอัญชลี คนหมั่น ครูโรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา (ค.ม.) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย
 - 3.5 นางสาวเสาวภาคย์ เชื้อประทุม ครูโรงเรียนสุเม็ส้าพิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (กศ.ม.) จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย
4. นำแบบวัดทั้ง 5 ฉบับ ที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้สูตร IOC (Index of Congruency) (สมบัติ ห้วยเรือคำ. 2551 : 101) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และแก้ไขตามข้อเสนอนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบวัดทั้ง 5 ฉบับ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากนั้นจึงตรวจให้คะแนนจากเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 130) ได้แบบวัดที่นำไปใช้จริงจำนวน 110 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .205 ถึง .741

6. นำแบบวัดที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 117) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .940

7. จัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 460 คน

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต อึดมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียน

แบบวัด	จำนวนข้อ	ใช้จริง	r_{xy}	α
ความรับผิดชอบในการเรียน	23	20		
1. ความกระตือรือร้นในการเรียน	7	6	.205 - .365	.733
2. ความตั้งใจในการทำงานตามที่ครูกำหนด	6	5	.205 - .339	
3. แสวงหาความรู้เพิ่มเติม	7	6	.286 - .543	
4. แก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน	3	3	.280 - .533	
ลักษณะมุ่งอนาคต	22	20		
1. ความสามารถในการคาดการณ์ไกล	7	6	.302 - .467	.897
2. การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ	7	6	.283 - .607	
3. การรู้จักเลือกกระทำและรอคอย	8	8	.420 - .728	
อึดมโนทัศน์	35	30		
1. ด้านสัมฤทธิ์ผล	11	9	.232 - .543	.839
2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์	12	10	.212 - .504	
3. ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	12	11	.216 - .698	

ตาราง 9

แบบวัด	จำนวนข้อ	ใช้จริง	r_{xy}	α
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	23	20		
1. กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม	7	6	.284 - .702	.894
2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	12	10	.235 - .691	
3. คาดการณ์ล่วงหน้า	4	4	.406 - .596	
เจตคติต่อการเรียน	22	20		
1. ด้านความรู้	7	7	.232 - .642	.898
2. ด้านความรู้สึก	7	6	.259 - .741	
3. ด้านแนวโน้มที่จะกระทำ	8	7	.266 - .622	
รวม	125	110		.940

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1

มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว
ของนักเรียน ได้แก่ โรงเรียน เพศ

ส่วนที่ 2

ฉบับที่ 1 แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ตัวอย่างแบบวัดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน

คำชี้แจง : แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาแล้ว
ทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกวิชาตรงเวลา					
00	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนทุกชั่วโมงที่มีการเรียนการสอน					

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ดังนี้
 มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
 มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าสำรวจตนเองก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ					
00	ข้าพเจ้าคิดว่า การเรียนมีส่วนช่วยให้ประสบความสำเร็จในอนาคต					

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามอัत्मโนทัศน์

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับอัत्मโนทัศน์

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอัत्मโนทัศน์ของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ดังนี้
 มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
 มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าทำงานที่ยากๆได้สำเร็จ					
00	ข้าพเจ้าเป็นคนที่เพื่อนๆ ไว้วางใจ					
000	ข้าพเจ้าร่วมทำงานกับเพื่อนและบุคคลอื่นได้ดี					

ฉบับที่ 4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ตัวอย่างแบบวัดเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง : แบบวัดนี้เป็นแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนในเรื่องการเรียนรู้ ขอให้ให้นักเรียนพิจารณาแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ดังนี้
มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียง					
00	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจจะทำให้คะแนนสอบสูงที่สุด					
000	ข้าพเจ้าคิดว่าอนาคตของตนเองจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการเรียนรู้					

ฉบับที่ 5 แบบวัดเจตคติต่อการเรียน
ตัวอย่างแบบวัดเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียน

คำชี้แจง : แบบวัดนี้เป็นแบบวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ขอให้ให้นักเรียนพิจารณาแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ดังนี้
มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าไม่ขาดเรียนเพราะเรียนแล้วได้ ความรู้มาก					
00	ข้าพเจ้าสนใจจะศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษา					
000	การเรียนในระดับมัธยมศึกษาช่วยให้ สามารถพัฒนาด้านการศึกษาและ สังคมได้ดี					

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตไปติดต่อกับทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอกำหนดวัน
เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน ตามวัน
เวลาที่กำหนด
4. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ โดยคัดเลือกฉบับ
ที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ จำนวน 460 ชุด จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละตอน
แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ในการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาของ
ข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการถาม หรือวัด การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดย
ใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมด (Item Total Correlation)
ใช้สูตรการพิจารณาค่า IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

2. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน ทำให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL Model)

4. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 9.2 (LISREL 9.2) ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood = ML) โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 5 ตัว ได้แก่ ความรับผิดชอบในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต อึดทนโหด ปรองดองใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ เจตคติต่อการเรียน ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบของการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียน ค่าสถิติสำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย

4.1 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard Errors and Correlations of Estimates) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรลจะให้ค่าประมาณพารามิเตอร์ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติ และสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณ ค่าประมาณที่ได้มีนัยสำคัญ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดเล็ก สหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าไม่สูง แสดงว่า เป็นโมเดลที่ดีพอ

4.2 สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) เป็นค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกทีละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วยควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1.00

4.3 ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Measures) ค่าสถิติในกลุ่มนี้ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2555 : 245-246) ประกอบด้วย

4.3.1 ไค - สแควร์ (Chi - Square statistics) วิธีนี้โมเดลที่มีความกลมกลืน คือ โมเดลที่มีค่า ไค - สแควร์ใกล้เคียงกับค่า df ซึ่งตัวบ่งชี้ คือ ค่าความน่าจะเป็น (prob หรือ sig) จะต้องไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$)

4.3.2 ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนี GFI มีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 ถ้าดัชนี GFI เข้าใกล้ 1 หรือประมาณ 0.9 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3.3 ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ได้จากการนำดัชนี GFI มาปรับแก้ เนื่องจากค่า GFI เป็นค่าที่ประมาณจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น เพื่อปรับแก้ให้ใกล้เคียงกับค่าจากประชากรจึงทำการปรับแก้ (Adjusted) ซึ่งการ

ปรับแก้ตั้งค่านิ่งถึงจำนวนตัวแปรกลุ่มตัวอย่างและองศาอิสระ (df) ซึ่งดัชนี AGFI มีคุณสมบัติเหมือนดัชนี GFI เพียงแต่ค่า AGFI ที่ได้จะมีค่าต่ำกว่า GFI เสมอ

4.3.4 ดัชนีของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual : RMR) วิธีการนี้ค่าดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืน หรือข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลตามลสมมติฐาน ซึ่งถ้าดัชนี RMR มีค่าน้อยกว่า .02 ก็ถือว่าโมเดลกลมกลืนแล้ว

4.3.5 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square of Error Approximation) ค่าของ RMSEA มีค่าต่ำกว่า .06 แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เสรี ชัดเข้ม และสุชาติดา กรเพชรปามี. 2548 : 196-211)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า

1.1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 101)

$$IOC = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของลักษณะพฤติกรรม

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อของแบบวัด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 130)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง X กับ Y

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด X

ΣY^2 แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด Y
 ΣXY แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่าง X กับ Y
 N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่ม

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 117)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_r^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อความทั้งหมด
 ΣS_i^2 แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S_r^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (Percent) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 122)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f แทน ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย (Average) ของข้อมูลทั้งหมด (บุญชม ศรีสะอาด. 2556

: 124)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล
 ΣX แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 126)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนยกกำลังสอง
 n แทน จำนวนคนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistic : χ^2) ค่าสถิติไค-สแควร์ เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความถ่วงมีค่าเป็นศูนย์ ค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าไร หรือค่าใกล้เคียงกับจำนวนองศาแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom : df) แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2555 : 148-149)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

โดยมีชั้นแห่งความเป็นอิสระ หรือ องศาเสรี (Degree of Freedom ; df) = $(r - 1) (c - 1)$

เมื่อ χ^2 แทน ค่าสถิติไค - สแควร์
 O_{ij} แทน ความถี่ที่สังเกตได้ในแถวที่ i สดมภ์ที่ j
 E_{ij} แทน ความถี่ที่คาดหวังในแถวที่ i สดมภ์ที่ j
 r แทน จำนวนแถว
 c แทน จำนวนสดมภ์

ซึ่ง E_{ij} คำนวณจากผลคูณของผลรวมความถี่ในแถวและสดมภ์ที่ข้อมูลนั้นบรรจุอยู่หารด้วยจำนวนกรณี หรือความถี่ทั้งหมด (n) หรือ

$$E_{ij} = \frac{n_i n_j}{n}$$

- เมื่อ k_i แทน ผลรวมของค่าของแถวที่ i
 k_j แทน ผลรวมของค่าของสดมภ์ที่ j
 k แทน ผลรวมของค่าทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
χ^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติ ไค - สแควร์
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination)
df	แทน	ค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom)
P-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
TE	แทน	อิทธิพลรวม
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง
CFI	แทน	ดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูล (Comparative Fit Index)
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว
SRMR	แทน	ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual)
RMSEA	แทน	ดัชนีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน

โดยประมาณ

(Root Mean Square Error of Approximation)

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

LER แทน ความรับผิดชอบในการเรียน

	FUO	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
	SEL	แทน	อัตมโนทัศน์
	MOT	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
	ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียน
	Y10	แทน	ความรับผิดชอบในการเรียนด้านความกระตือรือร้นในการเรียน
	Y11	แทน	ความรับผิดชอบในการเรียนด้านความตั้งใจในการทำงานตามที่
กำหนด			
	Y12	แทน	ความรับผิดชอบในการเรียนด้านการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
	Y13	แทน	ความรับผิดชอบในการเรียนด้านการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน
	Y7	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถในการคาดการณ์ไกล
	Y8	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ
	Y9	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการรู้จักเลือกการกระทำและรอคอย
	Y4	แทน	อัตมโนทัศน์ด้านสัมฤทธิ์ผล
	Y5	แทน	อัตมโนทัศน์ด้านการปรับตัวทางอารมณ์
	Y6	แทน	อัตมโนทัศน์ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล
	Y1	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม
	Y2	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
	Y3	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการคาดการณ์ล่วงหน้า
	X1	แทน	เจตคติต่อการเรียนด้านความรู้
	X2	แทน	เจตคติต่อการเรียนด้านความรู้ลึก
	X3	แทน	เจตคติต่อการเรียนด้านพฤติกรรม

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

1. จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน และ เพศ

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล การวัดตัวแปรแฝง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ นำเสนอจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน และเพศ แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน และเพศ

	ข้อมูล	จำนวน (n = 460)	ร้อยละ
ขนาดโรงเรียน	ใหญ่พิเศษ	211	45.87
	ใหญ่	50	10.87
	กลาง	80	17.39
	เล็ก	119	25.87
เพศ	ชาย	148	32.17
	หญิง	312	67.83

จากตาราง 10 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 460 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แยกตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 45.87 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 25.87 กลุ่มตัวอย่างแยกเป็นเพศชาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 32.17 เพศหญิง จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 67.83

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ แสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปรสังเกตได้	\bar{X}	S.D.
ตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน		
1. ความกระตือรือร้นในการเรียน	3.70	.45
2. ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด	3.55	.50
3. การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	3.49	.51
4. การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน	3.69	.54
ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต		
1. ความสามารถในการคาดการณ์ไกล	4.07	.52
2. การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ	4.13	.55
3. การรู้จักเลือกการกระทำและรอคอย	4.15	.54
ตัวแปรอัตมโนทัศน์		
1. สัมฤทธิผล	3.59	.46
2. การปรับตัวทางอารมณ์	3.58	.40
3. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.74	.42
ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์		
1. ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม	3.95	.52
2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง	3.99	.45
3. การคาดการณ์ล่วงหน้า	4.04	.58
ตัวแปรเจตคติต่อการเรียน		
1. ความรู้	4.09	.53
2. ความรู้สึก	3.62	.45
3. พฤติกรรม	3.82	.47

จากตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝง สามารถแยกพิจารณาในแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้

ตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน พบว่า ค่าของตัวแปรสังเกตได้ด้านความกระตือรือร้นในการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.70 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรับผิดชอบในการเรียนด้านความกระตือรือร้นในการเรียนในระดับสูง

ตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า ค่าของตัวแปรสังเกตได้ด้านการรู้จักเลือกการกระทำและรอคอยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.15 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะมุ่งอนาคตด้านการรู้จักเลือกการกระทำและรอคอยในระดับสูง

ตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์ พบว่า ค่าของตัวแปรสังเกตได้ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.74 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีอัตมโนทัศน์ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในระดับสูง

ตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า ค่าของตัวแปรสังเกตได้ด้านการคาดการณ์ล่วงหน้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.04 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการคาดการณ์ล่วงหน้าในระดับสูง

ตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน พบว่า ค่าของตัวแปรสังเกตได้ด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.09 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการเรียนด้านความรู้ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ในตัวแปรแฝงเดียวกันจะมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ในตัวแปรแฝงเดียวกันมีการกระจายของข้อมูลใกล้เคียงกัน และตัวแปรสังเกตได้ด้านการคาดการณ์ล่วงหน้าในตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุดเท่ากับ .58

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด (Construct Validity) ตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 12 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน

เมตริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				
ตัวแปร	LER			
	สปส	SE	t	R - SQUARE
Y10	.587	.058	10.094	.344
Y11	.622	.046	13.607	.387
Y12	.805	.054	14.997	.648
Y13	.491	.045	10.869	.242

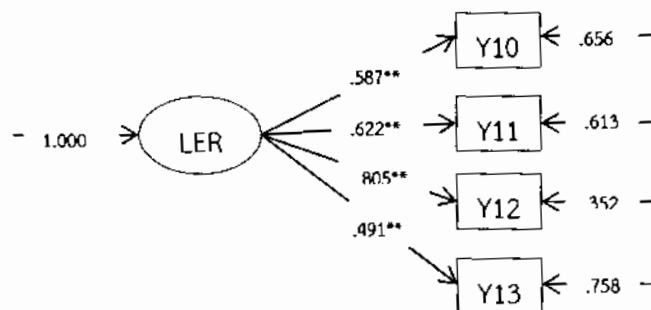
Chi-square goodness of fit = .060 , df = 1 , p = .8059

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน พบว่าโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 0.060$, $df = 1$, $P\text{-Value} = 0.8059$, $RMSEA = 0.000$ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 4 ตัว พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าตั้งแต่ .491 - .805 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (Y12)

ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด (Y11) ความกระตือรือร้นในการเรียน (Y10) และการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน (Y13) ตามลำดับ สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่า ซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียนซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .242 - .648

โมเดลการวัดความรับผิดชอบในการเรียน (LER) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการเรียน (Y10) ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด (Y11) การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (Y12) และการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน (Y13) แสดงดังภาพประกอบ 5

$$\chi^2 = 0.060, df = 1, P\text{-Value} = 0.8059, RMSEA = 0.000$$

ภาพประกอบ 5 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน

จากภาพประกอบ 5 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้ $\chi^2 = 0.060, df = 1, P\text{-Value} = 0.8059$ และ $RMSEA = 0.000$ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ความกระตือรือร้นในการเรียน (Y10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .587 ตัวแปรสังเกตได้ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด (Y11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .622 ตัวแปรสังเกตได้การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (Y12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .805 และตัวแปรสังเกตได้การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน (Y13) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .491 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 4 ตัว เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต ผลปรากฏดังนี้

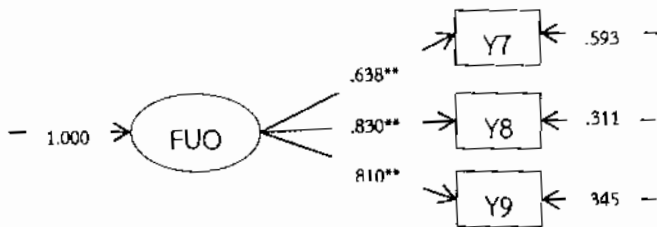
ตาราง 13 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต

เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				
ตัวแปร	FUO			
	สปส	SE	t	R - SQUARE
Y7	.638	.033	19.059	.407
Y8	.830	.024	34.182	.689
Y9	.810	.014	58.369	.655

Chi-square goodness of fit = .984 , df = 1 , p = .3211

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคตพบว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคตมีความตรงเชิงโครงสร้างพิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 0.984$, $df = 1$, $P\text{-Value} = 0.3211$, $RMSEA = 0.000$ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าตั้งแต่ .638 - .830 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือการแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ (Y8) ความสามารถในการคาดการณ์ไกล (Y7) และการรู้จักเลือกกระทำและรอคอย (Y9) ตามลำดับ สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .407 - .689

โมเดลการวัดลักษณะมุ่งอนาคต (FUO) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ ความสามารถในการคาดการณ์ไกล (Y7) การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ (Y8) และการรู้จักเลือกกระทำและรอคอย (Y9) แสดงดังภาพประกอบ 6

$\chi^2 = 0.984$, $df = 1$, $P\text{-Value} = 0.3211$, $RMSEA = 0.000$

ภาพประกอบ 6 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต

จากภาพประกอบ 6 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 0.984$, $df = 1$ $P\text{-Value} = 0.3211$ และ $RMSEA = 0.000$ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ความสามารถในการคาดการณ์ไกล (Y7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .638

ตัวแปรสังเกตได้การแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ (Y8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .830 และตัวแปรสังเกตได้การรู้จักเลือกกระทำและรอยคย (Y9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .810 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัว เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์
ผลปรากฏดังนี้

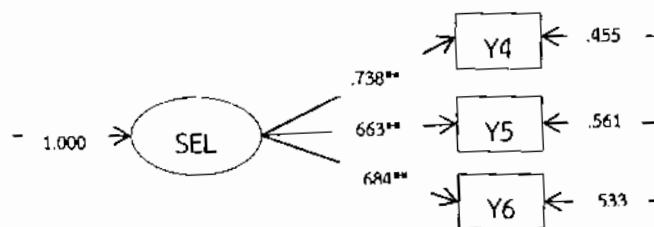
ตาราง 14 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์

เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				
ตัวแปร	SEL			
	สปล	SE	t	R - SQUARE
Y4	.738	.020	37.686	.545
Y5	.663	.038	17.451	.439
Y6	.684	.037	18.361	.467

Chi-square goodness of fit = .633 , df = 1 , p = .4261

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์ พบว่าโมเดลการวัดตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์มีความตรงเชิงโครงสร้างพิจารณาได้จากสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 0.633$, $df = 1$, $P\text{-Value} = 0.4261$, $RMSEA = 0.000$ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าตั้งแต่ .663 - .738 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือสัมฤทธิผล (Y4) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Y6) และการปรับตัวทางอารมณ์ (Y5) ตามลำดับ สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .439 - .545

โมเดลการวัดอัตมโนทัศน์ (SEL) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ สัมฤทธิผล (Y4) การปรับตัวทางอารมณ์ (Y5) และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Y6) แสดงดังภาพประกอบ 7

$$\chi^2 = 0.633, df = 1, P\text{-Value} = 0.4261, RMSEA = 0.000$$

ภาพประกอบ 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์

จากภาพประกอบ 7 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง
 อัตมโนทัศน์ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า $\chi^2 =$
 0.633, $df = 1$, P-Value = 0.4261, RMSEA = 0.000 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร
 สังเกตได้สัมฤทธิ์ผล (Y4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .738 ตัวแปรสังเกตได้การปรับตัวทาง
 อารมณ์ (Y5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .663 และตัวแปรสังเกตได้สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 (Y6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .684 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัว เป็นองค์ประกอบ
 ของตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์

4. ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแรงจูงใจ
 ใฝ่สัมฤทธิ์ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 15 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

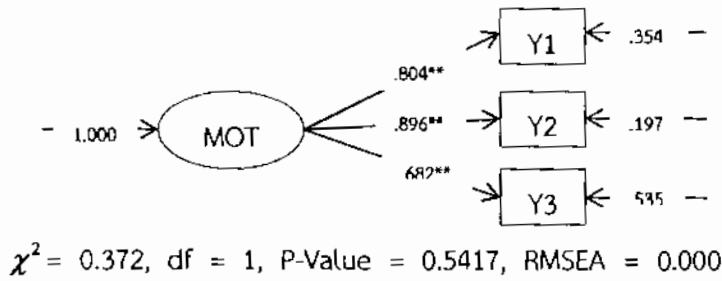
เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				
ตัวแปร	MOT			
	สปล	SE	t	R - SQUARE
Y1	.804	.014	56.637	.095
Y2	.896	.019	46.151	.040
Y3	.682	.030	23.105	.178

Chi-square goodness of fit = .372 , $df = 1$, $p = .5417$

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแรงจูงใจ
 ใฝ่สัมฤทธิ์พบว่าโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความตรงเชิงโครงสร้างพิจารณาได้จาก
 สถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 0.372$, $df = 1$, P-Value = 0.5417,
 RMSEA = 0.000 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว พบว่าค่าน้ำหนัก
 องค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าตั้งแต่ .682 - .896 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มี
 น้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือความรับผิดชอบตนเอง (Y2) ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Y1)
 และการคาดการณ์ล่วงหน้า (Y3) ตามลำดับ สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ซึ่งวัดได้จากค่า
 R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีค่าอยู่
 ระหว่าง .040 - .178

โมเดลการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่
 ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Y1) ความรับผิดชอบตนเอง (Y2) และการคาดการณ์ล่วงหน้า
 (Y3) แสดงดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

จากภาพประกอบ 8 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 0.372, df = 1, P\text{-Value} = 0.5417$ และ $RMSEA = 0.000$ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Y1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .804 ตัวแปรสังเกตได้ความรับผิดชอบตนเอง (Y2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .896 และตัวแปรสังเกตได้การคาดการณ์ล่วงหน้า (Y3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .682 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัว เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

5. ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียนผลปรากฏดังนี้

ตาราง 16 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน

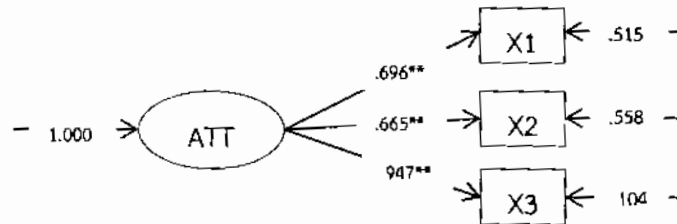
เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				
ตัวแปร	ATT			
	สปส	SE	t	R - SQUARE
X1	.696	.026	26.295	.485
X2	.665	.028	23.379	.442
X3	.947	.004	216.265	.896

Chi-square goodness of fit = .647 , df = 1 , p = .4211

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียนพบว่าโมเดลการวัดตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้างพิจารณาได้จากสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 0.647, df = 1, P\text{-Value} = 0.4211,$ $RMSEA = 0.000$ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าตั้งแต่ .665 - .947 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือพฤติกรรม (X3) ความรู้ (X1) และความรู้สึก (X2)

ตามลำดับ สำหรับค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงคติดต่อการเรียนซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .442 - .896

โมเดลการวัดเจตคติต่อการเรียน (ATT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ได้แก่ ความรู้ (X1) ความรู้สึก (X2) และพฤติกรรม (X3) แสดงดังภาพประกอบ 9

$$\chi^2 = 0.647, df = 1, P\text{-Value} = 0.4211, RMSEA = 0.000$$

ภาพประกอบ 9 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน

จากภาพประกอบ 9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 0.647, df = 1, P\text{-Value} = 0.4211, RMSEA = 0.000$ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ความรู้ (X1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .696 ตัวแปรสังเกตได้ความรู้สึก (X2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .665 และตัวแปรสังเกตได้พฤติกรรม (X3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .947 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัว เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ผลการวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 16 ตัวแปร แสดงดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	X1	X2	X3
Y1	1															
Y2	.715**	1														
Y3	.538**	.615**	1													
Y4	.455**	.383**	.236**	1												
Y5	.494**	.482**	.364**	.501**	1											
Y6	.457**	.608**	.349**	.516**	.442**	1										
Y7	.376**	.394**	.314**	.075	.256**	.262**	1									
Y8	.528**	.498**	.434**	.300**	.266**	.386**	.540**	1								
Y9	.555**	.529**	.465**	.261**	.313**	.321**	.501**	.663**	1							
Y10	.258**	.226**	.159**	.248**	.134**	.284**	.246**	.465**	.362**	1						
Y11	.423**	.354**	.236**	.398**	.430**	.367**	.224**	.323**	.439**	.369**	1					
Y12	.356**	.325**	.183**	.460**	.413**	.398**	.177**	.304**	.309**	.233**	.498**	1				
Y13	.425**	.331**	.284**	.470**	.314**	.309**	.186**	.286**	.288**	.282**	.306**	.399**	1			
X1	.570**	.614**	.507**	.407**	.338**	.478**	.299**	.536**	.520**	.261**	.371**	.282**	.328**	1		
X2	.439**	.456**	.388**	.411**	.361**	.393**	.259**	.357**	.388**	.352**	.371**	.379**	.252**	.445**	1	
X3	.582**	.586**	.453**	.473**	.400**	.492**	.329**	.506**	.511**	.380**	.489**	.459**	.374**	.662**	.632**	1

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .905, Bartlett's Test of Sphericity = 3629.343, df = 120, sig = .000

จากตาราง 17 การวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 16 ตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์อย่างไร โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผล การวิเคราะห์ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 119 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และมีจำนวน 1 คู่ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

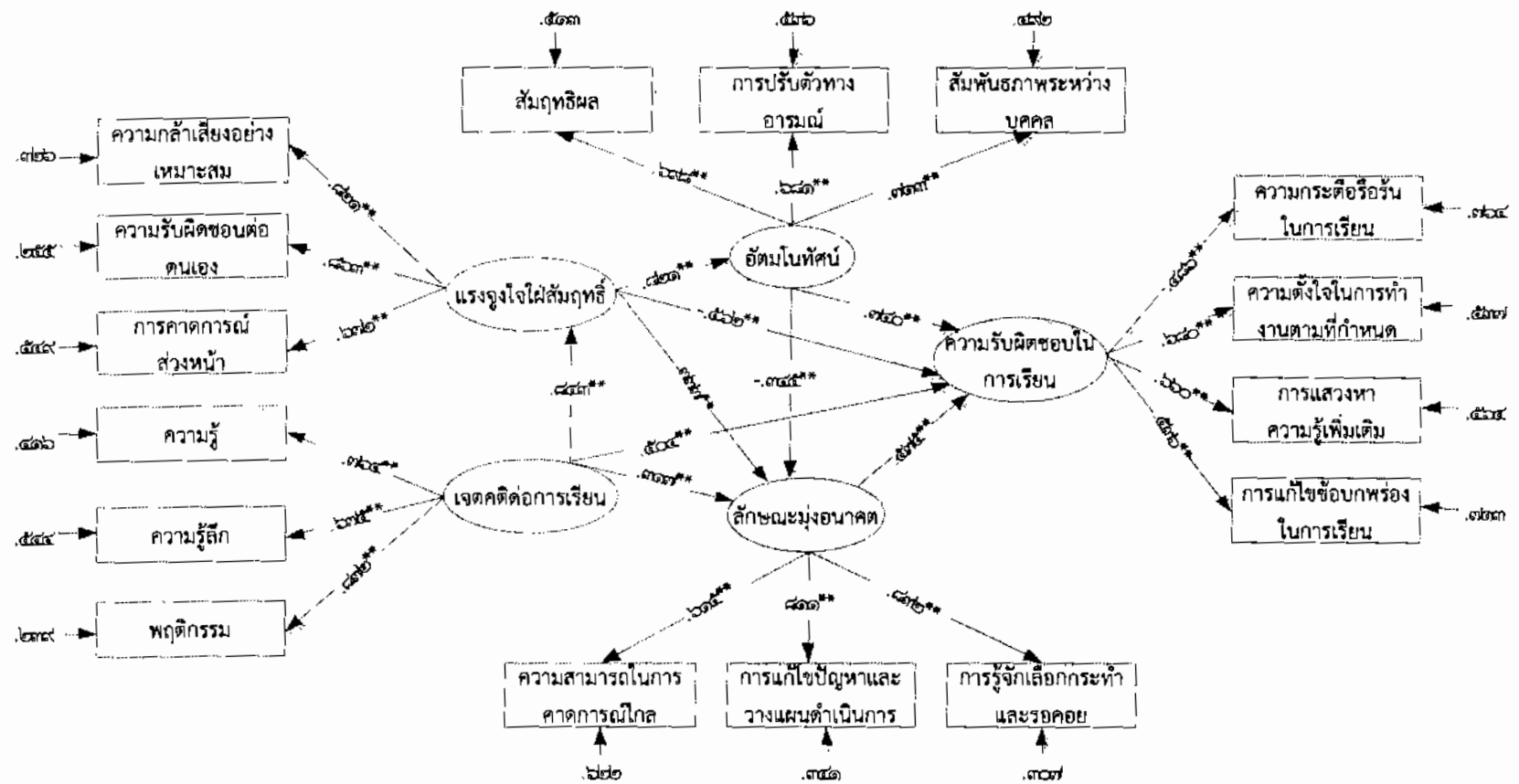
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด พบว่า มีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .134 ถึง .715 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 53) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในตัวแปรแฝงความรับผิดชอบในการเรียน มีค่าสูงสุดคือ ความตั้งใจในการทำงานตามที่กำหนด (Y11) และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (Y12) มีค่าเท่ากับ .498 ในตัวแปรแฝงลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์สูงสุด คือการแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ (Y8) และการรู้จักเลือกการกระทำและรอ คอย (Y9) มีค่าเท่ากับ .663 ในตัวแปรแฝงอัตมโนทัศน์ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์สูงสุด คือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Y6) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (Y2) มีค่า เท่ากับ .608 ในตัวแปรแฝงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สูงสุด คือความกล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Y1) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (Y2) มีความสัมพันธ์ กันค่อนข้างสูง มีค่าเท่ากับ .715 ในตัวแปรแฝงเจตคติต่อการเรียน พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือความรู้ (X1) และพฤติกรรม (X3) มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง มีค่าเท่ากับ .662

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบในการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ผลการวิเคราะห์ในตอนนี้นำเสนอแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโมเดล 2 โมเดล คือ โมเดลตามสมมติฐาน และโมเดลปรับแก้ พร้อมทั้งเสนอค่าสถิติที่แสดงค่าขนาดอิทธิพล และความสอดคล้องของแต่ละโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน แสดง ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน

ตาราง 18 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน

ตัวแปรผล	LER			FUO			SEL			MOT		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
FUO	.575** (.149)	-	.575** (.149)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SEL	.606** (.113)	-.134 (.070)	.740** (.145)	-.345** (.118)	-	-.345** (.118)	-	-	-	-	-	-
MOT	.043 (.061)	.605** (.132)	-.562** (.142)	.494** (.108)	-.283** (.100)	.777** (.164)	.821** (.062)	-	.821** (.062)	-	-	-
ATT	.757** (.047)	.253* (.110)	.504** (.130)	.733** (.066)	.416** (.092)	.317** (.105)	.692** (.057)	.692** (.057)	-	.843** (.051)	-	.843** (.051)

ค่าสถิติ

ไค - สแควร์ = 439.30, $p = <0.0001$, $df = 95$, $GFI = 0.897$, $AGFI = 0.853$, $RMR = 0.055$, $RMSEA = 0.089$

ตัวแปร Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12 Y13

ความเที่ยง .674 .745 .451 .487 .464 .508 .378 .659 .693 .236 .463 .436 .287

ตัวแปร X1 X2 X3

ความเที่ยง .584 .456 .761

ตาราง 18 (ต่อ)

สมการโครงสร้างตัวแปร LER FUO SEL MOT

R - SQUARE .956 .647 .674 .711

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

MOT SEL FUO LER ATT

MOT 1.000

SEL .821 1.000

FUO .761 .512 1.000

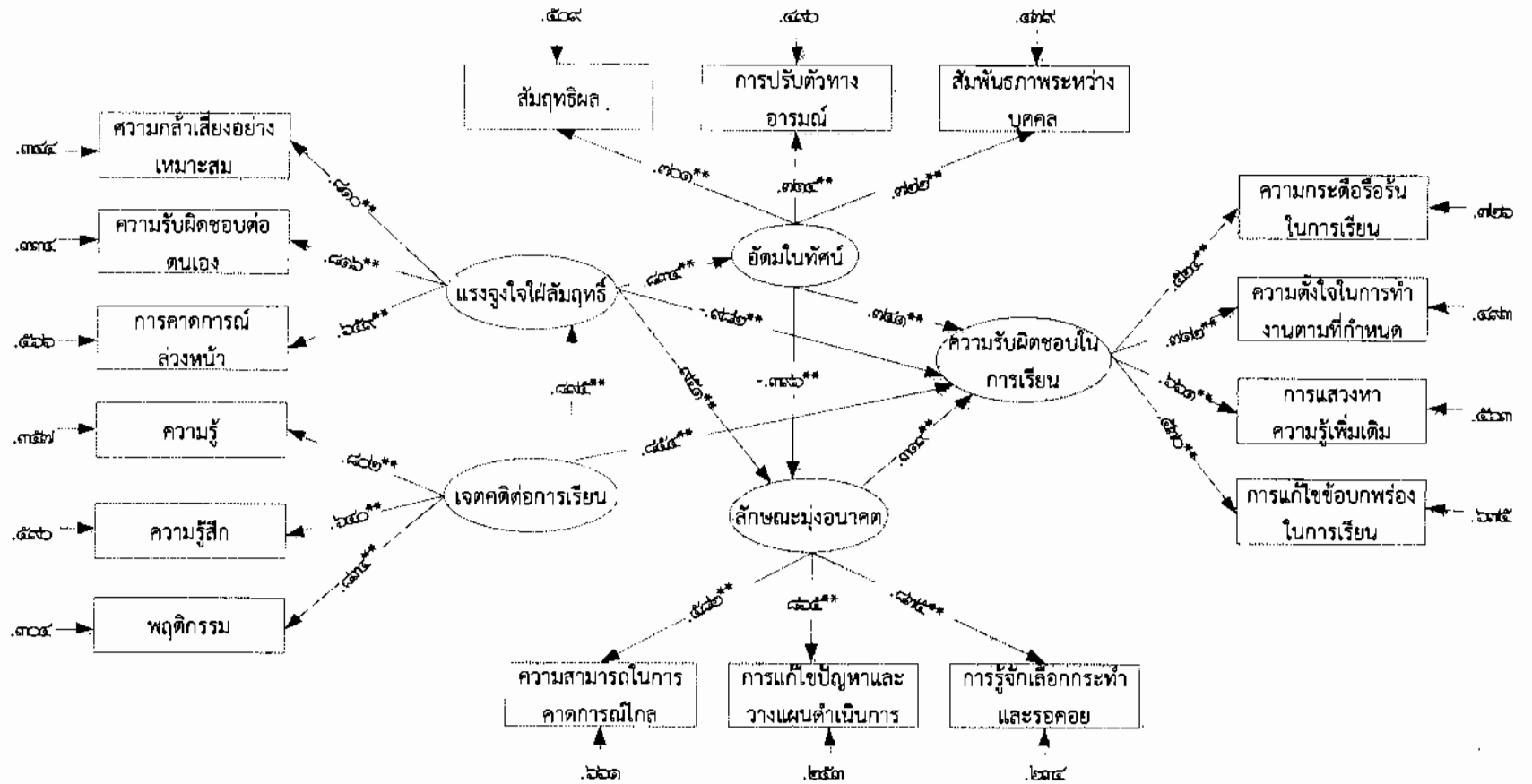
LER .663 .837 .669 1.000

ATT .843 .692 .733 .757 1.000

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน ตามภาพประกอบ 10 ปรากฏว่าโมเดลไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากพิจารณาจากค่า ไค - สแควร์ = 439.30, $p = 0.000$, $df = 95$, $GFI = .897$, $AGFI = .853$, $RMR = .0546$, $RMSEA = .089$ จึงปรับแก้โมเดล และตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญออก 1 เส้นทาง คือเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรเจตคติต่อการเรียนไปยังตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตออก จึงทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้ แสดงดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้

ตัวแปรผล	LER			FUO			SEL			MOT		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
FUO	.319** (.119)	-	.319** (.119)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SEL	.615** (.132)	-.126 (.072)	.741** (.166)	-.396** (.126)	-	-.396** (.126)	-	-	-	-	-	-
MOT	-.166 (.208)	.816** (.221)	-.982** (.320)	.620** (.147)	-.330** (.111)	.951** (.205)	.834** (.063)	-	.834** (.063)	-	-	-
ATT	.757** (.081)	-.097 (.187)	.854** (.215)	.717** (.065)	.555** (.134)	.162 (.140)	.746** (.059)	.746** (.059)	-	.895** (.052)	-	.895** (.052)

ค่าสถิติ

ไค - สแควร์ = 93.14, $p = 0.18803$, $df = 82$, $GFI = 0.974$, $AGFI = 0.957$, $RMR = 0.027$, $RMSEA = 0.017$

ตัวแปร Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12 Y13

ความเที่ยง .656 .666 .434 .491 .510 .521 .339 .747 .766 .274 .507 .437 .325

ตัวแปร X1 X2 X3

ความเที่ยง .643 .410 .696

ตาราง 19 (ต่อ)

สมการโครงสร้างตัวแปร	LER	FUO	SEL	MOT	
R - SQUARE	.731	.639	.696	.800	
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง					
MOT	SEL	FUO	LER	ATT	
MOT	1.000				
SEL	.834	1.000			
FUO	.766	.518	1.000		
LER	.644	.725	.564	1.000	
ATT	.895	.746	.717	.757	1.000

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้ ตามภาพประกอบ 11 ปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากพิจารณาจากค่าไค - สแควร์ = 93.14, $p = 0.18803$, $df = 82$, $GFI = 0.974$, $AGFI = 0.957$, $RMR = 0.027$, $RMSEA = 0.017$ โดยค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีค่าค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R - SQUARE) ของตัวแปรตาม คือความรับผิดชอบในการเรียน มีค่าเท่ากับ .731 แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้เป็นโมเดลปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 73.1

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ -.982, .854, .741 และ .319 ตามลำดับ

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .816 รองลงมาคือเจตคติต่อการเรียน โดยผ่านอึดมโนทัศน์ เจตคติต่อการเรียนโดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .741, .555 และ -.330 ตามลำดับ

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุดต่อตัวแปรความรับผิดชอบในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือเจตคติต่อการเรียนมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .757 รองลงมาคือ อึดมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .615, .319 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาดารามเทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง ส่วนใหญ่มีค่าความสัมพันธ์เป็นบวก โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเจตคติต่อการเรียนและตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด มีค่าเท่ากับ .895 รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอึดมโนทัศน์และตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ .834 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ .760

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน
2. อัตมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอัตมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต
4. เจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน สรุปได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามสมมติฐาน ไม่มี

ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ผลการตรวจสอบค่าไค - สแควร์ = 439.30 $p = 0.000$, $df = 95$, $GFI = .897$, $AGFI = .853$, $RMR = .0546$, $RMSEA = .089$ จึงปรับแก้โมเดล และตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญออก 1 เส้นทางคือเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรเจตคติต่อการเรียนไปยังตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตออก จึงทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ผลการตรวจสอบค่าไค - สแควร์ = 93.14 $p = 0.18803$, $df = 82$, $GFI = 0.974$, $AGFI = 0.957$, $RMR = 0.027$, $RMSEA = 0.017$ โดยค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีค่าค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ความรับผิดชอบในการเรียน มีค่าเท่ากับ .731 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 73.1

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียนมี 4 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ตัวแปรเจตคติต่อการเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .854 รองลงมาคือ อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .741 และ .319 ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางลบต่อความรับผิดชอบในการเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ -.982 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียน อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต ตามลำดับ

4. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .816 เจตคติต่อการเรียนโดยผ่านอึดมโนทัศน์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .746 เจตคติต่อการเรียน โดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .555 และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผ่านลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ -.330 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียนมากที่สุด

5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความรับผิดชอบในการเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน อึดมโนทัศน์และลักษณะมุ่งอนาคต โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุด คือตัวแปรเจตคติต่อการเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .757 รองลงมาคือ อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .615 และ .319 ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนประกอบด้วย 4 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวก ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน อึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลทางลบ โดยตัวแปรต่างๆ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 73.1

จากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับเส้นทางระหว่างตัวแปรแฝงไว้ 4 ข้อ แต่ผลการวิจัยพบว่า โมเดลตามสมมติฐานไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงต้องมีการปรับแก้โมเดล และมีผลทำให้เส้นทางระหว่างตัวแปรเปลี่ยนไปจากโมเดลตามสมมติฐาน ดังนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางระหว่างตัวแปรแฝงโมเดลจึงมีทั้งเป็นไปตามและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สมมติฐานข้อ 1 กำหนดว่า “ลักษณะมุ่งอนาคตมีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน” ผลการวิจัยประเด็นนี้เป็นไปตามสมมติฐาน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลในทิศทางบวกต่อความรับผิดชอบในการเรียน แสดงว่า นักเรียนที่มีการวางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษา รู้จักแก้ปัญหาและเลือกกระทำเพื่อให้เกิดการศึกษาที่วางไว้ในอนาคตประสบความสำเร็จ โดยมีความตั้งใจให้เกิดความเพียรพยายามเอาใจใส่ในการเรียน มีความตื่นตัวสนใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว มีความมุ่งมั่น ส่งงานตามที่ครูกำหนด มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดในการเรียน และแสดงหาความรู้เพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกัทร ขจรสมบัติ (2553 : 66) ที่กล่าวว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลางและมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ และนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ และจรรยา สุวรรณทัต (2531 : 50-52) ได้สรุปว่า ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สติปัญญา และครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ ชัยเรือง (2551 : 212) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนต้นแบบวิถีพุทธ หากนักเรียนมีความมุ่งมั่น มีความตั้งใจ อดได้ รอได้ รอผลแห่งความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นักเรียนก็จะตั้งใจเล่าเรียน มีความรับผิดชอบ มีความประพฤติในกรอบแห่งความดีงาม เป็นคนดีเชื่อฟังครูส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ดี ปฏิบัติดี และปฏิบัติชอบ สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่นๆ (2529 : 39) สรุปว่า บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง สามารถควบคุมตนเองได้ สามารถงดเว้นการกระทำที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่นหรือส่วนรวมเดือดร้อน

2. สมมติฐานข้อ 2 กำหนดว่า “อึดมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต” ผลการวิจัยครั้งนี้ทั้งประเด็นเป็นไปตามสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยประเด็นที่เป็นไปตามสมมติฐานคือ อึดมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน และประเด็นที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานคือ

อึดมโนทัศน์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต

ผลการวิจัยแสดงว่าอึดมโนทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยส่งผลในทิศทางบวก แสดงว่า อึดมโนทัศน์ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า อึดมโนทัศน์ของบุคคลจะรับรู้ตนเองอย่างตรงตามสภาพที่เป็นจริง มีความเข้าใจตนเอง มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถประเมินความคิดเห็นของคนอื่นและประเมินความคิดเห็นของตนเอง และมีความรู้สึกอยากปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โรเจอร์ส (พรณี ช. เจนจิต. 2528 : 15 อ้างอิงมาจาก Rogers. n.d.) สอดคล้องกับแนวคิดของ พรณี ช. เจนจิต (2528 : 15) ที่ว่าอึดมโนทัศน์ต่อความสำเร็จในการเรียน คือ เด็กที่มีอึดมโนทัศน์ในทางบวก รู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีอึดมโนทัศน์ต่อตนเองในทางที่ดีหรือทางบวก รู้จักตัวตนของตนเอง กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็น รู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ กล้ายอมรับในสิ่งที่ได้กระทำลงไปและพร้อมที่จะแก้ไขให้ดีขึ้น มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศรี คงทวี (2550 : 102) พบว่า ตัวแปรอึดมโนทัศน์และการรับรู้พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยแสดงว่าอึดมโนทัศน์ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต แสดงว่าอึดมโนทัศน์หรือการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่เป็นสาเหตุของลักษณะมุ่งอนาคต เนื่องจากการที่นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองจึงส่งผลให้เกิดการตัดสินใจที่จะดำเนินการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนอาจจะไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดจึงทำให้เกิดความย่อท้อ และเกิดความท้อแท้หากไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้บ่อยๆ ครั้ง สอดคล้องกับแบนดูรา กล่าวว่าความสำเร็จในการทำงานเป็นประสบการณ์ตรง การไม่ประสบความสำเร็จทำให้เกิดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลเพิ่มขึ้น การไม่สำเร็จซ้ำๆ เป็นตัวลดความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตน การสำเร็จหลายๆ ครั้งทำให้บุคคลไม่ย่อท้อในการทำงานเมื่อทำสิ่งนั้นไม่สำเร็จ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2541 : 57 อ้างอิงมาจาก Bandura. 1977 : 81-82) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกรภัทร วรเชษฐ์ (2548 : 124-126) ได้ศึกษาพบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต

สมมติฐานข้อ 3 กำหนดว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอึดมโนทัศน์ และลักษณะมุ่งอนาคต” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิจัยแสดงว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยส่งผลในทิศทางลบ แสดงว่านักเรียนที่มีความพยายามปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในด้านการเรียน มีความอดทนทะเยอทะยาน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่ได้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบหรือ ส่งผลต่อความรับผิดชอบน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ดาริณี วงษ์อยู่น้อย (ดาริณี วงษ์อยู่น้อย. 2535 : 73-74) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะมีพฤติกรรมลักษณะมุ่งอนาคตเกี่ยวกับการศึกษา และการประกอบอาชีพ ได้แก่ การผัดวันประกันพรุ่ง ขาดระบบในการทำงาน ชอบทำงานตามคำสั่งของผู้อื่น ทำงานไม่ค่อยเสร็จตามกำหนด ขาดความตั้งใจจริงในการทำงาน มักไม่ตั้งความคาดหวังในผลสำเร็จจากการทำงาน ทำงานเพียงเพื่อพอเสร็จ

ไม่สนใจคุณภาพของงาน ชอบคอยรับความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น ขณะทำงานถ้าถูกรบกวนจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้ เชื่อว่าบุญวาสนาจะทำให้งานที่ทำจะประสบความสำเร็จ มุ่งหวังรางวัลหรือชื่อเสียงมากกว่าความสำเร็จของงาน เมื่อประสบอุปสรรคมักหลีกเลี่ยง ไม่กล้าเผชิญกับอุปสรรคนั้นๆ

ผลการวิจัยแสดงว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอัตมโนทัศน์ โดยส่งผลในทิศทางบวก แสดงว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังความต้องการของนักเรียนในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่น พยายามอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยากและทำให้ดีกว่าคนอื่นๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร และรู้ถึงความสามารถที่แท้จริงของตนเอง นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงเห็นความสำคัญของงานและคุณภาพของงานมากกว่าค่าชมเชยหรือรางวัล (มะลิ อุคตมภาพ. 2538 : 30) และงานวิจัยของดาร์นี วงษ์อยู่น้อย (2535 : 73-74) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยสร้างพฤติกรรมนักเรียนให้มีลักษณะมุ่งอนาคตและอัตมโนทัศน์ที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีพฤติกรรมกล้าเสี่ยงพอสมควร มีทักษะในการจัดระบบงาน มีระดับความทะเยอทะยานสูง ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง อดทน ทำงานที่ยากได้เวลานาน เล็งการณ์ไกลและมีแผนระยะยาว เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนมีผลอย่างไร ขยันทำงานที่ต้องใช้สมองขบคิดและงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร ชอบทำงานให้เสร็จตามความพอใจของตนเอง ไม่ให้ใครบงการ มักเลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา สุทธิสิงห์ (2541 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า องค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอื้อด้านความพยายามเพื่อความสำเร็จมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัตมโนทัศน์ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ และมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัตมโนทัศน์ในด้านต่างๆ ยกเว้นด้านศีลธรรมจรรยา แสดงว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนอกจากจะมีอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสูงแล้วยังมีอัตมโนทัศน์ทางวิชาการสูงอีกด้วย

ผลการวิจัยแสดงว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต โดยส่งผลในทิศทางลบ อาจเนื่องมาจากลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล โดยการคาดการณ์อนาคตข้างหน้า เล็งเห็นผลดีผลเสียในอนาคตที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเอง มีการวางแผน และการควบคุมตนเองให้อุดได้รอดเพื่อผลที่ดีและยิ่งใหญ่กว่า ตลอดจนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแลมม์ ชมิทท์และทรมมสตรอฟ (Lamm, Schmidt and Trommsdorff. 1976 : 317) ได้กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความพอใจสิ่งที่ตนมีอยู่ การคาดคะเนได้เหมาะสมและความสามารถในการคลี่คลายเหตุการณ์ต่างๆ ได้ตรงปัญหาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และการมุ่งอนาคตยังเป็นสาเหตุหรือมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอดได้รอดต่อรางวัลที่ล่อใจและเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีจุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นผู้ที่มีความหวัง ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลยิ่งใหญ่ในอนาคตมากกว่ารางวัลเล็กๆ น้อยๆ ที่ได้รับในปัจจุบัน และไนท์และเซสเซนราธ (สุวรรณินทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. 2547 : 34 อ้างอิงมาจาก Night and Sassenrath. 1966 : 14-17) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยอินเดียพบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้ที่ทำงานผิดพลาดน้อยที่สุด ทำงานเรียบร้อย ใช้เวลาน้อยที่สุดและมีความจำดีกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

สมมติฐานข้อ 4 กำหนดว่า “เจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะมุ่งอนาคต และอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์” ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิจัยแสดงว่าเจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบในการเรียน โดยส่งผลในทิศทางบวก แสดงว่านักเรียนจะมีความรับผิดชอบในการเรียนหรือไม่นั้น นักเรียนจะต้องเกิดเจตคติต่อการเรียนก่อน กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนจะทำให้นักเรียนมีความคิด ความรู้สึก และมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการเรียน ลักษณะวิชาที่เรียน และครูผู้สอนในทางที่ดี จะส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้ามถ้านักเรียนมีทัศนคติทางลบต่อการเรียน นักเรียนก็จะมีความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการเรียน ลักษณะวิชาที่เรียน และครูผู้สอนในทางที่ไม่ดี ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนน้อยลงได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาระวีรพร บำรุงผล (2548 : 118-120) พบว่า เจตคติที่มีต่อความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับความรับผิดชอบของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของสุภาภรณ์ ศศิติกุลธรรม (2543 : 112) กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความอดทนในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .367 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา แยมยัม (2541 : 112) พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุด ไปยังตัวแปรที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว และบุคลิกภาพตามลำดับ และงานวิจัยของสิริพร ดาวัน (2540 : 142) พบว่า เจตคติต่อการเรียนเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจเรียนได้ร้อยละ 66.30

ผลการวิจัยแสดงว่าเจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอัตมโนทัศน์ โดยส่งผลในทิศทางบวก แสดงว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เป็นบุคคลที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการเรียน มีความคิด ความรู้สึก และแสดงพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับการเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความเพียรพยายาม มุมานะ บากบั่น อดทนและตั้งใจเพื่อให้ประสบความสำเร็จด้านการเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรูญ เทียมธรรม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า เจตคติต่อการเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา กิติทรัพย์กาญจน (2546 : 71) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ คือ เจตคติต่อวิชาฟิสิกส์

ผลการวิจัยแสดงว่าเจตคติต่อการเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต โดยส่งผลในทิศทางบวก แสดงว่า เจตคติต่อการเรียนเป็นสาเหตุของลักษณะมุ่งอนาคต กล่าวคือ นักเรียนที่แสดงออกในลักษณะพึงพอใจ สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับในความสามารถและการสอนของครู ทำให้นักเรียนเป็นคนมองอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรภัทร วรเชษฐ์ (2548 : 124-126) ศึกษาพบว่า

เจตคติต่อการเรียน มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน และทั้งนี้เนื่องจากการที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้นั้น จะเป็นบุคคลที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในอนาคต จึงมีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับเนตรชนก พุ่มพวง (เนตรชนก พุ่มพวง. 2546 : 76-77) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต แสดงว่า ถ้าหากนักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนสูง ก็จะส่งผลให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับปิยาญจน์ กิจอุดมทรัพย์ (ปิยาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2540 : 73) ศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนมีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต คือ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เช่น มีความตั้งใจเรียน พอใจ เป็นต้น จะเห็นความสำคัญในอนาคต สามารถวางแผนและปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคต เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบในตัวแปร ลักษณะมุ่งอนาคต อัตมโนทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในการเรียน และตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบในการเรียน สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนได้โดยเรียงลำดับจากที่ส่งผลมากที่สุด ไปยังส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลในทิศทางลบ เพื่อนำไปประกอบการหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการศึกษาต่อไป

1.2 เนื่องจากตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนสูงสุดในทิศทางลบ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนในทิศทางบวก ได้แก่ รู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากนอกห้องเรียน มีความมานะพยายามที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน มีความอดทน ทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้น ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ทำงานเสร็จตามกำหนด ครูควรดูแลและเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ให้คำปรึกษาด้วยความเต็มใจให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและซักถาม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น

1.3 เนื่องจากตัวแปรเจตคติต่อการเรียน สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ต่อครูผู้สอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีความกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้ อยู่อยู่เสมอ ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

1.4 เนื่องจากตัวแปรอัตมโนทัศน์ สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างอัตมโนทัศน์ทางบวกให้เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน เช่น มอบหมายงานให้นักเรียนทำจากงานที่ง่ายไปหางานที่ยาก การให้งานในลักษณะนี้จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จ และเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และพัฒนานักเรียนในด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองให้เขาได้รับรู้ตนเองและ

รู้ถึงระดับความสามารถของตนเอง ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เช่น ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอนตามระดับความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.5 เนื่องจากตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ครูควรเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยความเต็มใจ เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและซักถามครูทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการเรียน ควรให้การส่งเสริมและพัฒนาด้านการวางแผนในอนาคต หลักการแก้ปัญหา และการรู้จักระอคอย ซึ่งจะให้มีลักษณะมุ่งอนาคตแล้วจะทำให้มีความเพียรพยายาม อดทน กระตือรือร้นในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ จึงควรศึกษาความรับผิดชอบในการเรียนด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนต่อไป

2.2 ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในระดับการศึกษาอื่นๆ เช่น ประถมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กธิการ ตรัสกุล. ผลของการเข้าร่วมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลาง ปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- กนกวรรณ อุ่นใจ. ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร้อยยอวิทยวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- กมสรรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2528.
- กมลวัฒน์ วันวิชัย. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- กรภัทร วรเชษฐ์. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2542.
- _____ . ชุดการเรียนการสอนปลูกฝังการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่อง ความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ, 2529.
- กรมวิชาการ. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา, 2542.
- กรมสามัญศึกษา. แนวปฏิบัติตามโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : กองพัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- กรุณา ศรีรุณ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2552.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์นการพิมพ์, 2530.
- กษมา วรวรรณ ณ ออยุธยา. “บุคลิกภาพความสำเร็จในการทำงาน,” วิทยาสาร. 22(137) : 48 – 50 ; ตุลาคม, 2540.
- ก่องศรี เชิญชม. ผลการใช้โปรแกรมการเตือนตนเองและโปรแกรมการชี้แนะด้วยวาจาที่มีต่อการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- กัณฑ์อุทัย คลังพล. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.

- เกษม วัฒนชัย. “ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการศึกษาลูก,” ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการศึกษาลูก. หน้า 20 - 25. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น. วัยรุ่นสร้างสรรค์เพื่อสังคมไทย : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น, 2535.
- คะนิงนิจ พุ่มพวง. การใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ คช.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- งามตา วรินทร์านนท์. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพรสมีเดีย, 2537.
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- จรรยา สุวรรณทัต. เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531.
- จรัส อุ่นจิตติวัฒน์. ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่มีมีโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- จริญญา เจลาประโคน. การพัฒนาแบบประเมินจริยธรรมรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ของแก่น : มหาวิทยาลัยของแก่น, 2545.
- จักรวาล ภูพานิช. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- จันทนา นนทิก. การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานโดยวางเป้าหมายสำหรับเยาวชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- จรรุวรรณ นามพรหม. การศึกษาอัตมโนทัศน์ของนิสิตโครงการจุฬาฯ - ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.
- จำรูญ เทียมธรรม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- ฉันทนา กล่อมจิต. การปรับพฤติกรรม : กลยุทธ์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์. ของแก่น : คลังนาวิทยา, 2539.
- ชุตินัน ศรีแก้ว. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.

- ชูชัย สมิทธิไกร. "การจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์," วารสารแนะแนว. 21(108) : 65 - 74 ; ธันวาคม 2539 - มกราคม, 2540.
- เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ณัฐพล แยมสะอาด. การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2551.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- . ชุดฝึกอบรม การเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2530.
- . รายงานการวิจัย เรื่อง ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2538.
- ดาริณี วงษ์อยู่น้อย. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ดาริ บุษยู. "ภารกิจสถานศึกษายุคใหม่สิ่งท้าทายบทบาทผู้บริหารและครู," วารสารวิชาการ. 5(4) : 2 ; 4 เมษายน, 2545.
- เด่นดวง วราเวทย์. ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเน้นทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล อารมณ์ เพื่อปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูอุดรดิตต์ จังหวัดอุดรดิตต์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, 2534.
- เต็มศักดิ์ คพณิช. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2546.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2538.
- ทรงศรี คงทวี. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- ทวี ทิวาพัฒน์. ปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 อำเภอเสลภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ทัศนาก ทอภักดี. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตน และความคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมืองและชนบท. รายงานการวิจัยฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

- ทศนา แคมมณี. "การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวนุชนิยมนวัตกรรมการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา," วารสารศรัทธาศาสตร์. 11 : 12 ; ตุลาคม - ธันวาคม, 2526.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลริสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- นพรัตน์ ชัยเรือง. พระดั่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียน
ต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- นันทนา จันทร์ผืน. การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเชียงรายด้วยการวิเคราะห์พระดั่ง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- นุชลี อุปกัย. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แมทซ์พอยท์, 2551.
- เนตรชนก พุ่มพวง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- _____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2545.
- _____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2556.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กภาพสินธุ์ :
ประสานการพิมพ์, 2555.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- ประสาธ อิศรปริดา. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : ประสาน
การพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- _____. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม : โครงการตำรา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ปราณี รามสูตร. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.
- ปรีชาดี เบ็ญจรรณ. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เขตพื้นที่
การศึกษากทม.เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2551.
- ปองสุข ศรีชัย. ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะส่วนบุคคลที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตและการปรับตัวของ
นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

- ปิติพงษ์ ประเสริฐผล. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคาดหวังในชีวิตกับความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- ปิยานุช เสือสีนวล. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก โรงเรียนเทคนิคณิชยการสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- พรทิพย์ เจนจริยานนท์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- พรรณณี (ซูทัย) เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน (จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- _____. จิตวิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี, 2539.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยา และสังคมวิทยาพื้นฐานการแนะแนว เล่ม 1 หน้าที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.
- พัชรภรณ์ เชียงแก้ว. การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ที่มีรูปแบบต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- พัฒน์นาดี อนุสรเทวินทร์. การใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลุมพุก (วันครู 2503) อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- พิทักษ์ วงแหวน. การศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- เพราะพรรณ เบลี้นกู่. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2542.
- ไพฑูรย์ จันตะเสน. การเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอาชีพ ระหว่างนักเรียนที่มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

- ภารดี ศรีทอง. ผลของการใช้โปรแกรมฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการ
การศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- ภาวิณี โลทยะเพชร. การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและ
ความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนเครือเซนต์ปอล เดอซาร์ต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- มะลิ อุดมภาพ. การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- เมธี โพธิ์พิพัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523.
- ยาใจ ปะมาคะเต. ผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2549.
- รพีพร นิมประยูร. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่
การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนหวาย อำเภอสสามพราน
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2537.
- รังสรรค์ โฉมยา. รวมศัพท์ที่สำคัญทางจิตวิทยา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2552.
- รัชณี สังข์สุวรรณ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการทำงานของข้าราชการสำนักบริหารส่งเสริม
การศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.
- รุ่งนภา ทิมะ. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายในภายนอกตน และ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522.
- เรณู แดงไทย. ผลการสอนโดยใช้กระบวนการของค่านิยมให้กระจ่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2546.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. การพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพ
แตกต่างกันโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2542.
———. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- ลักขณา ลริวัฒน์. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2544.

- วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ คำรงผล. จิตวิทยาพัฒนาการประยุกต์การศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- วระวีพร บำรุงผล. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.
- วันทนา กิติทรัพย์กาญจนา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2546.
- วิชัย เอียดบัว. ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ศิริรัตน์ ภูสกุลเจริญศักดิ์. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีของโรเจอร์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- ศุภลักษณ์ กีฬา. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะพัฒนาสังคม, 2539. ศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2540.
- สมจิตร หอไตรรงค์. ผลการฝึกแรงจูงใจสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน ในการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.
- สมดุล ชาญนวงศ์. คุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- _____. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2551.
- สมพร เทพสิทธิ์า. การส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : สถาบันสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2540.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สมศักดิ์ ชินพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึก รับผิดชอบต่อและมโนภาพแห่งตน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552.

- สิริกัทร ขจรสมบัติ. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียน ความซื่อสัตย์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการอบรมเลี้ยงดู และลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สิรินทิพย์ สมคิด. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนพรหมศรีพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- สิริพร ดาวัน. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- สุชาติดา กรเพชรปानी “คุณลักษณะที่สำคัญของครูดีเด่น : คุณธรรมและความรู้” วารสารวิจัยและ
การวัดผลการศึกษา. 3(1) : 196-211 ; มีนาคม, 2548.
- สุกัญญา แยมอ้อม. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.
- สุจิตรา ธนะสูตร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
สังกัดเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย,
2552.
- สุจินตรา วีระยุทธศิลป์. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียน
ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการโคลซและ
การสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2540.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การสังเกตหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และ
ความเชื่อมั่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.
- สุนทรพจน์ ดำรงพานิช. โมเดลการจัดลำดับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของอัตมโนทัศน์วิชาการ
อัตมโนทัศน์ไม่ใช่วิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- สุนันท์ พรหมประกอบ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา
อาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- ลุนิสลา ลีริวิพันธ์. “ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา,” วารสารสงขลานครินทร์.
4(3) : 346 – 353 ; กันยายน – ธันวาคม, 2541.
- สุพจน์ สิ้นสูงศักดิ์วัฒน์. การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527.
- สุภากรณ์ ศศิติกถธรรม. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอดทนในการเรียนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

- สุรพงษ์ ชูเดช. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2544.
- _____. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545.
- _____. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2550.
- สุวารินทร์ โรจนขจรภณาลัย. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนสาธิตสาสน์พิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- เสรี ชัดเข้ม และสุชาดา กรเพชรปามี. โมเดลสมการโครงสร้างวิจัยและวัดผลการศึกษา.
1(1) : 11, 2546.
- แสงเดือน ทวีสิน. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทเส็ง, 2546.
- โสภภาพ เสนีย์โสทร. แบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีวินัย และความรับผิดชอบ
ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551.
- อนุวัติ คุณแก้ว. การวัดผลและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ ปรี.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.
- อภิขญา สุทธิสิงห์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอและ
ออตโมทัศน์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อรรถนารถ บุญเกิด. การเสริมแรงในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น ป. 2
โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- อังคณา ถิรศิลาเวทย์. จิตลักษณะและปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- อัญชลี สุดแสนท์. การเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคต และออตโมทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- อารีย์ พันธุ์มณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพเลส จำกัด, 2542.
- อำพรรณ โปรงจิต. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- อุทุมพร จามรมาน. ทฤษฎีและการวัดลักษณะทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2548.

- อุบล อุบลแก้ว. ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- Bandura, Albert. "Self - Efficacy : Toward a Unifying Theory of Behavioral Change," Psychological Review. 84(2) : 191 - 215, 1977.
- Brown, W.B. and D.J. Moberg. Organization Theory and Management : Approach. New York : John Wiley and Sons, 1980
- Cattell, R.B. The Grammar of Science and the Evolution of Personality Theory. New York : Wiley Halsted Press, 1977.
- Combs, Arther W. and Donald, Snygg. Individual Behavior. New York : Harper and Row Publishers, 1959.
- Denis Lawrence. "Building Self - Esteem with Adult Learners," SAGE. p. 104, 2000.
- Dickinson, Leslie. Self - Instruction in Language Learning. New York : Cambridge University Press, 1987.
- Eugene F. Fama. "Efficient Capital Markets : A Review of Theory and Empirical Work," Journal of Finance. 25(2) : 383-417, 1970.
- Flaherty, Rila M. and Eileen Reutzell. "Personality Traits of High and Low Achievers in College," The Journal of Education Research. 58(9) : 409-411 ; May-June, 1965.
- Frandsend, N. Education Psychology. New York : McGraw - Hill Book Company, 1961.
- Good, C.V. Dictionary of Education. 3rded. New York : McGraw Hill Book, 1973.
- Guilford, J.P. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw - Hill, 1967.
- Kevin, Marjoribanks and Mzobanzi M. Mboya. "Age and Gender Differences in the Self-Concept of South African Students," The Journal Social Psychology. 141(1) : 148-149, 2001.
- Lamm, H, ; R.W Schmidt, and G. Trommsdorff. "Sex and Social Class as Determinants of Future Orientation in Adolescent," Journal of Personality and Social Psychology. 34(3) : 317-326, 1976.
- Martel, Joe Herman. "Black Student Self - Concept and Academic Performance : An Analysis of an Urban Middle School District," Dissertation Abstracts international. 51(6) : 1979 - A ; December, 1990.
- McCandless, Boud R. Children and Adolescents Behavior and Development. New York : Holt, 1967.

- Mischel, W. Experimental Social Psychology. New York : Academic Press, 1974.
- Purkey, William W. Self – Concept and School Achievement. New Jersey : Prentice – Hall, 1970.
- Roger, Carl R. Client – Centered Therapy. Boston : Houghton Mifflin C, 1951.
- Sanford, F.H. and L.W. Sman. Psychology. 3rd ed. Belmont : Brooks Cole, 1970.
- Seginer, Rachael and Hoda Hatabi. “Cross – Cultural Variations of Adolescent’ Future Orientation : The Case of Israeli Druze Versus Israeli Arab and Jewish Male,” Journal of Cross – Cultural Psychology. 22(2) : 224 – 237, 1991.
- Weiner, Bernard. “Attribution Theory Achievement Motivation and Education Process,” Review of Education Research. 42 : 203 – 215 ; Spring, 1972.
- Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middlessex, England : Penquin Book Ltd., 1975.
- Wylie, Ruth C. Handbook of Personality Theories and Research. Chicago : Rank Nally Company, 1968.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (กศ.ด.) จากมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดประเมินผล
2. อาจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา (กศ.ด.) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
3. ดร. อรุณรพีร์ บำรุงจิตร ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 สำเร็จการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ (ปรด.) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย
4. นางอัญชลี คนหมั่น ครูโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย มุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา (ค.ม.) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย
5. นางสาวเสาวภาคย์ เชื้อประทุม ครูโรงเรียนสุเม็ห์พิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (กศ.ม.) จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัย

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ
โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC)

ตาราง 20 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
1	ในเวลาเรียนข้าพเจ้าชอบคุยกับเพื่อนหรือเอางานอื่นขึ้นมาทำ	1.00	คัดเลือกไว้
2	เมื่อมีปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าจะรีบถามครูให้เข้าใจทันที	0.80	คัดเลือกไว้
3	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงพัฒนาวิธีเรียนของตนเองเสมอ	0.40	ตัดออก
4	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนช้าในวิชาที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบ	0.60	คัดเลือกไว้
5	ข้าพเจ้ามีอุปกรณ์การเรียนครบ เช่นปากกา ไม้บรรทัด ดินสอ ยางลบ ฯ	0.60	คัดเลือกไว้
6	ข้าพเจ้ามีความพร้อมในการสอบแต่ละครั้ง	0.80	คัดเลือกไว้
7	ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกวิชาตรงเวลา	0.80	คัดเลือกไว้
8	ข้าพเจ้าล่งงานทันตามกำหนดเวลา	1.00	คัดเลือกไว้
9	ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายเฉพาะตอนที่ครูอยู่ในห้อง	0.60	คัดเลือกไว้
10	ข้าพเจ้าทำการบ้านเองโดยไม่ลอกเพื่อน	1.00	คัดเลือกไว้
11	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรอบคอบ	0.80	คัดเลือกไว้
12	ข้าพเจ้าลอกการบ้านเพื่อน เมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ	0.80	คัดเลือกไว้
13	ข้าพเจ้าซื้อหนังสือเตรียมสอบเพื่ออ่านเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ครู สอน	0.60	คัดเลือกไว้
14	ในวิชาที่ยากข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือ ทบทวนหลายๆ ครั้ง จนเข้าใจ	1.00	คัดเลือกไว้
15	ข้าพเจ้าเข้าห้องสมุดเมื่อมีเวลา	1.00	คัดเลือกไว้
16	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาไว้อ่านเสมอ	1.00	คัดเลือกไว้
17	ข้าพเจ้าเตรียมตัวอ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบเท่านั้น	1.00	คัดเลือกไว้
18	ถ้าเพื่อนมาชวนไปเที่ยว ข้าพเจ้าจะทิ้งงานที่กำลังทำอยู่	0.20	ตัดออก
19	เมื่อมีการทำงานกลุ่มกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะช่วยอย่างเต็ม ความสามารถ	0.80	คัดเลือกไว้
20	เมื่อเกิดความสงสัยข้าพเจ้าจะพยายามหาคำตอบให้ได้	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
21	เมื่อครูตรวจงานให้แล้ว ข้าพเจ้าได้นำสิ่งที่ผิดมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง	1.00	คัดเลือกไว้
22	ข้าพเจ้าตรวจทานและแก้ไขงานอย่างละเอียดก่อนส่งครู	0.80	คัดเลือกไว้
23	ข้าพเจ้ามักจะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	0.60	คัดเลือกไว้
24	เมื่อทำรายงานเสร็จข้าพเจ้าจะอ่านทวนซ้ำเพื่อปรับปรุงข้อผิดพลาด	1.00	คัดเลือกไว้
25	ข้าพเจ้าเตรียมอ่านบทเรียนมาก่อนเรียนวิชาต่างๆ	1.00	คัดเลือกไว้
26	ข้าพเจ้าไม่เคยช่วยเพื่อนทำงานในการทำกิจกรรมกลุ่ม	0.40	ตัดออก
27	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ จนสำเร็จ	0.40	ตัดออก
28	ข้าพเจ้าไม่แก้ไขการบ้านที่หำผิด	0.40	ตัดออก
29	ข้าพเจ้าไม่ทบทวนบทเรียนที่เคยเรียนผ่านมาแล้ว	0.40	ตัดออก
30	ข้าพเจ้าจัดตารางเรียนและเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อมทุกวัน	0.40	ตัดออก

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
31	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียน และการฝึกทักษะของตนเองจะช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต	0.40	ตัดออก
32	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนในระดับสูงๆ ทำให้เสียเวลา และเสียเงินทองโดยเปล่าประโยชน์	0.60	คัดเลือกไว้
33	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้กับการเรียน เพราะการเรียนเป็นเรื่องยากและน่าเบื่อ	0.60	คัดเลือกไว้
34	ข้าพเจ้าคิดว่าการหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตยังเป็นเรื่องที่ไกลตัว	0.40	ตัดออก
35	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนต่อในระดับสูงๆ จะช่วยให้มีโอกาสทำงานแล้วก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว	0.80	คัดเลือกไว้
36	ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตเราจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับตัวเราเอง	1.00	คัดเลือกไว้
37	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต	1.00	คัดเลือกไว้
38	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต	0.60	คัดเลือกไว้
39	ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้ และตั้งใจเรียน เพื่อจะได้นำความรู้ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่มุ่งหวัง	0.40	ตัดออก
40	ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูงๆ เพื่อจะได้ทำงานที่มั่นคงในอนาคต	1.00	คัดเลือกไว้
41	ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะต้องเรียนสาขาใด จึงจะเลือกอาชีพที่ข้าพเจ้าต้องการได้	0.40	ตัดออก
42	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ชอบเพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้	0.80	คัดเลือกไว้
43	ข้าพเจ้าคิดว่าหากพ่อแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน ข้าพเจ้าจะเรียนจบแค่ ม. 6	0.60	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
44	ข้าพเจ้าจะพิจารณาหลายๆ สาขาก่อนตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง	1.00	คัดเลือกไว้
45	ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเลือกเรียน ข้าพเจ้าจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต	1.00	คัดเลือกไว้
46	ก่อนที่ข้าพเจ้าจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ข้าพเจ้าจะศึกษารายละเอียดของสาขาวิชานั้นๆ	0.40	ตัดออก
47	ข้าพเจ้ามักหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ เพื่อที่จะเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่ตรงกับอาชีพนั้น	0.40	ตัดออก
48	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ข้าพเจ้าสนใจ	0.80	คัดเลือกไว้
49	ข้าพเจ้าเห็นว่าการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์	1.00	คัดเลือกไว้
50	ถ้าให้เลือกระหว่างการเรียนกับการทำงาน ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานก่อนแม้ว่าจะเรียนไม่จบ ม. 6	0.60	คัดเลือกไว้
51	เมื่อนึกถึงอนาคตแล้วข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้	0.60	คัดเลือกไว้
52	ถ้าข้าพเจ้าไม่ถนัดวิชาใด ข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติมในวิชานั้น	0.40	ตัดออก
53	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบเข้าเรียนต่อมันสอบยาก แต่ข้าพเจ้าก็จะพยายาม	1.00	คัดเลือกไว้
54	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามในการเรียนหรือฝึกทักษะด้านต่างๆ เป็นหนทางแห่งความสำเร็จในอนาคต	0.80	คัดเลือกไว้
55	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่อการเรียน เพราะเชื่อว่าความสำเร็จทุกอย่างเกิดจากความพยายามและความอดทน	1.00	คัดเลือกไว้
56	ข้าพเจ้าจะพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพื่อก้าวไปสู่อาชีพที่มุ่งหวัง แม้จะยากเพียงใด	1.00	คัดเลือกไว้
57	ข้าพเจ้าจะอดทนและตั้งใจเรียนรู้ให้มากๆ เพื่ออาชีพที่ข้าพเจ้ามุ่งหวังในอนาคต	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
58	ข้าพเจ้าพยายามขยันเรียนแม้ว่าผลการเรียนในปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควร	0.40	ตัดออก
59	ข้าพเจ้ายอมเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน เพื่อจะได้มีงานที่ดีทำในอนาคต	0.80	คัดเลือกไว้
60	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามเป็นหนทางแห่งความสำเร็จ	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 22 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดอัตมโนทัศน์ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
61	ข้าพเจ้าสามารถทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องปรึกษาเพื่อน	0.60	คัดเลือกไว้
62	เพื่อนๆ มักจะขอให้ข้าพเจ้าอธิบายเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ยากๆ	0.40	ตัดออก
63	ข้าพเจ้าสามารถที่จะทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้ทุกวิชา	1.00	คัดเลือกไว้
64	ในการทำกิจกรรมทางการเรียนไม่ว่ามีปัญหาใดเกิดขึ้นข้าพเจ้าก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้	1.00	คัดเลือกไว้
65	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำการบ้านทุกวิชาให้ได้ถูกต้อง	1.00	คัดเลือกไว้
66	ข้าพเจ้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ดี	0.60	คัดเลือกไว้
67	ข้าพเจ้าชอบทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยาก ๆ เพราะท้าทายความสามารถดี	0.40	ตัดออก
68	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้ามักเป็นคนเสนอผลงานได้แปลกกว่าคนอื่น	0.80	คัดเลือกไว้
69	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญของบทเรียนได้	1.00	คัดเลือกไว้
70	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่กล้าทำกิจกรรมในหลายๆ กิจกรรม	0.60	คัดเลือกไว้

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
71	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้เป็นอย่างดี	1.00	คัดเลือกไว้
72	ข้าพเจ้ามักประสบความสำเร็จในการเรียน	0.60	คัดเลือกไว้
73	ข้าพเจ้าเป็นคนเรียนเก่ง	0.80	คัดเลือกไว้
74	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองสามารถจำสูตรคณิตศาสตร์ได้แม่นยำ	0.40	ตัดออก
75	ถ้ามีการแข่งขันทางคณิตศาสตร์ข้าพเจ้าจะได้รับการคัดเลือกเป็นลำดับต้นๆ	0.40	ตัดออก
76	ข้าพเจ้าไม่ใส่เสื้อผ้ารัดรูป เพราะไม่ต้องการให้ใครเห็นรูปร่างที่ไม่ดี	0.60	คัดเลือกไว้
77	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนวางตนไม่เหมาะสม	0.40	ตัดออก
78	เมื่อส่องกระจกข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในตนเอง	1.00	คัดเลือกไว้
79	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจส่วนต่างๆ ของร่างกายของตนเอง	0.40	ตัดออก
80	ข้าพเจ้าเป็นคนขยันคิดขยันทำ	1.00	คัดเลือกไว้
81	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนมีเสน่ห์	0.80	คัดเลือกไว้
82	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะพูดปด ถ้าคำพูดนั้นจะช่วยให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์	1.00	คัดเลือกไว้
83	ข้าพเจ้ากลัวการพูดหน้าชั้น	1.00	คัดเลือกไว้
84	ถ้าเป็นไปได้ข้าพเจ้าอยากเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาของตนเองให้ดูดีขึ้น	0.60	คัดเลือกไว้
85	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนสุภาพอ่อนน้อม	0.80	คัดเลือกไว้
86	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่มีโชควาสนา	0.20	ตัดออก
87	ข้าพเจ้าพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง	0.80	คัดเลือกไว้
88	ข้าพเจ้าไม่แสดงอาการโกรธให้คนอื่นเห็น	1.00	คัดเลือกไว้
89	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการโกรธออกมาทันทีที่รู้สึกไม่พอใจ	0.60	คัดเลือกไว้
90	เมื่อประสบปัญหา ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจ	0.60	คัดเลือกไว้
91	คนส่วนใหญ่ชื่นชมในความมีมนุษยสัมพันธ์ของข้าพเจ้า	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
92	เมื่อมีงานกลุ่มเพื่อนๆ จะเลือกข้าพเจ้าเป็นคนสุดท้าย	0.40	ตัดออก
93	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะฟังเพื่อนจนจบก่อนแล้ว จึงโต้แย้ง	1.00	คัดเลือกไว้
94	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองได้รับความสนใจจากคนอื่นๆ	0.60	คัดเลือกไว้
95	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี	1.00	คัดเลือกไว้
96	ข้าพเจ้าคิดว่าคนส่วนใหญ่ชอบพูดคุยกับตนเอง	0.40	ตัดออก
97	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่มีความหมายสำหรับเพื่อนๆ	0.60	คัดเลือกไว้
98	ทุกคนรู้สึกสนุกสนานเมื่ออยู่ใกล้ๆ ข้าพเจ้า	0.80	คัดเลือกไว้
99	ข้าพเจ้าเป็นมิตรกับคนอื่นได้ง่าย	1.00	คัดเลือกไว้
100	คนส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ด้วย ตนเองได้	0.80	คัดเลือกไว้
101	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเพื่อนๆ มั่นแฉะนินทาตนเอง	0.60	คัดเลือกไว้
102	คุณครูชอบเรียกให้ข้าพเจ้าไปช่วยงาน	0.80	คัดเลือกไว้
103	เพื่อนๆ มักให้ข้าพเจ้าเป็นผู้นำ	0.60	คัดเลือกไว้
104	ข้าพเจ้าเป็นคนมีเพื่อนมาก	0.80	คัดเลือกไว้
105	เพื่อนๆ มักเรียกข้าพเจ้าให้ร่วมรับประทานอาหารด้วย	0.40	ตัดออก

ตาราง 23 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
106	ข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง	0.40	ตัดออก
107	ข้าพเจ้ามีใจจดจ่อ อยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะทำงานสำเร็จ ไม่ว่าจะงานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด	1.00	คัดเลือกไว้
108	ข้าพเจ้าเปรียบเทียบผลการเรียนกับผู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เรียนดีขึ้น	0.40	ตัดออก
109	ข้าพเจ้ามักตั้งความหวังไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนั้นอย่างเต็มที่	0.80	คัดเลือกไว้
110	ข้าพเจ้าชอบทำงานยาก ที่ต้องใช้ความพยายามมาก	0.80	คัดเลือกไว้
111	เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายให้ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะค้นหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้อุปกรณ์ให้ใช้ได้	0.40	ตัดออก
112	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าพยายามทำงานสุดความสามารถ	1.00	คัดเลือกไว้
113	ข้าพเจ้าพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้น ถ้างานที่ได้รับมอบหมายนั้นยาก	0.80	คัดเลือกไว้
114	แม้ว่างานที่ข้าพเจ้าทำจะยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็พยายามทำงานนั้นอย่างเต็มความสามารถ	1.00	คัดเลือกไว้
115	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำให้ผลการเรียนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของเพื่อน	0.80	คัดเลือกไว้
116	ข้าพเจ้าตั้งใจทำคะแนนสอบให้ได้คะแนนสูงที่สุด	0.80	คัดเลือกไว้
117	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำอะไรให้ดีกว่าที่เคยทำไว้	1.00	คัดเลือกไว้
118	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ ตนเองมีความคิดริเริ่มดัดแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่น	0.80	คัดเลือกไว้
119	เมื่อทำงานหนึ่งไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จให้จงได้	0.40	ตัดออก
120	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถทำงานได้สำเร็จ	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
121	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง	0.80	คัดเลือกไว้
122	ข้าพเจ้าบอกผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียน และการทำงานของข้าพเจ้า	1.00	คัดเลือกไว้
123	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง	0.80	คัดเลือกไว้
124	ข้าพเจ้ามีความพยายามในการปรับปรุงตนเองให้เรียนดีขึ้นเรื่อยๆ	1.00	คัดเลือกไว้
125	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	1.00	คัดเลือกไว้
126	ข้าพเจ้าคิดว่าอนาคตของตนเองจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการ เรียนรู้	0.40	ตัดออก
127	ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน ข้าพเจ้าก็ อยากเป็นเช่นนั้นบ้าง	1.00	คัดเลือกไว้
128	เมื่อมีการทำงานกลุ่ม เพื่อนขอให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่ม	0.40	ตัดออก
129	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ไม่ยุ่งยาก เพราะจะได้ทำให้เสร็จๆ ไป	0.60	คัดเลือกไว้
130	ข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง	0.40	ตัดออก
131	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้า เกิดความปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น	1.00	คัดเลือกไว้
132	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไปวันๆ โดยไม่คาดหวังว่าเรียนได้สำเร็จมาก น้อยเพียงใด	0.60	คัดเลือกไว้
133	ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตนเอง ไม่ชอบทำตามผู้อื่น	0.60	คัดเลือกไว้
134	เพื่อนๆ ยอมรับว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ	0.60	คัดเลือกไว้
135	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน หรือมีความ มุ่งมั่นเพื่ออนาคตที่ดี	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 24 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
136	ในการเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วยให้สามารถพัฒนาด้านการศึกษาและสังคมได้ดี	0.80	คัดเลือกไว้
137	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเรียนรู้มากและฝึกฝนทักษะมากๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้	1.00	คัดเลือกไว้
138	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ให้ได้มากที่สุด	0.40	ตัดออก
139	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเราเรียนในระดับสูงขึ้น จะช่วยให้สามารถนำไปปรับพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นได้	0.80	คัดเลือกไว้
140	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียน ทำให้ข้าพเจ้ารอบรู้และทันต่อเหตุการณ์	0.80	คัดเลือกไว้
141	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนรู้มากๆ ช่วยให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผนในการทำงานได้ดีขึ้น	0.40	ตัดออก
142	ข้าพเจ้าไม่เคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในวิชาที่เรียน	0.40	ตัดออก
143	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ยิ่งช่วยให้ตนเองเป็นคนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากขึ้น	0.80	คัดเลือกไว้
144	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งมีความรู้มากเท่าไร ยิ่งทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตได้ดีเท่านั้น	0.80	คัดเลือกไว้
145	ข้าพเจ้าเบื่อหน่าย เมื่อถึงเวลาที่ต้องเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	0.40	ตัดออก
146	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ช่วยให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผนในการทำงานได้ดีขึ้น	1.00	คัดเลือกไว้
147	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาวิชาที่เรียน เรียนแล้วสนุกและเข้าใจดี	0.80	คัดเลือกไว้
148	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาในระดับสูงๆไม่ได้ช่วยให้รู้จักชีวิตและปรับตัวได้ดีขึ้นเลย	0.40	ตัดออก
149	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก สำหรับข้าพเจ้า	0.60	คัดเลือกไว้
150	ข้าพเจ้ามีความสุขกับการเรียนหนังสือ	1.00	คัดเลือกไว้
151	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาต่างๆ ที่เรียนซ้ำซาก น่าเบื่อ	0.80	คัดเลือกไว้

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ผลการ พิจารณา
152	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองมีสติปัญญาไม่ดี ไม่สามารถเรียนรู้มากๆ หรือเรียนต่อในระดับสูงได้	0.20	ตัดออก
153	ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนวิชาคำนวณ เพราะเนื้อหายากและน่าเบื่อ	0.60	คัดเลือกไว้
154	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายิ่งเรียนมากๆ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นคนที่ เคร่งเครียด	0.80	คัดเลือกไว้
155	เมื่อถึงเวลาเรียนข้าพเจ้าเบื่อหน่าย ง่วงนอน ไม่อยากเรียน	0.80	คัดเลือกไว้
156	ข้าพเจ้าไม่ขาดเรียนเพราะเรียนแล้วได้ความรู้มากมาย	1.00	คัดเลือกไว้
157	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคนอื่นมีความรู้มาก ๆ ยิ่งเป็นคนที่เห็นแก่ตัว	0.80	คัดเลือกไว้
158	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของตนเองให้ได้มากที่สุด	0.80	คัดเลือกไว้
159	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าขอร้องให้เพื่อนไปนำเสนอหน้าห้องแทน	0.40	ตัดออก
160	ขณะเรียนข้าพเจ้าชอบคิดเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	1.00	คัดเลือกไว้
161	ข้าพเจ้าเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ	1.00	คัดเลือกไว้
162	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	0.80	คัดเลือกไว้
163	ข้าพเจ้าเรียนรู้และฝึกทักษะต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถ ของตนเอง	0.80	คัดเลือกไว้
164	ข้าพเจ้าไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ	0.20	ตัดออก
165	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สนุกสนาน เวลาที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	0.60	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ค
คุณภาพของแบบวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ในการนำไปทดลองใช้ (Try Out)

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
1	ในเวลาเรียนข้าพเจ้าชอบคุยกับเพื่อนหรือเอางานอื่นขึ้นมาทำ	.205
2	เมื่อมีปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าจะรีบถามครูให้เข้าใจทันที	.365
3	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนช้าในวิชาที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบ	.349
4	ข้าพเจ้ามีอุปการณ์การเรียนครบ เช่นปากกา ไม้บรรทัด ดินสอ ยางลบ ฯ	.313
5	ข้าพเจ้ามีความพร้อมในการสอบแต่ละครั้ง	.365
6	ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกวิชาตรงเวลา	.345
7	ข้าพเจ้าส่งงานทันตามกำหนดเวลา	.205
8	ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายเฉพาะตอนที่ครูอยู่ในห้อง	.308
9	ข้าพเจ้าทำการบ้านเองโดยไม่ลอกเพื่อน	.339
10	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรอบคอบ	.339
11	ข้าพเจ้าลอกการบ้านเพื่อน เมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ	.267
12	ข้าพเจ้าซื้อหนังสือเตรียมสอบเพื่ออ่านเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ครูสอน	.522
13	ในวิชาที่ยากข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือ ทบทวนหลายๆ ครั้งจนเข้าใจ	.462
14	ข้าพเจ้าเข้าห้องสมุดเมื่อมีเวลา	.499
15	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาไว้อ่านเสมอ	.413
16	ข้าพเจ้าเตรียมตัวอ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบเท่านั้น	.286
17	เมื่อมีการทำงานกลุ่มกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะช่วยอย่างเต็มความสามารถ	.086
18	เมื่อเกิดความสงสัยข้าพเจ้าจะพยายามหาคำตอบให้ได้	.543
19	เมื่อครูตรวจงานให้แล้ว ข้าพเจ้าได้นำสิ่งที่ผิดมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง	.308
20	ข้าพเจ้าตรวจทานและแก้ไขงานอย่างละเอียดก่อนส่งครู	.533
21	ข้าพเจ้ามักจะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	-.199
22	เมื่อทำรายงานเสร็จข้าพเจ้าจะอ่านทวนซ้ำเพื่อปรับปรุงข้อผิดพลาด	.280
23	ข้าพเจ้าเตรียมอ่านบทเรียนมาก่อนเรียนวิชาต่าง ๆ	.184

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
24	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนในระดับสูงๆ ทำให้เสียเวลา และเสียเงินทองโดยเปล่าประโยชน์	.302
25	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้กับการเรียน เพราะการเรียนเป็นเรื่องยาก และน่าเบื่อ	.329
26	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนต่อในระดับสูงๆ จะช่วยให้มีโอกาสทำงานแล้วก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว	.418
27	ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตเราจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับตัวเราเอง	.013
28	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต	.406
29	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต	.411
30	ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูงๆ เพื่อจะได้ทำงานที่มั่นคงในอนาคต	.467
31	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ชอบเพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้	.283
32	ข้าพเจ้าคิดว่าหากพ่อแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน ข้าพเจ้าจะเรียนจบแค่ ม. 6	.492
33	ข้าพเจ้าจะพิจารณาหลายๆ สาขาก่อนตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง	.607
34	ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเลือกเรียน ข้าพเจ้าจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต	.308
35	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ข้าพเจ้าสนใจ	.541
36	ข้าพเจ้าเห็นว่าการวางแผนล่วงหน้าเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์	.593
37	ถ้าให้เลือกระหว่างการเรียนกับการทำงาน ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานก่อนแม้ว่าจะเรียนไม่จบ ม. 6	-.186
38	เมื่อนึกถึงอนาคตแล้วข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้	.420
39	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบเข้าเรียนต่อมันสอบยาก แต่ข้าพเจ้าก็จะพยายาม	.654
40	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามในการเรียนหรือฝึกทักษะด้านต่างๆ เป็นหนทางแห่งความสำเร็จในอนาคต	.599

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
41	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่อการเรียน เพราะเชื่อว่าความสำเร็จทุกอย่างเกิดจากความพยายามและความอดทน	.643
42	ข้าพเจ้าจะพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพื่อก้าวไปสู่อาชีพที่มุ่งหวัง แม้จะยากเพียงใด	.543
43	ข้าพเจ้าจะอดทนและตั้งใจเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่ออาชีพที่ข้าพเจ้ามุ่งหวังในอนาคต	.562
44	ข้าพเจ้ายอมเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน เพื่อจะได้มีงานที่ดีทำในอนาคต	.728
45	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามเป็นหนทางแห่งความสำเร็จ	.598

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดอัตโนมัตินิทัศน์ คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
46	ข้าพเจ้าสามารถทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องปรึกษาเพื่อน	-.157
47	ข้าพเจ้าสามารถที่จะทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้ทุกวิชา	.241
48	ในการทำกิจกรรมทางการเรียนไม่ว่ามีปัญหาใดเกิดขึ้นข้าพเจ้าก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้	.543
49	ข้าพเจ้าต้องทำการบ้านทุกวิชาให้ได้ถูกต้อง	.360
50	ข้าพเจ้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ดี	.338
51	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้ามักเป็นคนเสนอผลงานได้แปลกกว่าคนอื่น	.232
52	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญของบทเรียนได้	.472
53	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่กล้าทำกิจกรรมในหลายๆ กิจกรรม	-.160
54	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้เป็นอย่างดี	.381
55	ข้าพเจ้ามักประสบความสำเร็จในการเรียน	.285
56	ข้าพเจ้าเป็นคนเรียนเก่ง	.490

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
57	ข้าพเจ้าไม่ใช่เสื้อผ้ารัดรูป เพราะไม่ต้องการให้ใครเห็นรูปร่างที่ไม่ดี	-.176
58	เมื่อส่องกระจกข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในตนเอง	.430
59	ข้าพเจ้าเป็นคนขี้คิดขี้ทำ	.462
60	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนมีเสน่ห์	.427
61	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะพูดคุย ถ้าคำพูดนั้นจะช่วยให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์	.372
62	ข้าพเจ้ากลัวการพูดหน้าชั้น	.251
63	ถ้าเป็นไปได้ข้าพเจ้าอยากเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาของตนเองให้ดูดีขึ้น	-.197
64	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนสุภาพอ่อนน้อม	.372
65	ข้าพเจ้าพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง	.504
66	ข้าพเจ้าไม่แสดงอาการโกรธให้คนอื่นเห็น	.287
67	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการโกรธออกมาทันทีที่รู้สึกไม่พอใจ	.212
68	เมื่อประสบปัญหา ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจ	.212
69	คนส่วนใหญ่ชื่นชมในความมีมนุษยสัมพันธ์ของข้าพเจ้า	.452
70	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะฟังเพื่อนจนจบก่อนแล้วจึงโต้แย้ง	.329
71	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองได้รับความสนใจจากคนอื่น ๆ .	.698
72	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี	.375
73	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่มีความหมายสำหรับเพื่อนๆ	.216
74	ทุกคนรู้สึกสนุกสนานเมื่ออยู่ใกล้ๆ ข้าพเจ้า	-.200
75	ข้าพเจ้าเป็นมิตรกับคนอื่นได้ง่าย	.322
76	คนส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองได้	.294
77	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนๆ มักแอบนินทาตนเอง	.281
78	คุณครูชอบเรียกให้ข้าพเจ้าไปช่วยงาน	.402
79	เพื่อนๆ มักให้ข้าพเจ้าเป็นผู้นำ	.256
80	ข้าพเจ้าเป็นคนมีเพื่อนมาก	.423

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
81	ข้าพเจ้ามีใจจดจ่อ อยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะทำงานสำเร็จ ไม่ว่างานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด	.487
82	ข้าพเจ้ามักตั้งความหวังไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถ ทำงานนั้นอย่างเต็มที่	.679
83	ข้าพเจ้าชอบทำงานยาก ที่ต้องใช้ความพยายามมาก	.284
84	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าพยายามทำงานสุดความสามารถ	.702
85	ข้าพเจ้าพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้น ถ้างานที่ได้รับผิดชอบนั้นยาก	.697
86	แม้ว่างานที่ข้าพเจ้าทำจะยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็พยายามทำงานนั้นอย่าง เต็มความสามารถ	.496
87	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำให้ผลการเรียนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของ เพื่อน	.524
88	ข้าพเจ้าตั้งใจทำคะแนนสอบให้ได้คะแนนสูงที่สุด	.235
89	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำอะไรให้ดีกว่าที่เคยทำได้	.348
90	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ ตนเองมีความคิดริเริ่มดัดแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีความ แปลกใหม่และดีเด่น	.626
91	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถทำงานได้สำเร็จ	.691
92	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง	.586
93	ข้าพเจ้าบอกผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนและการ ทำงานของข้าพเจ้า	.646
94	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ไม่ยุ่งยาก เพราะจะได้ทำให้เสร็จๆ ไป	.024
95	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง	.334
96	เพื่อนๆ ยอมรับว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ	-.200
97	ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตนเอง ไม่ชอบทำตามผู้อื่น	.096
98	ข้าพเจ้ามีความพยายามในการปรับปรุงตนเองให้เรียนดีขึ้นเรื่อยๆ	.442
99	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	.563

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจ จำแนก
100	ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน ข้าพเจ้าก็อยาก เป็นเช่นนั้นบ้าง	.596
101	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้าเกิดความ ปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น	.406
102	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไปวันๆ โดยไม่คาดหวังว่าเรียนได้สำเร็จมากนัก เพียงใด	.502
103	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน หรือมีความมุ่งมั่น เพื่ออนาคตที่ดี	.418

ตาราง 29 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดเจตคติต่อการเรียน คำนวณจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
104	ในการเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วยให้สามารถพัฒนาด้านการศึกษาและ สังคมได้ดี	.232
105	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเรียนรู้อะไรมากและฝึกฝนทักษะมากๆ สามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้	.503
106	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเราเรียนในระดับสูงขึ้น จะช่วยให้สามารถนำไปปรับ พฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นได้	.602
107	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียน ทำให้ข้าพเจ้ารอบรู้และทันต่อเหตุการณ์	.642
108	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ยิ่งช่วยให้ตนเองเป็นคนรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากขึ้น	.627
109	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งมีความรู้มากเท่าไร ยิ่งทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตได้ ดีเท่านั้น	.631
110	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ช่วยให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผนใน การทำงานได้ดีขึ้น	.473

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
111	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาวิชาที่เรียน เรียนแล้วสนุกและเข้าใจดี	.741
112	ข้าพเจ้ารู้สึกว่การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก สำหรับข้าพเจ้า	.490
113	ข้าพเจ้ามีความสุขกับการเรียนหนังสือ	.259
114	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาต่างๆ ที่เรียนซ้ำซาก น่าเบื่อ	.396
115	ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนวิชาคำนวณ เพราะเนื้อหาหายากและน่าเบื่อ	.388
116	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ยังเรียนมากๆ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นคนที่เคร่งเครียด	.336
117	เมื่อถึงเวลาเรียนข้าพเจ้าเบื่อหน่าย ง่วงนอน ไม่อยากเรียน	.642
118	ข้าพเจ้ารู้สึกว่คนอื่นยังมีควมรู้มากๆ ยิ่งเป็นคนทีเห็นแก่ตัว	-.204
119	ข้าพเจ้าไม่ขาดเรียนเพราะเรียนแล้วได้ควมรู้มากมาย	.622
120	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของตนเองให้ได้มากที่สุด	.446
121	ขณะเรียนข้าพเจ้าชอบคิดเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	.266
122	ข้าพเจ้าเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ	.517
123	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	.307
124	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สนุกสนาน เวลาที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	-.319
125	ข้าพเจ้าเรียนรู้และฝึกทักษะต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของตนเอง	.468

หมายเหตุ : ค่าที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดเลือกไว้

ภาคผนวก ง
แบบวัดการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ฉบับจริง)
ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ มี 110 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ตอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลนักเรียน
- ตอนที่ 2 แบบวัดความรับผิดชอบในการเรียน จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 4 แบบวัดอัตมโนทัศน์ จำนวน 30 ข้อ
- ตอนที่ 5 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ
- ตอนที่ 6 แบบวัดเจตคติต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ

2. วิธีการตอบ

2.1 ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแบบวัดว่านักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องนั้นมากน้อย
เพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อสะหนึ่งคำตอบ โดย
มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง

ไม่ตรงบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

2.2 ขอให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ และกรุณาตอบตามความเป็นจริงของตัว

นักเรียนเอง

2.3 ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และขอรับรองว่าจะไม่มีผลเสียหรือผลกระทบใดๆ
ต่อตัวนักเรียน หากแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางจรินทร์พีย์ ภูยาทิพย์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ศูนย์อุดรธานี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. โรงเรียน.....

2. เพศ () ชาย () หญิง

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบในการเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ในเวลาเรียนข้าพเจ้าชอบคุยกับเพื่อนหรือเอางานอื่นขึ้นมาทำ					
2	เมื่อมีปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าจะรีบถามครูให้เข้าใจทันที					
3	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนช้าในวิชาที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบ					
4	ข้าพเจ้ามีอุปกรณ์การเรียนครบ เช่นปากกา ไม้บรรทัด ดินสอ ยางลบ ฯ					
5	ข้าพเจ้ามีความพร้อมในการสอบแต่ละครั้ง					
6	ข้าพเจ้าเข้าเรียนทุกวิชาตรงเวลา					
7	ข้าพเจ้าส่งงานทันตามกำหนดเวลา					
8	ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายเฉพาะตอนที่ครูอยู่ในห้อง					
9	ข้าพเจ้าทำการบ้านเองโดยไม่ลอกเพื่อน					
10	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรอบคอบ					
11	ข้าพเจ้าลอกการบ้านเพื่อน เมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ					
12	ข้าพเจ้าซื้อหนังสือเตรียมสอบเพื่ออ่านเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ครูสอน					
13	ในวิชาที่ยากข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือ ทบทวนหลายๆ ครั้ง จนเข้าใจ					
14	ข้าพเจ้าเข้าห้องสมุดเมื่อมีเวลา					
15	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาไว้อ่านเสมอ					
16	ข้าพเจ้าเตรียมตัวอ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบเท่านั้น					
17	เมื่อเกิดความสงสัยข้าพเจ้าจะพยายามหาคำตอบให้ได้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	เมื่อครูตรวจงานให้แล้ว ข้าพเจ้าได้นำสิ่งที่ผิดมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง					
19	ข้าพเจ้าตรวจทานและแก้ไขงานอย่างละเอียดก่อนส่งครู					
20	เมื่อทำรายงานเสร็จข้าพเจ้าจะอ่านทวนซ้ำเพื่อปรับปรุงข้อผิดพลาด					

ตอนที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนในระดับสูงทำให้เสียเวลา และเสียเงินทองโดยเปล่าประโยชน์					
22	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้กับการเรียน เพราะการเรียนเป็นเรื่องยากและน่าเบื่อ					
23	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนต่อในระดับสูง ช่วยให้มีโอกาสทำงานแล้วก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว					
24	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต					
25	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต					
26	ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูงๆ เพื่อจะได้ทำงานที่มั่นคงในอนาคต					
27	ข้าพเจ้าเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ชอบเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้					
28	ข้าพเจ้าคิดว่าหากพ่อแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน ข้าพเจ้าจะเรียนจบแค่ ม. 6					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29	ข้าพเจ้าพิจารณาหลายๆ สาขาก่อนตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง					
30	ก่อนที่ข้าพเจ้าเลือกเรียน ข้าพเจ้าจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต					
31	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารการรับสมัครเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ข้าพเจ้าสนใจ					
32	ข้าพเจ้าเห็นว่าการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์					
33	เมื่อนึกถึงอนาคตแล้วข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้					
34	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบเข้าเรียนต่อนั้นสอบยาก แต่ข้าพเจ้าก็จะพยายาม					
35	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามในการเรียนหรือฝึกทักษะด้านต่างๆ เป็นหนทางแห่งความสำเร็จในอนาคต					
36	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่อการเรียน เพราะเชื่อว่าความสำเร็จทุกอย่างเกิดจากความพยายามและความอดทน					
37	ข้าพเจ้าจะพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพื่อก้าวไปสู่อาชีพที่มุ่งหวัง แม้จะยากเพียงใด					
38	ข้าพเจ้าจะอดทนและตั้งใจเรียนรู้ให้มากๆ เพื่ออาชีพที่ข้าพเจ้ามุ่งหวังในอนาคต					
39	ข้าพเจ้ายอมเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน เพื่อจะได้มีงานที่ดีทำในอนาคต					
40	ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามเป็นหนทางแห่งความสำเร็จ					

ตอนที่ 4 อัครมโนทัศน์

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
41	ข้าพเจ้าสามารถทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้ทุกวิชา					
42	ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ว่ามีปัญหาใดเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้					
43	ข้าพเจ้าต้องทำการบ้านทุกวิชาให้ได้ถูกต้อง					
44	ข้าพเจ้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ดี					
45	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าเป็นคนที่เสนอผลงานได้แปลกกว่าคนอื่น					
46	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญของบทเรียนได้					
47	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้เป็นอย่างดี					
48	ข้าพเจ้ามักประสบความสำเร็จในการเรียน					
49	ข้าพเจ้าเป็นคนเรียนเก่ง					
50	เมื่อต้องกระจกข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในตนเอง					
51	ข้าพเจ้าเป็นคนย่ำคิดย่ำทำ					
52	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนมีเสน่ห์					
53	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะพูดปด ถ้าคำพูดนั้นช่วยให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์					
54	ข้าพเจ้ากลัวการพูดหน้าชั้น					
55	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนสุภาพอ่อนน้อม					
56	ข้าพเจ้าพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง					
57	ข้าพเจ้าไม่แสดงอาการโกรธให้คนอื่นเห็น					
58	ข้าพเจ้าแสดงอาการโกรธออกมาทันทีที่รู้สึกไม่พอใจ					
59	เมื่อประสบปัญหา ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
60	คนส่วนใหญ่ชื่นชมในความมีมนุษยสัมพันธ์ของข้าพเจ้า					
61	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าฟังเพื่อนจนจบก่อนแล้วจึงโต้แย้ง					
62	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองได้รับความสนใจจากคนอื่นๆ					
63	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี					
64	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองไม่มีความหมายสำหรับเพื่อนๆ					
65	ข้าพเจ้าเป็นมิตรกับคนอื่นได้ง่าย					
66	คนส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองได้					
67	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อว่าเพื่อนๆ มักแอบนินทาตนเอง					
68	คุณครูชอบเรียกให้ข้าพเจ้าไปช่วยงาน					
69	เพื่อนๆ มักให้ข้าพเจ้าเป็นผู้นำ					
70	ข้าพเจ้าเป็นคนมีเพื่อนมาก					

ตอนที่ 5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
71	ข้าพเจ้ามีใจจดจ่อ อยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะทำงานสำเร็จ ไม่ว่าจะงานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด					
72	ข้าพเจ้ามักตั้งความหวังไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนั้นอย่างเต็มที่					
73	ข้าพเจ้าชอบทำงานยาก ที่ต้องใช้ความพยายามมาก					
74	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าพยายามทำงานสุดความสามารถ					
75	ข้าพเจ้าพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้น ถ้างานที่ได้รับผิดชอบนั้นยาก					
76	แม้ว่างานที่ข้าพเจ้าทำจะยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็พยายามทำงานนั้นอย่างเต็มความสามารถ					
77	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำให้ผลการเรียนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของเพื่อน					
78	ข้าพเจ้าตั้งใจทำคะแนนสอบให้ได้คะแนนสูงที่สุด					
79	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำอะไรให้ดีกว่าที่เคยทำได้					
80	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าคุณเองมีความคิดริเริ่มดัดแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่น					
81	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถทำงานได้สำเร็จ					
82	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง					
83	ข้าพเจ้าบอกผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียน และการทำงานของข้าพเจ้า					
84	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง					
85	ข้าพเจ้ามีความพยายามในการปรับปรุงตนเองให้เรียนดีขึ้นเรื่อยๆ					
86	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
87	ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน ข้าพเจ้าก็อยากเป็นเช่นนั้นบ้าง					
88	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้าเกิดความปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น					
89	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไปวันๆ โดยไม่คาดหวังว่าเรียนได้สำเร็จมากนักน้อยเพียงใด					
90	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน หรือมีความมุ่งมั่นเพื่ออนาคตที่ดี					

ตอนที่ 6 เจตคติต่อการเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
91	ในการเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วยให้สามารถพัฒนาด้านการศึกษาและสังคมได้ดี					
92	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเรียนรู้มากและฝึกฝนทักษะมากๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้					
93	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งเราเรียนในระดับสูงขึ้น จะช่วยให้สามารถนำไปปรับพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นได้					
94	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียน ทำให้ข้าพเจ้ารอบรู้และทันต่อเหตุการณ์					
95	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ยิ่งช่วยให้ตนเองเป็นคนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากขึ้น					
96	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งมีความรู้มากเท่าไร ยิ่งทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตได้ดีเท่านั้น					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
97	ข้าพเจ้าคิดว่ายิ่งศึกษาหาความรู้มากๆ ช่วยให้ข้าพเจ้ารู้จักวางแผนในการทำงานได้ดีขึ้น					
98	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาวิชาที่เรียน เรียนแล้วสนุกและเข้าใจดี					
99	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก สำหรับข้าพเจ้า					
100	ข้าพเจ้ามีความสุขกับการเรียนหนังสือ					
101	ข้าพเจ้ารู้สึกว่เนื้อหาต่างๆ ที่เรียนซ้ำซาก น่าเบื่อ					
102	ข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนวิชาคำนวณ เพราะเนื้อหาหายากและน่าเบื่อ					
103	ข้าพเจ้ารู้สึกว่ยิ่งเรียนมากๆ ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นคนที่เคร่งเครียด					
104	เมื่อถึงเวลาเรียนข้าพเจ้าเบื่อหน่าย ง่วงนอน ไม่อยากเรียน					
105	ข้าพเจ้าไม่ขาดเรียนเพราะเรียนแล้วได้ความรู้มากมาย					
106	ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของตนเองให้ได้มากที่สุด					
107	ขณะเรียนข้าพเจ้าชอบคิดเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน					
108	ข้าพเจ้าเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ					
109	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน					
110	ข้าพเจ้าเรียนรู้และฝึกทักษะต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของตนเอง					

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างคำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

DATE: 8/ 4/2016

TIME: 13:22

L I S R E L 9.20 (STUDENT)

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

<http://www.ssicentral.com>

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2014

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

The following lines were read from file D:\เรื่องที่จะทำ วิทยานิพนธ์\ LIS fit\วิเคราะห์
รีสเรล.spl:

TI PATH ANALYSIS FOR JARINTHIP MODEL

DA NI=16 NO=460 MA=CM

LA

Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12 Y13 X1 X2 X3

KM

1.000

0.715 1.000

0.538 0.615 1.000

0.455 0.383 0.236 1.000

0.494 0.482 0.364 0.501 1.000

0.457 0.608 0.349 0.516 0.442 1.000

0.376 0.394 0.314 0.075 0.256 0.262 1.000

0.528 0.498 0.434 0.300 0.266 0.386 0.540 1.000

0.555 0.529 0.465 0.261 0.313 0.321 0.501 0.663 1.000

0.258 0.226 0.159 0.248 0.134 0.284 0.246 0.465 0.362 1.000

0.423 0.354 0.236 0.398 0.430 0.367 0.224 0.323 0.439 0.369 1.000

0.356 0.325 0.183 0.460 0.413 0.398 0.177 0.304 0.309 0.233 0.498 1.000

0.425 0.331 0.284 0.470 0.314 0.309 0.186 0.286 0.288 0.282 0.306 0.399 1.000

0.570 0.614 0.507 0.407 0.338 0.478 0.299 0.536 0.520 0.261 0.371 0.282 0.328

1.000

0.439 0.456 0.388 0.411 0.361 0.393 0.259 0.357 0.388 0.352 0.371 0.379 0.252

0.445 1.000

0.582 0.586 0.453 0.473 0.400 0.492 0.329 0.506 0.511 0.380 0.489 0.459 0.374
 0.662 0.632 1.000
 SD
 .52112 .45028 .57721 .46418 .40316 .41637 .52369 .55262 .53964 .45078 .49860
 .50598 .53688 .53271 .45132 .47054
 SE
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16/
 MO NE=4 NK=1 NY=13 NX=3 LX=FU,FI LY=FU,FI GA=FU,FI BE=FU,FI PH=SY
 PS=SY TD=SY TE=SY
 FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1)
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,2) LY(5,2) LY(6,2) LY(7,3) LY(8,3) LY(9,3) LY(10,4)
 LY(11,4) LY(12,4) LY(13,4)
 ST 0 LX(1,1) LY(1,1) LY(4,2) LY(7,3) LY(10,4)
 FR BE(2,1) BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2) BE(4,3)
 FR GA(1,1) GA(3,1) GA(4,1)
 FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9) TE(10,10)
 TE(11,11) TE(12,12) TE(13,13)
 FR TE(6,2)
 FR TE(10,8)
 FR TE(7,4)
 VA=0.028 TE(11,9)
 FR TE(4,2)
 FR TE(4,3)
 VA=0.020 TE(13,4)
 FR TE(13,1)
 FR TE(12,10)
 VA=0.020 TE(10,9)
 VA=0.014 TE(11,5)
 VA=-0.008 TE(10,5)
 VA=0.016 TE(11,1)
 VA=-0.022 TE(12,3)
 VA=0.016 TE(8,6)
 VA=-0.045 TE(9,4)
 VA=0.020 TE(3,2)
 VA=0.009 TE(2,1)
 VA=-0.059 TE(13,11)

va=0.005 TE(8,7)
VA=-0.020 TE(9,4)
VA=0.043 TE(13,4)
VA=0.020 TE(12,4)
VA=-0.009 TE(6,5)
VA=0.010 TE(12,5)
VA=0.008 TE(12,6)
FR TE(13,11)
VA=-0.029 TE(9,8)
VA=-0.014 TE(10,5)
FR TD(3,2)
FR TD(2,1)
VA=-0.005 TH(1,12)
VA=0.019 TH(2,10)
FR TH(1,7)
FR TH(1,5)
VA=0.016 TH(2,4)
VA=-0.011 TH(3,5)
VA=-0.020 TH(1,10)
FR TH(1,11)
LK
K1
LE
EX1 EX2 EX3 EX4
PD
OU SE TV EF SS SC MI RS FS ND=3 AD=OFF

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางจรินทร์พย์ ญาทิพย์
วันเกิด วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 127 หมู่ 1 ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230
ตำแหน่งหน้าที่การงาน ครู อันดับ คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนตาตทองพิทยาคม ตำบลตาตทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี 41230
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโปร่ง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุดรพัฒนาการ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2545 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2559 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

